

ENERGIELEVERING

COMPOSTERING

GLASRECYCLING

PLASTICRECYCLING

TEXTIELRECYCLING

JAARVERSLAG 2016

JAARVERSLAG 2016

Inhoud

4 In één oogopslag

- 4 Highlights 2016
- 8 Waardecreatiemodel
- 9 Verzorgingsgebied
- 11 Strategie
  - 11 Missie, visie, strategie
  - 12 Strategische pijlers HVC
- 13 Kerncijfers
- 15 Kritische Prestatie Indicatoren
- 18 Materialiteitsmatrix
- 19 HVC en de Sustainable Development Goals

20 Voorwoord

22 Bestuursverslag

- 22 Strategie en bedrijfsactiviteiten
- 35 Betrokkenheid van belanghebbenden
- 37 Klanttevredenheid
- 39 Dialoog met belanghebbenden
- 42 Veilige en gezonde werkomgeving
- 44 Transparante communicatie
- 45 Risicobeheer
- 49 Financiële stabiliteit

52 Personalia directie en Raad van Commissarissen

54 Verslag van de Raad van Commissarissen

58 Corporate governance

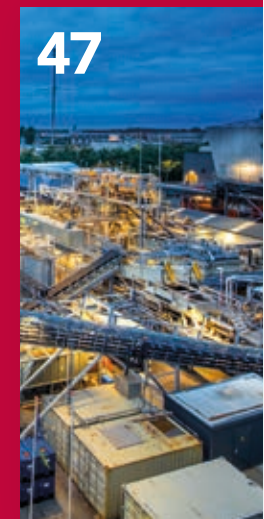
63 Jaarrekening

104 Overige gegevens

- 105 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
- 108 Assurancerapport van de onafhankelijke accountant

111 Overige informatie

- 111 Over dit verslag
- 112 GRI referentietabel
- 121 Verklaring Naleving Gedragscode Leveranciers Slimme meters 2012
- 122 Begrippenlijst
- 124 Colofon

In één oogopslag

Highlights 2016

HVC 25 jaar bron van energie

2016 was een jubileumjaar voor HVC, het bedrijf bestond 25 jaar. In het kader van dit jubileum werden geïnteresseerden in het eerste weekeinde van juli uitgenodigd om in Alkmaar en Dordrecht een rondleiding te volgen door de afvalenergiecentrale en te zien hoe energie wordt opgewekt uit restafval. In Middenmeer kon men een kijkje nemen bij de vergistingsinstallatie, waar van gft-afval groen gas en compost wordt gemaakt.

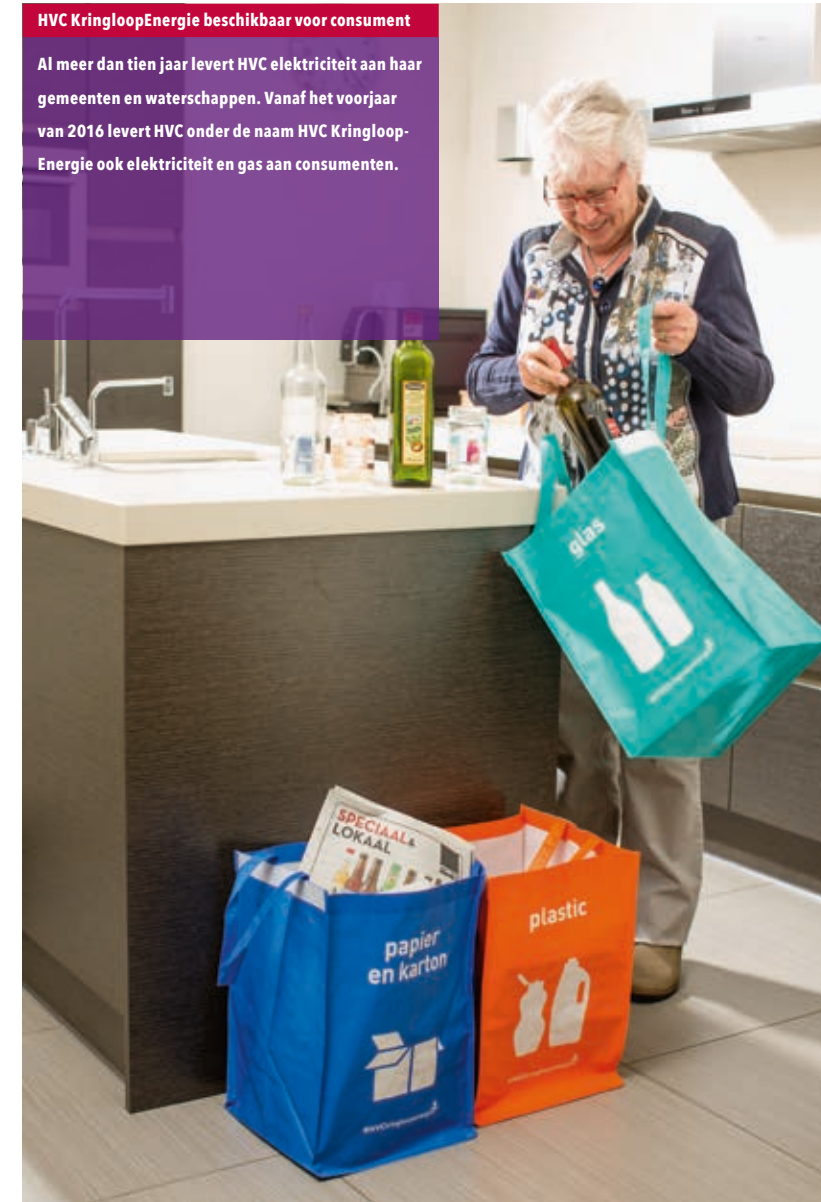
Officiële opening bodemaswasinstallatie

Op maandag 10 oktober, de dag van de duurzaamheid, heeft Chris Kuijpers (directeur-generaal ministerie van Infrastructuur en Milieu) de bodemaswasinstallatie van HVC en Boskalis in Alkmaar officieel geopend. De installatie is de eerste operationele, grootschalige installatie voor het schoonmaken van de assen die overblijven na het verbranden van restafval ('bodemassen'). Het gereinigde materiaal is een volwaardige vervanger van zand en grind en kan bijvoorbeeld worden gebruikt als fundering onder wegen en fietspaden of worden toegepast in asfalt en beton. Met de installatie wordt invulling gegeven aan de circulaire economie en aan de Green Deal bodemassen.

HVC KringloopEnergie beschikbaar voor consument

Al meer dan tien jaar levert HVC elektriciteit aan haar gemeenten en waterschappen. Vanaf het voorjaar van 2016 levert HVC onder de naam HVC Kringloop-Energie ook elektriciteit en gas aan consumenten.

100-100-100

Ruim 3.300 inwoners in 29 HVC-gemeenten hebben zich in 2016 ingeschreven voor het project 100-100-100. Tijdens het project waren er gemiddeld 1.400 deelnemers actief. Doel van de deelnemers was om 100 dagen lang hun afval zo goed mogelijk te scheiden. Met een mooi resultaat; de deelnemers wisten gedurende de 100 dagen het restafval terug te dringen tot 27,5 kilo per persoon per jaar.

Maand van de duurzaamheid

In de maand september was er uitgebreid aandacht voor het brengen van grof afval naar het afvalbrengstation. Door het aanbieden van gratis aanhangers, het gesprek aan te gaan bij bouwmarkten en tuincentra, een campagne op Facebook en de inzet van afvalcoaches op de afvalbrengstations werden inwoners enthousiast gemaakt om hun grof afval zelf naar het afvalbrengstation te brengen.

Eerste stroom Gemini

In 2016 zijn de 150 windturbines van offshore windpark Gemini geplaatst, in maart werd de eerste groene stroom geleverd. HVC participeert voor 10% in Gemini en heeft het recht om 15% van de groene stroom af te nemen.

Mijlpaal warmtenet Dordrecht

In juli werd een nieuwe mijlpaal bereikt in de aanleg van het warmtenet Dordrecht. Onder het drukke verkeersplein aan het Sumatraplein is een warmteleiding doorgetrokken naar het Oranjepark. Daarmee komt warmte voor huishoudens en bedrijven in de binnenstad van Dordrecht binnen handbereik.

Afvalcoaches

Van april tot oktober is in gemeente Koggenland een proef gedaan met het inzetten van afvalcoaches. Door inwoners te informeren over afval scheiden en ze daarbij te helpen, willen de gemeente en HVC ervoor zorgen dat nog meer huishoudelijk afval wordt gescheiden. Want door afval goed te scheiden, blijven waardevolle grondstoffen behouden waarvan weer nieuwe producten kunnen worden gemaakt.

Windmolen Kralingseveer Dordrecht

Windmolen Kralingseveer in Capelle aan den IJssel is in november officieel in gebruik genomen. HVC realiseerde de windmolen op het afvalwaterzuiveringsterrein van hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. De windmolen is bijna 150 meter hoog en heeft een vermogen van 3 MW per jaar waarmee 2.600 gezinnen van groene stroom kunnen worden voorzien.

Hoornse Vaart aangesloten op duurzame warmte

In juli werd sportcomplex Hoornse Vaart aangesloten op het warmtenet in Alkmaar. Door de aansluiting op het warmtenet draagt het sportcomplex per jaar net zoveel bij aan het terugdringen van CO₂-uitstoot als ongeveer 5.400 zonnepanelen.

Jaarlijks kunnen zo'n 400.000 zwemmers genieten van zwem- en douchewater dat nu veel duurzamer verwarmd wordt.

Levering stoom aan Chemours

De mogelijkheid om stoom te leveren vanuit de afvalenergiecentrale in Dordrecht naar het naastgelegen chemische bedrijf Chemours is uitgebreid. Chemours gebruikt de stoom als energiebron voor het productieproces van diverse kunststoffen.

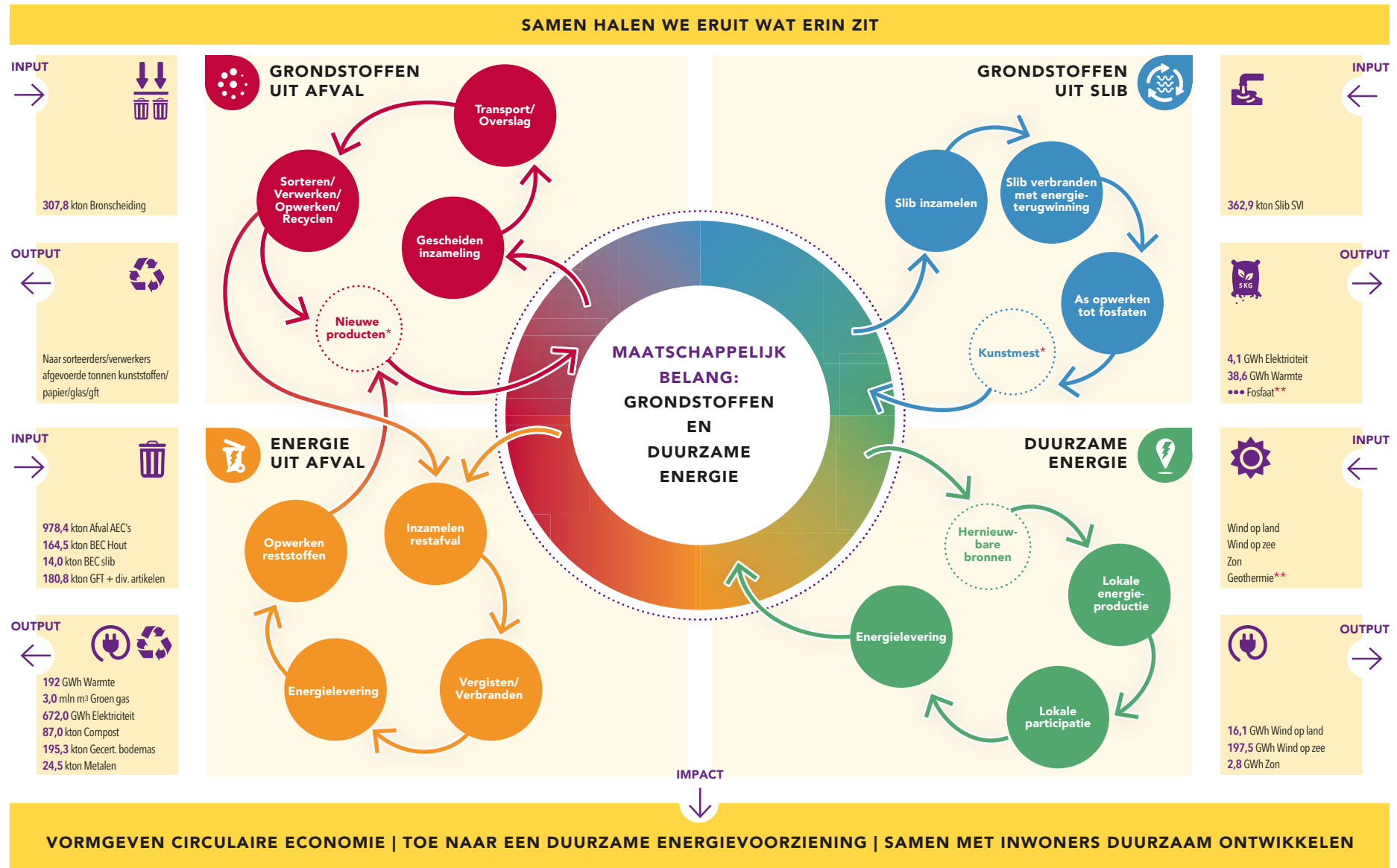

Energievisies

Als betrokken partner ontzorgt HVC gemeenten en waterschappen bij hun verduurzamingsbeleid met een breed palet aan diensten. Van advisering middels energievisies en routekaarten tot het samenwerken met energiecoöperaties en de ontwikkeling van duurzame energieprojecten. In 2016 werden 16 energievisies opgesteld voor gemeenten en voor twee gemeenten werd een zonnescan uitgevoerd.

Waardecreatiemodel

* Geen activiteit van HVC.
 ** Innovaties in voorbereiding.

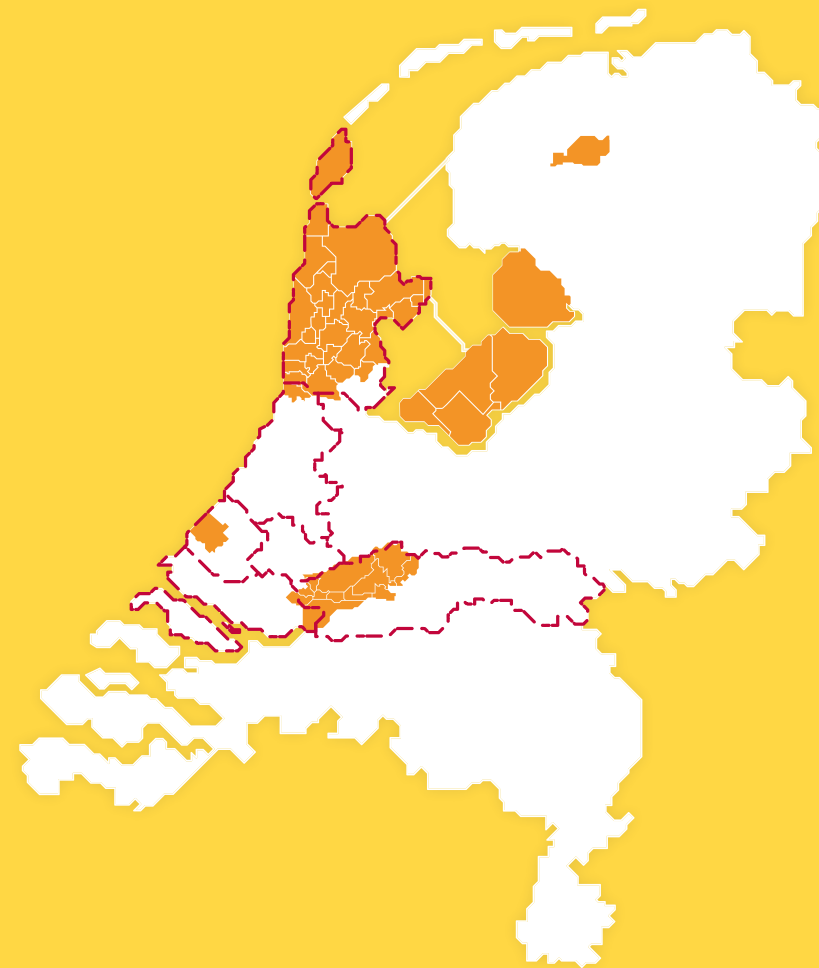
Verzorgingsgebied

Activiteiten

- Windmolenpark
- Windmolenpark op zee
- Afvalscheidingsinstallatie/recycling
- (Duurzame) warmte
- Geothermie in onderzoek
- Afvalenergiecentrale
- Bio-energiecentrale
- Vergisting en/of compostering
- Slibverbrandingsinstallatie
- Bodemaswasinstallatie
- Voorscheidingsinstallatie in ontwikkeling
- Kunststofsorteerinstallatie in ontwikkeling
- Gemeenten waarvoor HVC de inzameling verzorgt

HVC gemeenten en waterschappen

- HVC gemeenten
- HVC waterschappen

In één oogopslag Verzorgingsgebied

Gemeente				Gemeente			
Alblasserdam	219	68	2.700	Langedijk	205	119	3.900
Alkmaar	226	66	15.300	Leerdam	231	110	2.600
Almere	174	0	16.700	Lelystad	207	86	9.800
Beemster	231	115	1.100	Medemblik	172	117	6.600
Bergen (NH.)	210	150	4.600	Molenwaard	231	110	3.700
Beverwijk	277	59	6.900	Noordoostpolder	187	129	6.200
Castricum	203	127	4.900	Opmeer	125	137	1.600
Den Helder	270	83	10.500	Papendrecht	214	58	4.000
Dordrecht	226	51	16.000	Purmerend	220	55	9.600
Drechterland	142	148	2.800	Schagen	170	140	6.700
Dronten	169	0	4.200	Sliedrecht	192	71	3.000
Edam-Volendam (Zeevang)	218	116	800	Smallingerland	173	151	7.000
Enkhuizen	224	61	2.900	Stede Broec	150	116	3.200
Giessenlanden	231	110	1.900	Texel	209	105	2.100
Gorinchem	231	110	4.500	Uitgeest	204	96	1.900
Hardinxveld-Giessendam	231	110	2.300	Urk	193	0	2.100
Heemskerk	245	83	6.700	Velsen	257	69	11.300
Heerhugowaard	216	93	7.600	Westland	208	90	12.400
Heiloo	180	137	3.100	Wormerland	208	85	2.400
Hendrik-Ido-Ambacht	243	52	4.100	Zaanstad	242	52	24.900
Hollands Kroon	225	143	7.000	Zederik	231	110	1.800
Hoorn	183	76	10.900	Zeewolde	150	98	2.200
Koggenland	138	117	3.200	Zwijndrecht	203	63	5.800

 Restafval (kg/inwoner).

 Gft-afval (kg/inwoner).

 De duurzame-energieproductie van HVC wordt toegerekend aan individuele gemeenten in het kader van hun eigen duurzaamheidsdoelstelling.

Het getal geeft aan bij hoeveel huishoudens daarmee in de elektriciteitsvraag kan worden voorzien.

Strategie

Missie

HVC is een toonaangevend nutsbedrijf van en voor gemeenten en waterschappen. Onze opdracht is om de deelnemende overheden te helpen met het realiseren van hun doelstellingen op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en duurzame energie. Wij kiezen voor oplossingen met een zo **hoog mogelijk milieurendement** tegen verantwoorde kosten, waarbij financiële opbrengsten terugvloeien naar de maatschappij. Wij richten ons op lokaal beschikbare bronnen en aanvullend op bronnen buiten ons verzorgingsgebied. We zetten ons ondernemerschap in om bestuurlijke doelen te vertalen in concrete oplossingen. **Innovatie**, **creativiteit** en **samenwerking** zijn daarbij kernwaarden. HVC staat als maatschappelijk betrokken organisatie midden in de samenleving. Wij hechten aan educatie en een open communicatie over onze activiteiten en milieuprestaties. HVC is een bedrijf waar mensen belangrijk zijn. Samen investeren we om het beste uit onszelf en het bedrijf te halen.

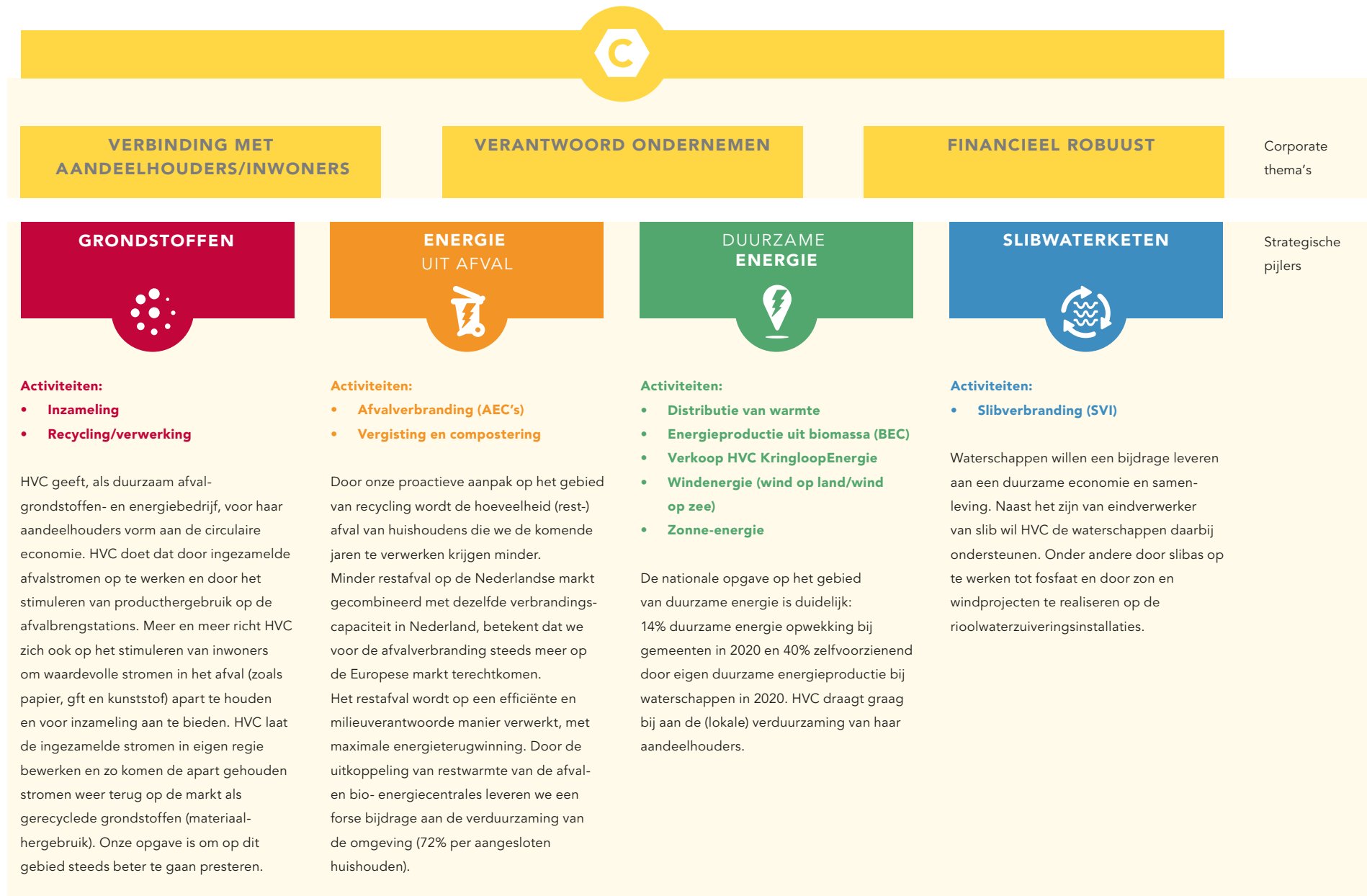
Visie

Afval bestaat voor het grootste deel uit potentieel nuttige grondstoffen. In een tijd waarin grondstoffen steeds **schaarser** worden, is het niet verantwoord om deze te verspillen. Daarom zien we het als onze opdracht om deze grondstoffen uit ons afval terug te **winnen** en te **hergebruiken**. Het restafval waaruit geen grondstoffen terug te winnen zijn, zetten we door middel van verbranding om in **duurzame energie**. Daarmee besparen we CO₂ en neemt de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen af. Daarvoor ontwikkelen we ook projecten die gebruikmaken van alternatieve energiebronnen, zoals wind- en zonne-energie.

Strategie

Onze doelen zijn **meerwaarde** en **maatwerk** leveren voor onze aandeelhouders op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en het opwekken en leveren van duurzame energie. We streven de landelijke doelstelling van **75% gescheiden inzameling en hergebruik van huishoudelijk afval in 2020** na. We dragen bij aan het realiseren van de ambitie van 14% duurzame energie in 2020 voor gemeenten en waterschappen. En onze bedrijfsvoering verduurzamen we zoveel mogelijk. We investeren in innovatie projecten, bieden een veilige werkomgeving en staan voor transparante communicatie met onze belanghebbenden.

Strategische pijlers HVC

Kerncijfers

	eenheid	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Markt							
Aantal aandeelhoudende gemeenten ¹	#	46	46	48	48	52	55
Aantal aandeelhoudende waterschappen	#	6	6	6	6	6	6
Productie							
Inzameling HVC							
Aantal woonhuisaansluitingen ²	#	482.936	480.352	477.279	479.419	477.041	473.202
Aantal aandeelhoudende gemeenten waar HVC de inzameling verzorgt ²	#	25	25	25	25	28	31
Verwerking en/of omzetting in energie							
HVC Afvalenergiecentrales	kton	978	980	977	989	939	896
waarvan verwerkt import afval	%	25%	28%	19%	17%	5%	0%
HVC Slibverbrandingsinstallatie	kton	363	368	360	363	370	359
HVC vergisting/compostering ³	kton	181	160	142	123	138	137
Bio-energiecentrale	kton	178	180	54	100	183	187
Energieproductie							
Geproduceerde elektriciteit	GWh	1.061	979	728	840	893	860
Waarvan duurzame elektriciteit	GWh	756	647	429	503	572	521
Geproduceerde warmte	TJ	1.075	1.175	743	326	290	128
Waarvan duurzame warmte	TJ	483	587	341	55	34	34
Geproduceerd groen gas ⁴	mln m ³	3,0	2,4	2,8	2,6		
Duurzame energieproductie	GWh	927	842	544	538	581	530
R1 Afvalenergiecentrale Alkmaar	%	68%	82%	72%	72%	71%	70%
R1 Afvalenergiecentrale Dordrecht ⁵	%	80%	81%	70%	65%	64%	65%

	eenheid	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Financieel							
Resultaten							
Bedrijfsopbrengsten	€ mln	329	335	304	299	291	281
Ebitda	€ mln	111	122	110	111	93	99
Resultaat na belasting	€ mln	7,6	13,5	5,1	-4,9	-19,5	-11,4
Vrije kasstroom	€ mln	60	102	43	76	68	-12
Balans							
Eigen vermogen	€ mln	89	82	68	63	68	87
Ratio's							
Solvabiliteit ⁽ⁱ⁾	%	12	10	8	7	7	9
Interest coverage ratio ⁽ⁱⁱ⁾		1,3	1,4	1,1	0,9	0,5	0,8
Rentabiliteit geïnvesteerd vermogen ⁽ⁱⁱⁱ⁾	%	6	7	5	5	2	3
Personeel							
Aantal medewerkers effectief	fte	909	888	879	872	937	959

¹ Een deel van de gemeenten/waterschappen is indirect aandeelhouder via een gemeenschappelijke regeling.

² Bron CBS.

³ Het cijfer van 2015 is herberekend. Cijfer is nu incl. digistaat (was: 143). 2015 is het eerste jaar dat HVC digistaat heeft verwerkt.

⁴ Voor de berekening van geproduceerd groen gas wordt de productie van groen gas van Natuurgas Overijssel B.V. niet meegenomen.

Het cijfer voor 2015 is herberekend (was: 3,3). Dit is niet van toepassing op eerdere jaren. Tevens wordt voor de omrekening van M3 naar GJ gerekend met de onderwaarde.

2014 en 2013 zijn op deze berekeningsmethodiek herrekend. Er heeft geen beoordeling op 2013 plaatsgevonden.

⁵ Op deze getallen heeft geen beoordeling plaatsgevonden. De cijfers voor 2011-2015 zijn definitief.

⁽ⁱ⁾ Eigen vermogen/geïnvesteerd vermogen.

⁽ⁱⁱ⁾ Resultaat voor rentekosten en belasting / rentekosten.

⁽ⁱⁱⁱ⁾ Resultaat voor rentekosten en belasting / geïnvesteerd vermogen.

Kritische Prestatie Indicatoren

Nettoresultaat
(in € mln)

Eigen vermogen
(in € mln)

Opleidingskosten
(in % van de brutoloonsum)

Tevredenheid medewerkers

Vermindering nettoschuld
(in € mln)

Ongevallen met verzuim
(aantal)

Aantal fte's

Geëmitteerde CO₂***
(in kton)

EBITDA
(in € mln)

IF-index Energie****
(in %)

IF-index Grondstoffen****
(in %)

Vermeden CO₂***
(in kton)

Vrije kasstroom
(in € mln)

Ziekteverzuim
(in %)

* Cijfer komt uit 2015 (onderzoek niet geupdate in 2016).
** In 2016 zijn ook kantoorruimtes meegenomen in de berekening. Door deze wijziging is het vergelijkend cijfer aangepast.

*** De geëmitteerde CO₂ en vermeden CO₂ is berekend op basis van EpE protocol versie 5 (2015: versie 4) waarbij gebruik is gemaakt van de berekeningsfactoren zoals aangeleverd door de VA. Wanneer gebruik zou worden gemaakt van de factor voor de lokale energiemix zou de besparing lager uitkomen. Van de geëmitteerde CO₂ is 88% scope 1 en 12% scope 2. In 2016 zijn de broeikasgasemissies veroorzaakt door het verwerken van

gft in de vergister en de metalen gewonnen uit bodemas meegenomen. Deze emissies waren niet meegenomen in de berekening van 2015. De bijdrage van deze twee bronnen in 2016 is 1.465 ton CO₂ uitstoot door vergisting en een extra CO₂ besparing door het opwerken van bodemas van 41.081 ton CO₂. De berekening om te komen tot uren derden is niet betrouwbaar genoeg. Daarom is gekozen om in de berekening alleen de eigen uren en eigen ongevallen (inclusief uitzendkrachten) mee te nemen. Het aantal ongevallen wordt wel geregistreerd voor derden. Deze worden separaat gerapporteerd in het getal ongevallen met verzuim.
**** Ongevallen met verzuim is inclusief derden (5).

Grondstoffen

Materiaalhergebruik

(in %)

55

Bronscheidingspercentage

(in %)

53

2015: 49

Scheidingspercentage restafval

(in %)

55

2015: 52

Energie uit afval

Warmtelevering

(GWh)

192,0

2015: 216,5

E-productie

(GWh)

806,0

2015: 886,1

Eigen verbruik

(GWh)

134,0

2015: 135,8

E-levering

(GWh)

672,0

2015: 750,4

Duurzaam geproduceerde elektriciteit

(GVO's)

472,6

2015: 522,9

Groengasproductie

(GWh)

29,1

2015: 23,6*

Duurzaam geproduceerd gas

(GGC's)

29,1

2015: 23,5*

Duurzame energieproductie HVC

(als elektrische energie, uitgedrukt in aantal huishoudens met een gemiddeld elektriciteitsverbruik)

280.987

2015: 271.604

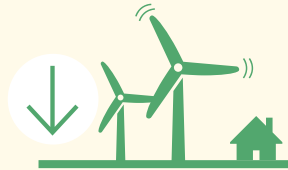
* Voor de berekening van geproduceerd groen gas wordt de productie van groen gas van Natuurgas Overijssel B.V. niet meegenomen. Het cijfer voor 2015 is herberekend.

Duurzame energie

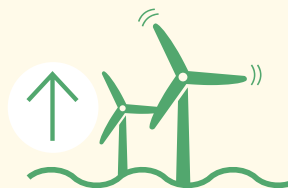
Wind op land
(GWh)

16,1*
2015: 19,2

Wind op zee
(GWh)

197,5
2015: 30,0

Zon
(GWh)

2,8
2015: 4,1

Aantal warmteklienten
(woning equivalent)

10.889
2015: 10.410

Slibwaterketen

Beschikbaarheid installatie (uptime)
(in %)

94,6
2015: 95,9

Aanvoer slibverbranding waterschappen
(kton)

102
2015: 105

78
2015: 80

80

Waterschap Hollandse Delta

2015: 78

33

Hoogheemraadschap van Schieland
en de Krimpenerwaard

2015: 30

23

Waterschap Rivierenland

2015: 23

2

Hoogheemraadschap
Hollands Noorderkwartier
Aanvoer slibgranulaat 14 kton

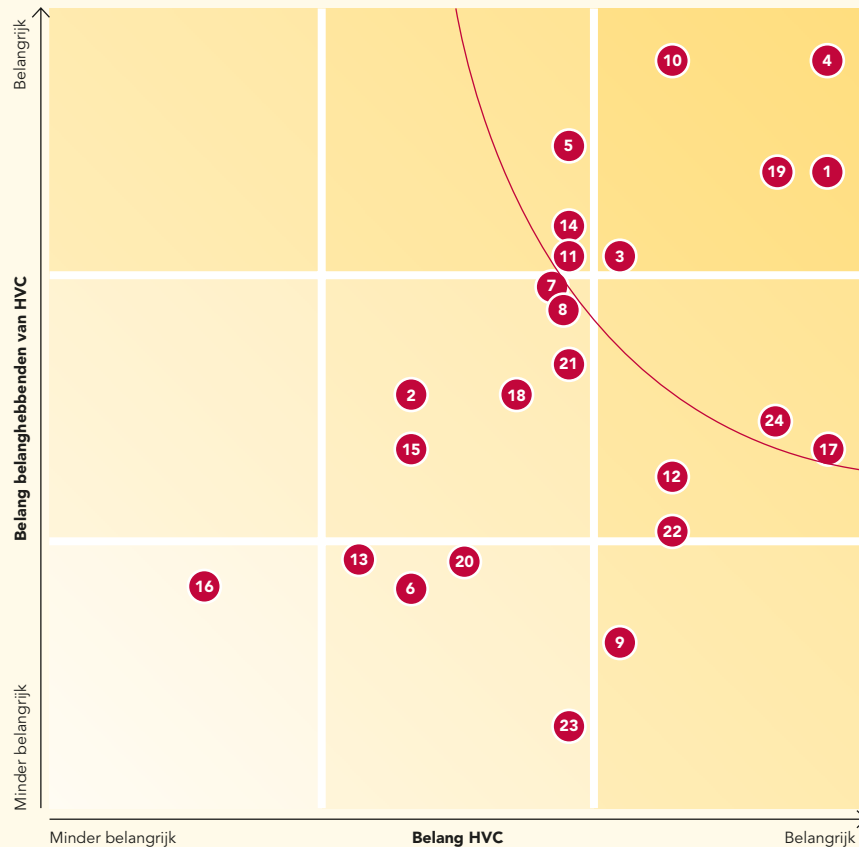

2015: 2**

* Excl. Wind Kralingseveer.

** Deze indicator is nieuw sinds 2016. Op de getallen van eerdere jaren heeft geen beoordeling plaatsgevonden.

Materialiteitsmatrix

De belangrijkste belanghebbenden van HVC

- Aandeelhouders
- Inwoners inzamelgemeenten
- Klanten
- Medewerkers
- Financiers
- Leveranciers

Business

- 1 Financiële stabiliteit
- 2 Ondernemerschap
- 3 Risicobeheer
- 4 Meer waarde uit afval/ materiaalhergebruik
- 5 Transparante communicatie
- 6 Behoud marktaandeel
- 7 Innovatie
- 8 Social return
- 9 Slibwaterketen

Afval en energie

- 10 Brongescheiden inzameling/ afvalinzameling
- 11 Verduurzaming huishoudens
- 12 Optimale benutting afvalenergiecentrales

13 Techniek afvalbewerking

- 14 (Lokale) duurzame energievoorziening/ Energie uit afval

Samenleving

- 15 Samenwerkingen
- 16 Publiek private samenwerkingen
- 17 Betrokkenheid van belanghebbenden
- 18 Educatie (van de gemeenschappen)
- 19 Klanttevredenheid

Duurzame bedrijfsvoering

- 20 Duurzaam inkopen
- 21 Duurzame bedrijfsvoering
- 22 Duurzame inzetbaarheid
- 23 Persoonlijke ontwikkeling medewerkers
- 24 Veilige en gezonde werkomgeving

Toelichting materialiteitsmatrix

De onderwerpen in het verslag van de directie zijn in 2015 vastgesteld door binnen de organisatie aan medewerkers die veel in contact staan met onze belanghebbenden te vragen aan welke thema's zij het meeste belang hechten. Dit zijn de onderwerpen rechts van de rode lijn. In 2016 zijn de onderwerpen extern gevalideerd middels gesprekken met vertegenwoordigers van onze belangrijkste belanghebbenden.

Wijziging t.o.v. 2015

HVC levert een bijdrage aan preventie door het stimuleren van bewustwording en educatie. Preventie van afval ligt echter voor het grootste gedeelte buiten onze mogelijkheden. Het thema 'zichtbaarheid preventie' is in 2016 daarom als materieel thema komen te vervallen. Nieuw in de materialiteitsmatrix t.o.v. 2015 is het thema 'verduurzaming huishoudens'. Dit thema omvat de duurzame energieproductie van HVC; als elektrische energie, uitgedrukt in aantal huishoudens met een gemiddeld elektriciteitsverbruik.

HVC en de Sustainable Development Goals

Inleiding: Agenda 2030

25 september 2015 commiteerden 193 wereldleiders zich aan de Verenigde Naties Duurzame ontwikkelingsdoelen, ook wel de Sustainable Development Goals (SDGs) genoemd. Het is de bedoeling dat deze doelen, ook wel 'Global Goals' genoemd, de komende 15 jaar een actieplan vormen om onze wereld weer terug op de koers richting duurzaamheid te plaatsen. Waar bij de voorganger van de SDGs, de Millennium Development Goals de verantwoordelijkheid met name lag bij overheden, is het ditmaal belangrijk dat ook andere partijen zich inzetten. Het is daarom, nu meer dan ooit, belangrijk dat bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden zich samen sterk maken om deze doelen in 2030 te halen.

HVC en de Sustainable Development Goals

Het is onze missie om de door gemeenten en waterschappen gestelde doelstellingen op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en duurzame energie te behalen. Vanuit onze taak als grondstoffenbeheerder en energieleverancier creëren wij, samen met onze gemeenten en waterschappen, samenwerkingspartners en inwoners, maatschappelijke waarde en impact.

HVC heeft binnen de organisatie en daarbuiten in kaart gebracht aan welke SDGs ze zou kunnen bijdragen. Als afval- en energiebedrijf zien wij een sterke toegevoegde waarde voor het behalen van een aantal doelen. We hebben onze impact afgezet tegen de doelen en geïnventariseerd binnen welke doelen we het meeste resultaat kunnen boeken. Daarnaast hebben we tijdens een interne sessie getoetst welke doelen het beste aansluiten bij wat onze belanghebbenden verwachten, onze eigen initiatieven, strategie en de bijbehorende doelstellingen. Via deze methode zijn we gekomen tot een zestal SDGs waarop we impact hebben. Dit betekent niet dat we de andere doelen uit het oog verliezen, maar het zijn in ieder geval de SDGs waar HVC zich de komende jaren op richt en mee aan de slag gaat.

Voorwoord

2016: een goed jaar

Dankzij de inzet en betrokkenheid van velen hebben we in het afgelopen jaar weer mooie verduurzamingsstappen gezet en resultaten geboekt die een duurzame en circulaire wereld dichterbij brengen.

Als modern nutsbedrijf zien we het als onze taak om al onze activiteiten in nauwe samenwerking met gemeenten en waterschappen uit te voeren. Wij zijn ervan overtuigd dat we hierdoor beter in staat zijn om maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van afvalscheiding, recycling en duurzame energieproductie en distributie vorm te geven.

In toenemende mate zoeken we ook steeds meer dialoog en samenwerking met inwoners. Het realiseren van verbetering in het afvalscheidingsgedrag en het aanleggen van warmtenetten – vaak in bestaande stad – vragen hierom. De energie die we produceren leveren we sinds vorig jaar weer terug aan onze inwoners met HVC KringloopEnergie.

We zijn verheugd te zien dat onze inspanningen om waardevolle grondstoffen uit het restafval te halen, hun vruchten beginnen af te werpen. Bij gemeenten waar we inzamelen, zien we over 2016 een flinke daling van de hoeveelheid ingezameld restafval (7%) gecombineerd met een forse stijging van meer gescheiden waardevolle grondstoffen (10%). Daarnaast zien we een stijging van het aangeboden grof huishoudelijk afval (12%) bij de afvalbrengstations.

De toename van de hoeveelheid ingezamelde verpakkingen (plastic, blik en pak) via bronscheiding is met 95% spectaculair te noemen. Hierbij heeft de komst in steeds meer gemeenten van een container aan huis voor dit afval, aan het goede scheidingsgedrag van inwoners meegewerkt. Om ook bij hoogbouwoningen, waar bronscheiding lastiger is, zoveel mogelijk verpakkingen uit het restafval te halen, bouwen we momenteel een scheidingsinstallatie in Alkmaar.

De hoeveelheid groente-, fruit- en tuinafval (gft) die we hebben ingezameld, is aanzienlijk gestegen (9%). Mede hierdoor konden we een recordproductie van groen gas realiseren. Omdat we verwachten dat deze trend zich doorzet, gaan we de vergistingscapaciteit uitbreiden. Op deze manier kunnen we van het gft-afval meer groen gas en compost maken.

In oktober hebben we een mooie recyclingstap toegevoegd door – als eerste ter wereld – een nieuwe grootschalige en geïntegreerde bodemaswasinstallatie in gebruik te nemen. In de installatie wassen we de bodemassen van de afvalenergiecentrales schoon, waardoor ze zonder restricties te gebruiken zijn als vervanger voor zand en grind bij het aanleggen van nieuwe wegen.

'We zoeken steeds meer
dialogoog en samenwerking
met inwoners'

Op het gebied van de productie van duurzame energie realiseerden we vorig jaar een toename van 10%. Dit is voor een groot deel toe te schrijven aan de energieproductie van offshore windpark Gemini, dat in maart zijn eerste groene stroom leverde.

De warmtenetten in Dordrecht en Alkmaar/Langedijk zijn in 2016 verder uitgebreid, zowel in de aanleg van het warmtenet als in de aansluiting van nieuwe bedrijven en huishoudens. Dit leidt per aansluiting tot maar liefst 72% minder uitstoot van het broeikasgas CO₂. Over een jaar (begin 2018) zullen we het warmtenet van de regio Alkmaar loskoppelen van de afvalenergiecentrale en dit gaan voeden met warmte van de bio-energiecentrale. De warmte die we leveren aan huishoudens en bedrijven is dan helemaal groen.

Samen werken aan een veilige werkomgeving blijft cruciaal. Ondanks dat we elke dag ons best doen om veilig te werken, kunnen we nooit alert genoeg zijn. Van incidenten moeten we leren door verbeteringen snel en blijvend op te pakken. We willen veiliger werken voor onze eigen collega's en onze omgeving. Het verhogen van het veiligheidsbewustzijn is een continu proces. Het preventief melden van gevaarlijke situaties draagt bij aan de gewenste pro-activiteit, het werken op onze bedrijfslocaties moet van onbesproken gedrag zijn. Binnen de afvalbranche hebben de afgelopen jaren relatief veel branden plaatsgevonden. Ook bij HVC was dit het geval. Om die reden wordt veel in brandpreventie geïnvesteerd.

In financiële zin is HVC het afgelopen jaar robuuster geworden. We hebben een positief resultaat van € 7,6 miljoen behaald, in lijn met de raming. De portfolio van HVC is versterkt doordat windpark Gemini is afgebouwd en er investeringen zijn gedaan in warmtenetten en in een bodemaswasinstallatie. Daarnaast is het risico van de afvalverbranding verder afgebouwd door enerzijds de voortgaande afschrijving op de boekwaarde van onze afvalenergiecentrales en anderzijds door het veilig stellen van de (import) aanvoer van restafval voor de afvalenergiecentrales. Voor de komende vijf tot tien jaar hebben we voldoende brandbaar afval onder contract. De huidige neerwaartse trend van elektriciteitsprijzen op de energiemarkt geeft een druk op onze resultaten. Ook de prijsdaling van andere commodities, waaronder metalen, heeft een negatief effect. Of deze ontwikkeling zich voortzet is onzeker. Wij houden daar rekening mee en spannen ons in de negatieve effecten daarvan op onze resultaten zoveel mogelijk op te vangen.

Tot slot heeft zich een bestuurswijziging voorgedaan. Na twaalf jaar de functie van algemeen directeur te hebben vervuld, heeft Wim van Lieshout begin januari 2017 afscheid genomen. We zijn hem zeer erkentelijk voor zijn bijdrage aan ons bedrijf. Hij heeft HVC getransformeerd van afvalverbrander naar een bedrijf dat een bijdrage levert aan een duurzame en circulaire samenleving.

We zijn trots op de resultaten van het afgelopen jaar en zien hierin een aanmoediging om met kracht door te gaan op de ingeslagen weg om zoveel mogelijk grondstoffen uit het afval terug te winnen, hoogwaardig te recyclen en duurzame energie te produceren en te leveren.

Dion van Steensel,
algemeen directeur

Bestuursverslag

Strategie en bedrijfsactiviteiten

De strategie van HVC is gebaseerd op de vier pijlers van onze bedrijfsactiviteiten:

1. Grondstoffen (activiteiten: inzameling, recycling/verwerking)
2. Energie uit afval (activiteiten: afvalverbranding (aec's), vergisting en compostering)
3. Duurzame energie (activiteiten: distributie van warmte, energieproductie uit biomassa (BEC)), verkoop HVC KringloopEnergie, windenergie (wind op land/wind op zee), zonne-energie)
4. Slibwaterketen (activiteit: slibverbranding (SVI))

Grondstoffen

Grondstoffen in het kort

HVC richt zich op de brongescheiden inzameling, sortering en opwerking van afvalstromen en op de recycling van alle daarin aanwezige materialen, om bij te dragen aan een circulaire economie, waarin afval niet meer bestaat maar alle materialen als grondstof worden hergebruikt.

Om materiaalhergebruik te maximaliseren, stimuleert HVC inwoners van de gemeenten voor wie HVC het afvalbeheer uitvoert, om de herbruikbare materialen in het afval (zoals oud papier en karton, gft en plastic, blik en pak) apart te houden en gescheiden van het restafval aan te bieden. Op afvalbrengstations aangeboden afval dat nog als product kan worden hergebruikt, vindt via HVC zijn weg naar kringloopbedrijven, waarmee door HVC wordt samengewerkt, en die zorgdragen voor verkoop aan consumenten.

Brongescheiden inzameling

Brongescheiden inzameling maakt het mogelijk om materiaalhergebruik fors te laten toenemen. Het gaat daarbij om de materiaalstroom die resulteert na opwerking tot secundaire grondstof. Het residu na sortering/opwerking dat niet kan worden hergebruikt, wordt verwerkt als restafval.

Zo worden brongescheiden grondstoffen direct verbonden met productieprocessen. Door regie te voeren over de hele keten kan worden aangesloten op de ontwikkeling van nieuwe, hoogwaardiger afzetmogelijkheden, waar mogelijk lokaal. Wij streven er daarom naar om onze positie in de keten te versterken.

Inzameling van afval aan de bron levert de meest schone stromen op. Deze vorm van inzameling leidt tot het hoogste percentage materiaalhergebruik en is daarom voor ons de norm. De landelijke (VANG) doelstelling gaat uit van 75% scheiding van huishoudelijk afval in 2020 en 'reductie van restafval' (100 kg/inwoner) in 2020. Op het gebied van bronscheiding werd met succes de goede richting ingezet. Het bronscheidingspercentage over 2016 is 53% (2015: 49%) en er is 240 kg restafval per inwoner ingezameld (2015: 246 kg).

Meer waarde uit afval

In 2015 is HVC gestart met het programma 'Meer waarde uit afval'. Samen met gemeenten onderzoekt HVC binnen dit programma wat de meest optimale manier van brongescheiden inzameling is om te komen tot de landelijke doelstellingen van 75% afvalscheiding en 100 kilo restafval per inwoner per jaar in 2020. Als standaard voor brongescheiden inzameling hanteren wij het principe 'restafval op afstand', in combinatie met drie minicontainers aan huis voor plastic, blik en pak, groente-, fruit- en tuinafval en oud papier en karton. Door middel van een communicatiecampagne wordt gewerkt aan draagvlak onder inwoners voor deze inzamelmethodiek.

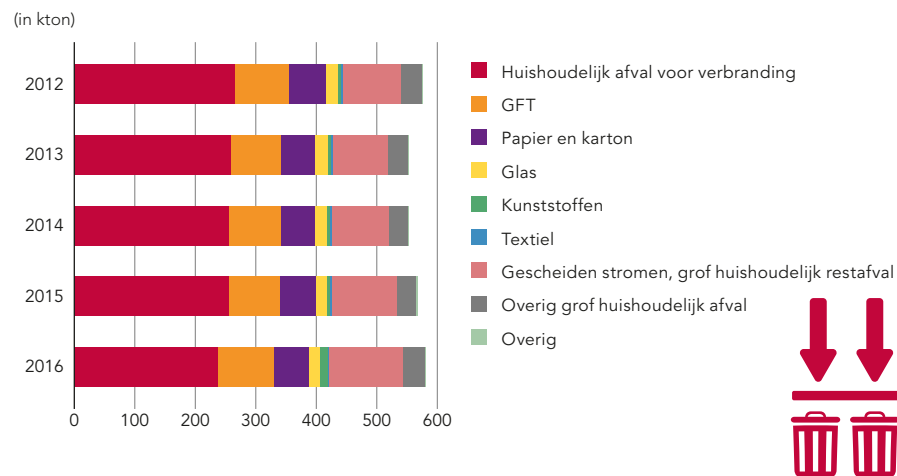
In 2016 zijn in de volgende gemeenten maatregelen uitgevoerd in het kader van het programma: Opmeer, Drechterland, Stede Broec, Koggenland, Hoorn, Medemblik, Schagen, Schermer, Zeewolde en Noordoostpolder. Ook zijn er in Velsen en Zaanstad maatregelen beproefd in zogenaamde opwarmwijken. De maatregelen die in genoemde gemeenten zijn doorgevoerd hebben in 2016 geleid tot een gemiddeld resultaat van 15-20% afname restafval, 10-20% toename groente-, fruit- en tuinafval, een verdrievoudiging van plastic, blik en pak (+200%) en een lichte stijging van de hoeveelheid oud papier.

Stromen in minicontainer 2016

De resultaten van de sorteerproeven over 2016 laten zien dat **GFT de grootste deelstroom** is in het huishoudelijk restafval, gevolgd door kunststof en papier/karton. In de acties die HVC uitrolt in de inzamelgemeenten, ligt de nadruk daarom in eerste instantie op het scheiden aan de bron.

Brongescheiden inzameling (inzameling van stromen waarvoor HVC gecontracteerd is)

100-100-100

Ruim 3.300 inwoners/gezinnen in 29 gemeenten hebben zich ingeschreven voor het project 100-100-100 dat op 1 april 2016 van start ging. Tijdens het project waren er gemiddeld 1.400 deelnemers actief. De deelnemende inwoners/gezinnen werden ondersteund met een online platform en ze kregen weekopdrachten m.b.t. brongescheiden inzameling en afvalpreventie. De deelnemers wisten gedurende de 100 dagen het restafval terug te dringen tot 27,5 kilo per persoon per jaar. Om het project met de deelnemers af te kunnen sluiten zijn bijeenkomsten georganiseerd op drie locaties: Alkmaar, Dordrecht en Lelystad. Doel van deze bijeenkomsten was om de resultaten te delen en de deelnemers hun ervaringen met de organisatie en onderling te kunnen laten delen. Omdat veel deelnemers tijdens het project hadden aangegeven een kijkje achter de schermen van HVC te willen nemen werd die mogelijkheid na afloop van de bijeenkomsten geboden.

Afvalcoaches

Van april tot oktober heeft in Koggenland de proef 'Afvalcoach' plaatsgevonden. Op de dagen dat afval werd ingezameld konden inwoners de vier afvalcoaches van

HVC tegenkomen. De afvalcoaches gingen in de wijk het gesprek aan over afval scheiden. De afvalcoaches hebben in totaal bijna 1.600 gesprekken over afval scheiden gevoerd. Het doel van de proef was betere scheidingsresultaten te behalen, door inwoners te informeren over afval scheiden en ze daarbij te helpen. Na afloop van de proef was de kennis over afval scheiden bij de inwoners van Koggenland verbeterd (nulmeting vs. eindmeting) en ook de kwaliteit van de ingezamelde stromen was verbeterd. Op basis van de positieve resultaten van de pilot wordt bekeken hoe het project een vervolg krijgt.

Maand van de duurzaamheid

In de maand september was er uitgebreid aandacht voor het brengen van grof afval naar het afvalbrenngstation. Door het aanbieden van gratis aanhangers, het gesprek aan te gaan bij bouwmarkten en tuincentra (meer dan 22.000 gesprekken), een campagne op Facebook en de inzet van afvalcoaches op de afvalbrenngstations werden inwoners enthousiast gemaakt om hun grof afval zelf naar het afvalbrenngstation te brengen om daardoor een hogere bronscheiding te realiseren.

Meer producthergebruik

Om meer producthergebruik en recycling te realiseren en tevens invulling te geven aan social return is een proef uitgevoerd waarbij medewerkers van een kringloopbedrijf zijn gedetacheerd op het afvalbrenghuis in Beverwijk. De taak van deze medewerkers was te voorkomen dat herbruikbare goederen als afval werden afgevoerd. De proef was succesvol en dit jaar wordt het concept daarom uitgebreid naar andere afvalbrenghuizen. Daarnaast zijn in samenwerking met de vier grootste kringloopbedrijven uitgangspunten opgesteld die als basis gaan dienen voor het opstellen van een nieuwe overeenkomst.

Voorscheidingsinstallatie

Brongescheiden inzameling bij hoogbouw levert over het algemeen teleurstellende resultaten op. Restafval van hoogbouw bevat daarom naar verhouding grote hoeveelheden plastic, metalen, drankkartons, en oud papier en karton, de stromen die bij laagbouw gescheiden worden aangeboden. Vóórdat dit restafval in de bunker van de afvalenergiecentrale wordt gestort, is het mogelijk dit te scheiden.

In 2016 is het besluit genomen over de bouw van een voorscheidingsinstallatie in Alkmaar. Naar verwachting kan 20% van het restafval uit hoogbouw worden teruggewonnen als grondstoffen voor hergebruik. De hergebruiksresultaten van voorscheiding zijn geringer dan bij brongescheiden inzameling, maar vormen volgens HVC een beter alternatief dan verwerking als restafval. De bouw van de voorscheidingsinstallatie is in december 2016 gestart, naar verwachting wordt de voorscheidingsinstallatie in het tweede kwartaal van 2017 in bedrijf genomen.

Sortering en vermarkting kunststof verpakkingen

HVC en Midwaste werken sinds begin 2015 samen op het gebied van kunststof verpakkingsafval. De samenwerking – ook wel ‘regie-organisatie’ genoemd – geeft uitvoering aan de post-collection (overslag, transport en sorteren) en vermarkting van kunststof verpakkingsafval en/of PMD. Gemeenten worden op deze manier ontzorgd en kunnen zich hierdoor volledig richten op de inzameling. Deze activiteiten voeren wij uit voor ca. 130 gemeenten in Nederland, waarvan 44 aandeelhoudende gemeenten van HVC. In 2016 is het ingezamelde volume door de gemeenten sterk gestegen van 55 naar 75 kton. Deze sterke groei is voornamelijk te danken aan de introductie van minicontainers voor kunststof en de toevoeging van blik en drankkartons aan het kunststof verpakkingsafval. Ook de afzet van de verschillende gesorteerde deelstromen bij recyclers wordt georganiseerd door HVC en Midwaste.

Bodemas-wassen

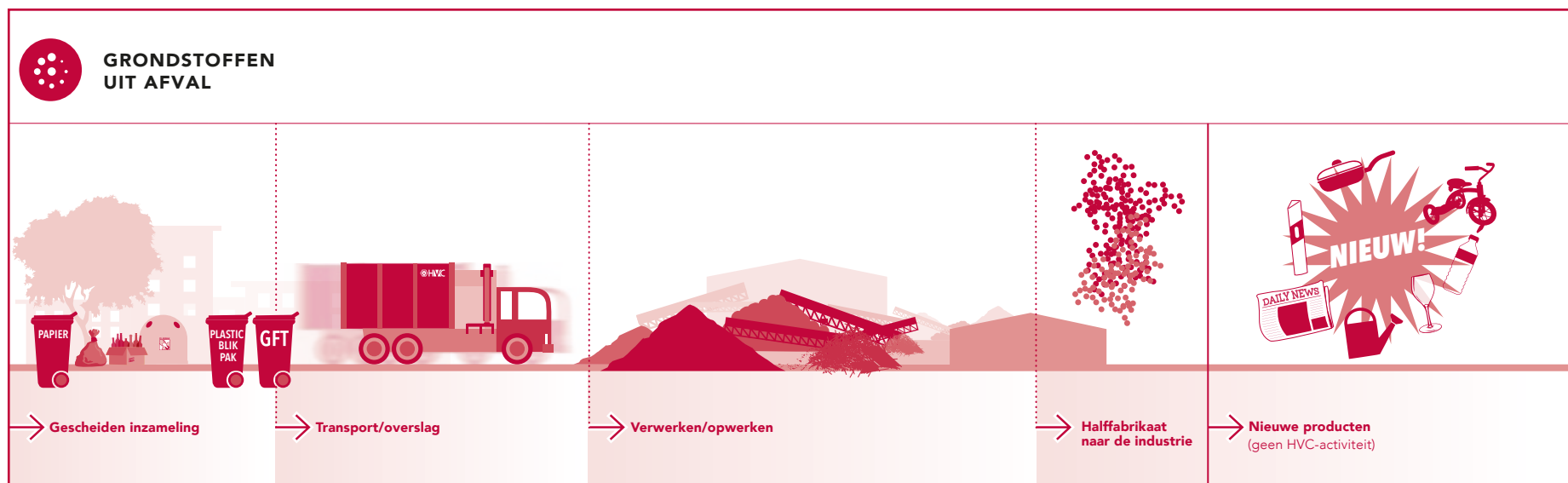
In oktober is de bodemaswasinstallatie in Alkmaar officieel geopend. De installatie is de eerste operationele, grootschalige installatie voor het schoonmaken van de assen die overblijven na het verbranden van restafval (‘bodemasen’). Het gereinigde materiaal is een volwaardige vervanger van zand en grind en kan bijvoorbeeld worden gebruikt als fundering onder wegen en fietspaden of worden toegepast in asfalt en beton. De ingebruikname van de nieuwe bodemaswasinstallatie heeft tevens geleid tot een hogere opbrengst van metalen, in 2016 werd 24,5 kton (ferro en non-ferro) teruggewonnen (2015: 21 kton). Met de installatie, die sinds zomer 2016 operationeel is, wordt invulling gegeven aan de circulaire economie en aan de Green Deal bodemasen.

Bewustwording en educatie

In 2016 zijn 10.800 bezoekers bij HVC rondgeleid. Het grootste gedeelte van de bezoekers (ruim 5.600) betreft leerlingen van scholen in het verzorgingsgebied van HVC. Met rondleidingen en educatiemateriaal voor groep 8 van de basisschool benadrukken wij het belang van het voorkomen en het scheiden van huishoudelijk afval en laten wij zien hoe restafval wordt benut voor energieproductie. Voor basisscholen heeft HVC het educatiepakket ‘Watt ‘n Zooli’ ontwikkeld.

Want afval voorkomen, afval scheiden en het daardoor terugwinnen van waardevolle grondstoffen, begint thuis en op school. Basisscholen in de regio van HVC worden jaarlijks uitgenodigd om gebruik te maken van het educatiepakket. Dit pakket bestaat uit een leerlingenmagazine, docentenhandleiding, een excursie naar de afvalenergiecentrale in Alkmaar en een excursie naar de milieustraat (voor- en najaar) of afvalenergiecentrale in Dordrecht. Leerlingen van scholen uit Flevoland kunnen een bezoek brengen aan de locatie aan de Zeeasterweg in Lelystad, waar een rondleiding plaatsvindt over het terrein van HVC, Orgaworld en Afvalzorg. Ook omwonenden en andere geïnteresseerden worden op aanvraag rondgeleid in de afvalenergiecentrales en de vergistingsinstallatie van HVC. Bezoekers kunnen zich zo een beeld vormen van de verschuiving van onze taken van verbranden van afval naar brongescheiden inzameling en het hergebruik van grondstoffen en de redenen daarvoor.

In het kader van het 25-jarig jubileum heeft HVC in het eerste weekeinde van juli kijkdagen georganiseerd op de locaties in Alkmaar, Middenmeer en Dordrecht. Na een presentatie over HVC konden bezoekers een rondleiding volgen door de afvalenergiecentrale (Alkmaar en Dordrecht) en over het terrein in Middenmeer bij de vergistingsinstallatie.

Afvalscheiding op scholen

In de eerste helft van 2016 heeft de pilot 'afval scheiden en vermijden' plaatsgevonden in de gemeenten Alblasterdam, Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht. Tijdens de pilot kregen leerlingen van basisscholen les over afval scheiden, werd het afval in de klaslokalen gescheiden en via de reguliere HVC-routes gescheiden ingezameld en verwerkt. Uit de evaluatie van de pilot bleek dat het scheiden van afval gemakkelijk aan te leren is aan leerlingen van de basisschool. De pilot krijgt een vervolg als 'product gescheiden afvalinzameling' op basisscholen. De voorlichting over afval scheiden wordt gegeven door chauffeurs van HVC, die ook de klassen inrichten met bakken om het afval te kunnen scheiden. Verder zullen de leraren zelf aandacht besteden aan educatie over afval scheiden via het educatiepakket van HVC.

In het kader van het 25-jarig jubileum heeft HVC kijkdagen georganiseerd.

Energie uit afval en duurzame energie

Energie uit afval en duurzame energie in het kort

HVC beheert onder meer twee afvalenergiecentrales (AEC's), twee vergistingsinstallaties, twee composteerinstallaties, warmtenetten, installaties voor zonne- en windenergie, een bio-energiecentrale (BEC) en een slibverwerkingsinstallatie (SVI).

Met deze installaties willen we zoveel en efficiënt mogelijk duurzame energie produceren uit restafval- en biomassastromen.

Door restwarmte van de afvalenergiecentrales en de bio-energiecentrale uit te koppelen en te leveren aan woningen en bedrijven leveren we een forse bijdrage aan de energetische verduurzaming van de omgeving (72% per aangesloten huishouden).

Wij richten ons ook op productie en levering van energie uit andere, veelal lokale, duurzame bronnen. Het Rijk heeft als doel voor 2020 gesteld 14% duurzame energieopwekking terwijl de waterschappen de ambitie hebben om in 2020 door eigen opwekking van duurzame energie in 40% van hun energiebehoefte te voorzien. HVC draagt met haar activiteiten bij aan de verduurzaming van haar aandeelhouders en daarmee aan de invulling van deze doelstellingen.

Energieproductie

De totale duurzame energieproductie bedroeg in 2016 927 GWh (2015: 842 GWh). Een toename van 10% t.o.v. 2015. Deze toename is met name toe te schrijven aan de energieproductie van offshore windpark Gemini, dat in maart de eerste groene stroom geleverd heeft.

Energie uit afval

Van afval dat niet kan worden hergebruikt benutten we de energie-inhoud, door bij de verbranding elektriciteit op te wekken en vrijkomende warmte te gebruiken voor ruimteverwarming. Gft vergisten en composteren we. Het vrijkomende biogas werken we op en leveren we aan het openbare gasnet.

Afvalenergiecentrales

Het restafval van de aandeelhoudende gemeenten zet HVC in twee afval-energiecentrales om in elektriciteit en warmte voor omliggende huishoudens en bedrijven. Door een afgewogen onderhoudsregime tracht HVC de capaciteit van de verwerkingsinstallaties op een zo hoog mogelijk niveau te brengen.

Onze bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen van de lokale en landelijke overheid om meer afval te hergebruiken leidt er toe dat het aanbod van restafval

In Middenmeer wordt een extra vergistingsinstallatie gebouwd.

voor verbranding van onze aandeelhouders afneemt. In 2016 hebben we 436 kton restafval (2015: 465 kton) van onze aandeelhouders verwerkt. HVC was succesvol in het realiseren van vollast door het verwerven van 246 kton afval op de Europese afvalmarkt. Binnen Europa wordt nog veel voor verbranding in aanmerking komend restafval gestort. Met het benutten van deze stromen voor energieopwekking wordt een belangrijke milieuwinst behaald en wordt bijgedragen aan een doelmatige exploitatie van de afvalenergiecentrales.

Vergisten van gft voor groen gas en compost

De vergistingsinstallatie in Middenmeer produceert door middel van vergisting groen gas uit gft. Het residu uit de vergistingsinstallatie wordt ontwaterd en vervolgens gecomposteerd. De installatie heeft in 2016 3 miljoen m³ groen gas geleverd aan het landelijke net (2015: 2,4 miljoen m³ groen gas). In Purmerend beheert HVC een composteerinstallatie die wordt benut na vollast van de vergistingsinstallaties in Middenmeer en Zwolle. Voor de vergistingsinstallatie in Zwolle, die gezamenlijk eigendom is van HVC en ROVA ('Natuurgas Overijssel') voert HVC het operationeel management.

In de winter is het aanbod van gft minder dan in de zomer. Om het hele jaar de vergistings- en composteerinstallaties in bedrijf te houden is in Middenmeer in 2016 8.000 ton gft ingekuuld.

‘Warmtenet is een goed alternatief’

Verduurzaming huishoudens

‘Nederland gaat steeds meer van het aardgas af. Voor dichtbebouwde wijken of hoogbouw, waar windmolens en zonnepanelen moeilijk inpasbaar zijn, heeft HVC een goed

alternatief: het warmtenet. Onze netten in Dordrecht en Alkmaar breiden we steeds verder uit, bij zowel nieuwbouw als bestaande bouw. Nu komt de energie uit afvalverbranding, maar als we straks

alle afval recyclen, gaan we over op andere duurzame bronnen, zoals aardwarmte. Dit warmtenet levert dan ook nog tientallen jaren duurzame energie.’

Robert Crabbendam
manager warmtelevering HVC

'Het is erg comfortabel en geeft een goed gevoel'

CORPORATE

Klanttevredenheid

'Met de renovatie van ons huis, drie jaar geleden, zijn we aangesloten op het warmtenet. Het is erg comfortabel. Als ik bijvoorbeeld de warme kraan opendraai, heb ik heel snel warm water. Ik ben blij dat de restwarmte uit afval goed gebruikt wordt. We hebben met z'n allen meegeholpen om de aarde op te warmen, nu moeten we dat samen terugdraaien. Dit helpt daarbij, dat geeft een goed gevoel.'

René Henselmans
klant warmtenet HVC
in Alkmaar

De komende jaren zetten we verder in op de brongescheiden inzameling bij onze DVO-gemeenten.

Door stijging van gft-stromen in de afgelopen jaren zitten we over de maximale bezetting van de installaties. We verwachten een verdere en sterkere stijging van deze groei bij onze aandeelhoudende gemeenten. Om deze reden is het besluit genomen tot de bouw van een extra vergistingsinstallatie in Middenmeer.

Levering stoom aan Chemours

In 2014 is de levering van stoom gestart vanuit de afvalenergiecentrale in Dordrecht aan het naastgelegen chemische bedrijf Chemours. Chemours gebruikt de stoom als energiebron voor het productieproces van diverse kunststoffen ten behoeve van de automotive- en luchtvaartindustrie. In 2016 werd 221 kton stoom aan Chemours geleverd (2015: 240 kton). Begin 2017 is de koppeling van de stoomleiding aan lijn 1 en 4 van de afvalenergiecentrale in Dordrecht gerealiseerd (naast de koppeling aan lijn 5), waardoor de stoomlevering aan Chemours kan worden uitgebreid.

Duurzame energie

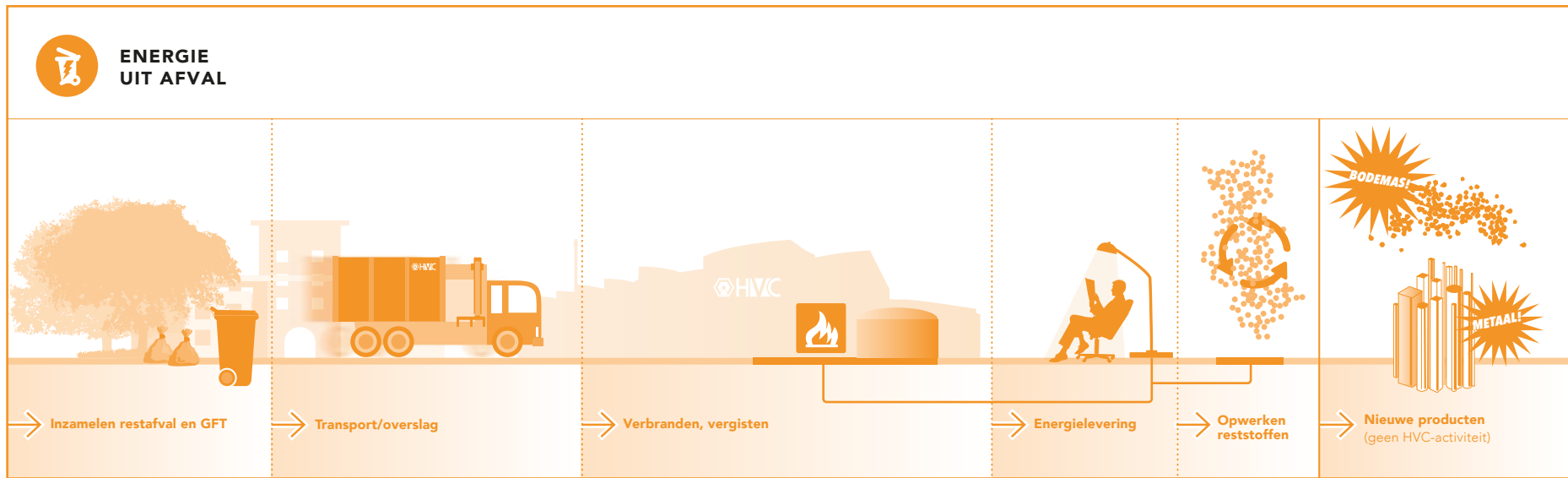
In september 2016 heeft HVC de businessunit Duurzame energie opgericht. Het beheer van de bio-energiecentrale, de activiteiten van HVC Lokale Energie en de activiteiten op het gebied van warmte zijn onder deze businessunit komen te vallen.

Bio-energiecentrale

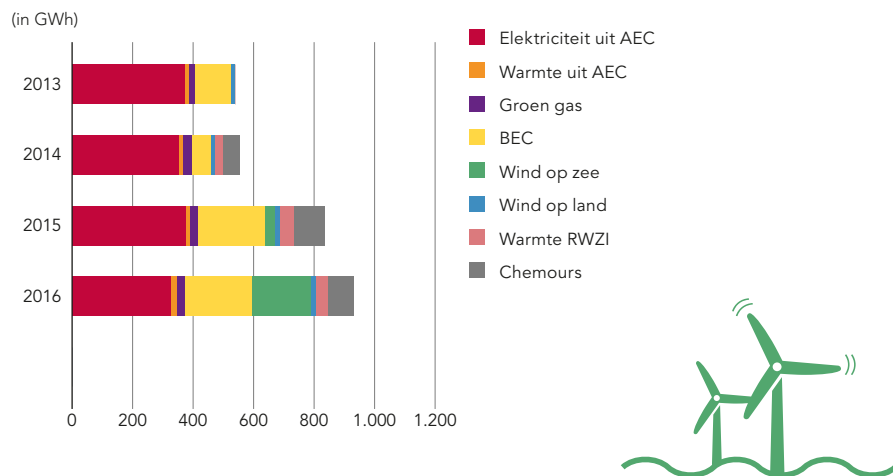
Met de bio-energiecentrale werd in 2016 219 GWh (2015: 224 GWh) aan groene elektriciteit opgewekt, door verbranding van onder andere 165 kton niet recyclebaar afvalhout. Een deel daarvan wordt ingezameld met het grof huishoudelijk afval. In 2015 werd een subsidie toegekend aan de bio-energiecentrale ten behoeve van voortgezette exploitatie na 2017, waardoor het mogelijk is het warmtenet in Alkmaar uit te breiden, te koppelen aan de bestaande warmtenetten in Langedijk en Heerhugowaard en te voeden met warmte vanuit de bio-energiecentrale. Het ontwerp en de aanbesteding van de uitkoppeling verloopt conform planning, de uitkoppeling is begin 2018 gereed.

Warmtebenutting

Benutten van het aanwezige warmtepotentieel bij industriële processen is van groot belang voor het realiseren van landelijke doelstellingen op het gebied van duurzame energie. Via een warmtenet kan met duurzame warmte in de warmtebehoefte van bedrijven en huishoudens worden voorzien. Dit leidt tot maar liefst 72% minder uitstoot van het broeikasgas CO₂.

Duurzame energie

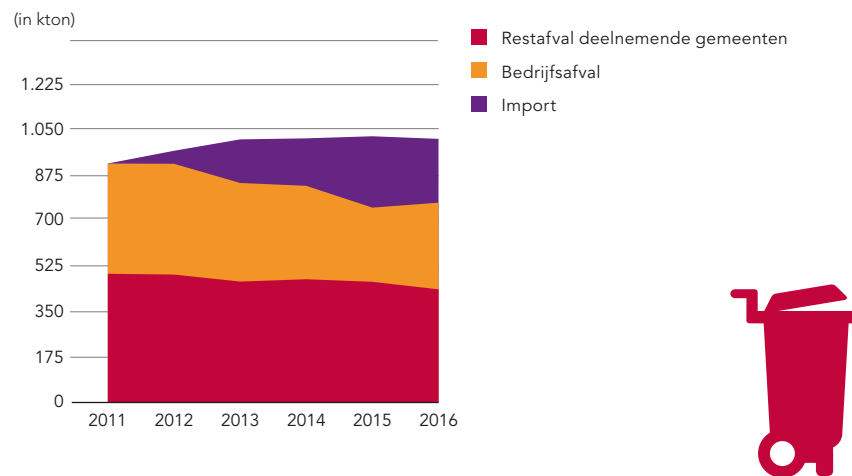

In 2016 heeft een uitbreiding plaatsgevonden van de warmtenetten in Alkmaar en Dordrecht. Deze uitbreiding betreft zowel de aanleg van het warmtenet als het aansluiten van nieuwe klanten.

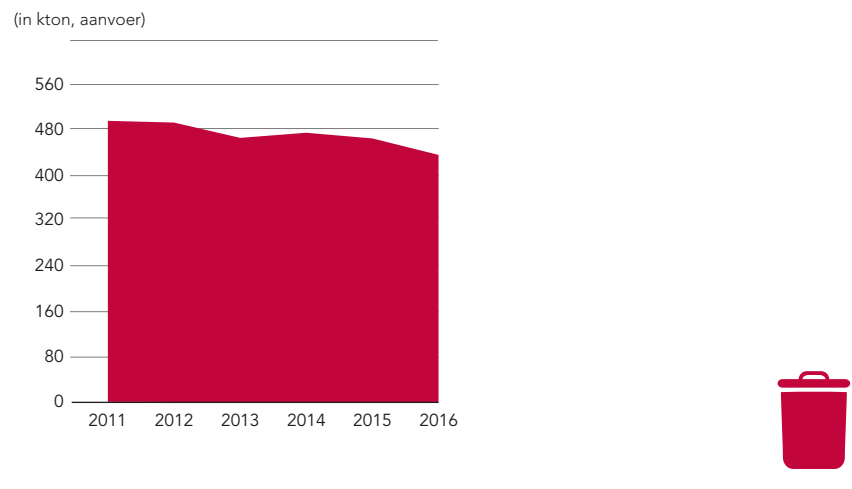
In Alkmaar is het warmtenet uitgebreid naar Vroonermeer-Noord. Ultimo 2016 vallen 1.277 (2015: 1.186) aansluitingen van onze klanten in Alkmaar onder de warmtewet. Het zwembad Hoornse Vaart werd aangesloten op het warmtenet.

Ultimo 2016 vallen 669 (2015: 595) aansluitingen van onze klanten in Dordrecht onder de warmtewet. Ook het warmtenet in Dordrecht is uitgebreid. Onder het verkeersplein aan het Sumatraplein is een warmteleiding doorgetrokken naar het Oranjepark. Daarmee komt warmte voor vele huishoudens en bedrijven in de binnenstad binnen handbereik. In Dordrecht werden o.a. zorggroep Crabbehoff, het Coral gebouw, bioscoop Kinopolis en drie appartementencomplexen aan de Hugo van Gijnweg aangesloten op het warmtenet.

Afvalhoeveelheden

Restafval deelnemende gemeenten

Bestuursverslag

In de drie warmtenetten van HVC in Heerhugowaard, Zaanstad en Langedijk vallen ultimo 2016 4.532 (2015: 4.534) aansluitingen onder de warmtewet. Het geïnvesteerd vermogen ultimo 2016 in de verschillende warmtenetten bedraagt € 30,8 miljoen.

Ultimo 2016 bedroeg het totaal aantal aansluitingen dat onder de warmtewet valt 6.478 (2015: 6.315). In onderstaande tabel is het financiële resultaat van deze klanten die onder de warmtewet vallen weergegeven.

Warmtelevering kleinverbruik 2016

		Aantal	x € 1.000
Opbrengsten	Gigajoules	185.276	3.262
	Vastrecht		2.527
	Electra		1.222
	Aansluitingen	6.478	
Kosten	Onderhoudskosten		689
	Inkoop kosten		3.263
	Personeelskosten		1.506
	Afschrijvingslasten		1.281
	Rentelasten		1.067
Bedrijfsresultaat			- 795
Geïnvesteerd vermogen			30.760

Verduurzaming huishoudens

De duurzame energieproductie van HVC uitgedrukt in het aantal huishoudens met een gemiddeld elektriciteitsverbruik bedroeg in 2016 280.987 (2015: 271.604).

Lokale duurzame energie

Onder de noemer lokale duurzame energie wekt HVC duurzame energie uit onder andere wind, zon en biomassa op. Daarmee faciliteren we lokale initiatieven van onze aandeelhouders voor duurzame energieopwekking. HVC draagt met haar activiteiten bij aan (lokale) verduurzaming van haar aandeelhouders en daarmee aan de invulling van de doelstellingen van de Rijksoverheid, dat als doel voor 2020 heeft gesteld 14% duurzame energie-opwekking in gemeenten en 40% zelfvoorzienend door eigen duurzame energieproductie door waterschappen.

Windenergie

Zonder wind op zee is de overheidsdoelstelling van 14% duurzame energie in 2020 onhaalbaar. HVC heeft daarom enkele jaren geleden besloten te investeren in twee offshore windparken: Gemini en Trianel Windpark Borkum West II (TWB). Het HVC-belang in TWB bedraagt 6,6%, in 2016 is daarmee een productie gerealiseerd van 47 GWh. De plaatsing van de windturbines van Gemini is in 2016 afgerond, de eerste stroom is in maart 2016 geleverd (productie voor HVC in 2016 150 GWh). HVC participeert voor 10% in Gemini en heeft het recht om 15% van de groene stroom af te nemen.

Windmolen Kralingseveer in Capelle aan den IJssel is 7 november officieel in gebruik genomen. HVC bouwde de windmolen op het afvalwaterzuiveringsterrein van hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. De windmolen is bijna 150 meter hoog en heeft een vermogen van 3 MW per jaar waarmee 2.600 gezinnen van groene stroom kunnen worden voorzien.

Bestuursverslag

Zonne-energie

HVC is beheerder van 26 projecten voor het opwekken van zonne-energie op daken van met name agrariërs. Daarnaast beheert HVC samen met gemeente Dordrecht (Energiecoöperatie Dordrecht) vijftien zonne-energieprojecten op gemeentelijke gebouwen. Op eigen gebouwen en terreinen beheert HVC

drie zonne-energieprojecten. Aandeelhoudende gemeenten die zonnepanelen willen plaatsen op gemeentelijke gebouwen worden ondersteund.

Vanaf voorjaar 2016 levert

HVC KringloopEnergie

elektriciteit en gas aan

consumenten.

Zonneparken op voormalige stortplaatsen

Op de voormalige stortplaats Crayestein in Dordrecht wordt door Energiecoöperatie Dordrecht (ECD), een samenwerking tussen gemeente Dordrecht en HVC, een zonnepark voorbereid. Het plan gaat uit van de plaatsing van circa 11.250 zonnepanelen waarmee jaarlijks 2,9 miljoen kilowattuur

elektriciteit opgewekt kan worden. In 2016 werd een SDE-subsidie aan Crayestein toegekend, de bouw start eind 2017.

Ook aan zonnepark Wieringermeer werd in 2016 een SDE-subsidie toegekend. Energiezorg, een samenwerking van Afvalzorg en HVC, start dit jaar met de bouw van het zonnepark van 35.000 m² op de voormalige afvalstortlocatie Wieringermeer van Afvalzorg in Middenmeer. Op het terrein komen ruim 10.000 zonnepanelen. Deze wekken samen meer dan 3 miljoen kilowattuur per jaar aan elektriciteit op. Het is de eerste stap naar een grootschalig zonnepark.

Voor een zonnepark op de voormalige afvalstortlocatie van Sortiva in Alkmaar is in 2016 een SDE-subsidie toegekend. Na realisatie wekt dit zonnepark meer dan 2 miljoen kilowattuur per jaar aan elektriciteit op.

Geothermie

Een belangrijk project waarmee invulling gegeven gaat worden aan de verduurzaming van het tuindersgebied in het Westland is het geothermieproject Trias Westland. Ruim 45 tuinders hebben in juli 2016 hun handtekening gezet onder participatie in Trias Westland. Deelname aan het project betekent dat deze tuinbouwbedrijven voor ten minste vijftien jaar warmte gaan afnemen en (mede) eigenaar worden in Trias Westland BV. De tuinders vertegenwoordigen samen 28 MW aan warmte. Door dit gezamenlijk commitment is het (financieel) mogelijk geworden om aardwarmte op 4 km diepte te gaan winnen en te leveren aan de deelnemende glastuinbouwbedrijven en andere gebouwen, zoals de veilinggebouwen van Royal Flora Holland. De start van de boringen staat gepland voor het derde kwartaal van 2017.

Levering van energie aan aandeelhouders en consumenten

Een groot deel van de uit afval geproduceerde duurzame elektriciteit levert HVC tegen groothandelsprijzen terug aan de aandeelhoudende gemeenten en waterschappen, die deze energie benutten voor straatverlichting, verlichting van publieke ruimten, en voor de aandrijving van pompen en gemalen. In een onderzoek naar de duurzaamheid van gemeentelijke elektriciteitsinkoop uitgevoerd in opdracht van Greenpeace (mei 2016) komt HVC naar voren als één van de drie bedrijven die als duurzame energieleverancier en daarmee als voorloper worden geclassificeerd.

Vanaf voorjaar 2016 levert HVC KringloopEnergie elektriciteit en gas aan consumenten, om daarmee een bredere afzetmogelijkheid met stabielere prijzen te creëren. De bronnen van de geleverde energie zijn restafval, wind en zon. Uitgangspunt bij deze activiteit is kostentransparantie en een eerlijke prijs.

HVC scoort een 7,5 in de lijst met duurzame stroomleveranciers en staat daarmee in de top 8 van voorlopers in het aanbieden van duurzame stroom. De Consumentenbond, Greenpeace, Wise en Natuur & Milieu rangschikken jaarlijks alle energieleveranciers op duurzaamheid, wat inhoudt dat de leveranciers worden beoordeeld op de aangeboden groene stroom.

'Ik ben er trots op dat de windmolen op ons terrein staat'

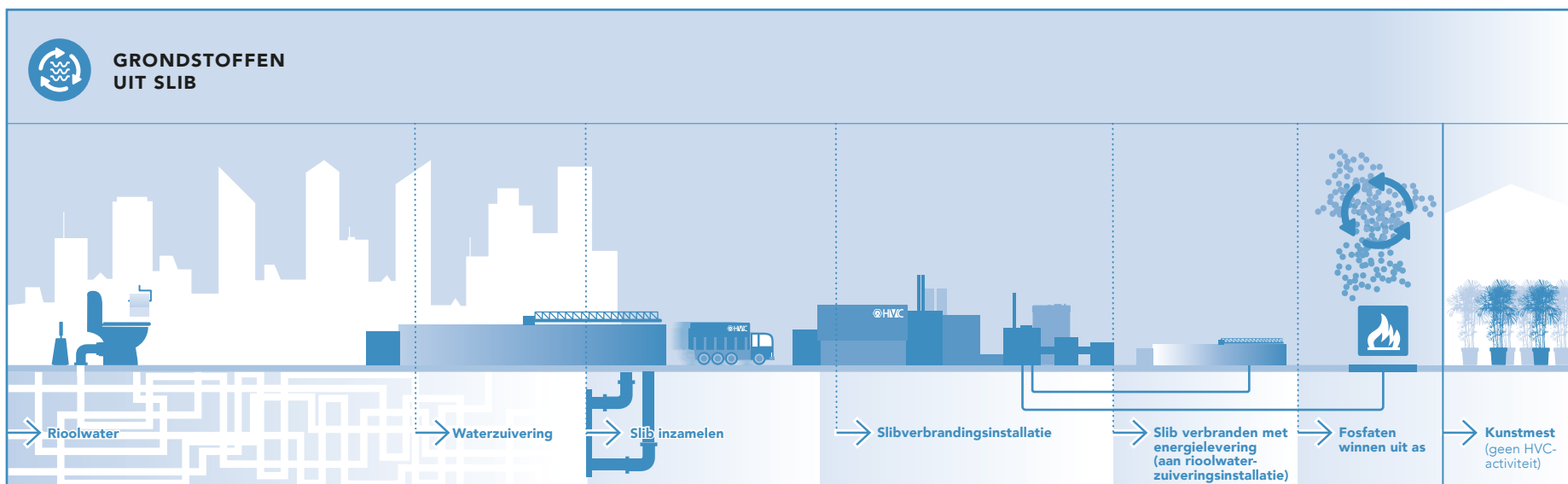
Lokale duurzame energie

'Op 7 november is windmolen Kralingseveer die HVC hier in Capelle aan den IJssel heeft gebouwd, officieel in gebruik genomen. Die kan 2.600 huishoudens van stroom

voorzien. Ik ben trots dat hij op het terrein van onze afvalwaterzuiveringsinstallatie Kralingseveer staat. Als waterschap merken wij nu al, en direct, de gevolgen van klimaatverandering.

Wij richten ons op aanpassing en het beperken van die verandering. Met deze windmolen op ons terrein laten we ook zien dat we duurzame energie ontzettend belangrijk vinden.'

Toon van der Klugt
hoogheemraad van
Hoogheemraadschap Schieland en de
Krimpenerwaard (HHSK)

Slibwaterketen

HVC draagt zorg voor het transport en de verwerking van het rioolwaterzuiverings-slib van de deelnemende waterschappen. De capaciteit van de SVI is in 2016 voor 87% benut voor de verwerking van het slib van de aandeelhoudende waterschappen. Naast duurzaamheid en de mogelijkheid om fosfaat terug te winnen uit de verbrandingsresten van de SVI is afzekerheid voor de waterschappen een van de belangrijkste redenen om krachten te bundelen in HVC. In 2016 was de afzet van zuiveringsslib voor de waterschappen 100% gegarandeerd.

In de SVI in Dordrecht werd in 2016 363 kton slib gedroogd en daarna verbrand, omgerekend is dat het slib van circa 6 miljoen inwoner equivalenten. Daarnaast is 14 kton slibgranulaat, gedroogd zuiveringsslib afkomstig van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, verbrand in de bio-energiecentrale. Naast de eindverwerking van slib wil HVC ook op een aantal thema's meerwaarde leveren voor de waterschappen, onder meer door fosfaat terug te winnen uit vliegas en door zon-

en windprojecten te realiseren op de terreinen van rioolwaterzuiveringsinstallaties. Zo werd op het terrein van de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard in Capelle aan den IJssel in 2016 een windturbine gerealiseerd.

Het restproduct dat na verbranding van slib overblijft is vliegas. HVC en SNB (Slibverbranding Noord-Brabant) hebben een overeenkomst met EcoPhos ondertekend voor het terugwinnen van fosfaat uit de vliegas van de slibverbrandingsinstallaties. EcoPhos heeft een uniek proces ontwikkeld waarmee uit de vliegas fosfaat wordt teruggewonnen dat kan worden gebruikt als kunstmest. Fosfaat is een schaars mineraal dat noodzakelijk is voor de wereldwijde voedselvoorziening. De waterschappen, die aandeelhouder zijn van HVC en SNB, leveren via de samenwerking tussen HVC, SNB en EcoPhos een grote bijdrage aan de fosfaatrecycling. Op deze wijze kan veel meer fosfaat worden teruggewonnen, dan op de rioolwaterzuivering van de waterschappen zelf mogelijk is. Naar verwachting kan de terugwinning in 2019 starten.

De digitale afvalkalender werd in 2016 meer dan 1,5 miljoen keer geraadpleegd.

Voor de verwerking van slib in de toekomst vindt door HVC, samen met enkele andere partijen, onderzoek plaats naar onder meer de mogelijkheid van slibvergassing.

Een van de randvoorwaarden is flexibiliteit in de bedrijfsvoering om de variatie in het aanbod op te vangen. Daarnaast doen we onderzoek naar de winning van grondstoffen voor de productie van bioplastics uit slib.

Optimaliseren van terugwinning van energie bij de zuiveringsinstallaties leidt ertoe dat het slibaanbod aan de SVI wordt verminderd. HVC ziet daarom het belang van meer regie op de gehele afvalwaterketen, zodat investeringen in de keten beter op elkaar kunnen worden afgestemd, wat de doelmatigheid ervan kan vergroten.

Betrokkenheid van belanghebbenden

Wij brengen onze activiteiten zo veel mogelijk in balans met de belangen van de diverse belanghebbenden. Daarnaast spelen belanghebbenden een belangrijke rol in het monitoren en evalueren van de strategische agenda. Aandeelhouders, klanten, de inwoners van inzamelgemeenten, financiers, leveranciers en medewerkers zijn voor ons van groot belang. Zij hebben een grote invloed op onze bedrijfsvoering of onze bedrijfsvoering heeft dat op hen. Hoe wij in 2016 de dialoog met hen hebben vormgegeven en over welke onderwerpen van onze strategie wij in gesprek zijn geweest is weergegeven in de tabel 'Dialoog met belanghebbenden' (zie pagina 39).

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

HVC zet zich in voor de verduurzaming van haar verzorgingsgebied en van haar bedrijfsvoering. Al sinds onze oprichting, in 1991, zijn we als bedrijf doordrongen van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat kan ook niet anders, wij houden ons immers in opdracht van onze gemeenten en waterschappen bezig met maatschappelijke, duurzame vraagstukken op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afval- en energiebeheer. Zij bepalen onze koers en door met hen voortdurend in gesprek te zijn over de manier waarop wij hun doelstellingen op het gebied van milieu en klimaat kunnen helpen verwezenlijken, geven wij vorm aan onze activiteiten.

Onze positie maakt dat een open houding naar onze omgeving essentieel is. Luisteren en adequaat reageren op signalen is voor HVC van groot belang.

Meerwaarde

HVC wil meerwaarde bieden voor haar gemeente en waterschappen, zodanig dat zij ook van deze meerwaarde overtuigd zijn. De activiteiten van HVC als nutsbedrijf dienen ter uitvoering van het beleid van onze gemeenten en waterschappen op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en duurzame energie. Zij bepalen daarom de strategie van HVC. Bovendien zijn zij de belangrijkste afnemers van onze diensten. Door te presteren op onze dienstverlening en deze te blijven verbeteren werken wij hieraan. Daarnaast spelen we in op relevante onderwerpen, zoals social return on investment (SROI). Zo hebben wij met een aantal kringloopbedrijven afspraken gemaakt die helpen bij het creëren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

'Dankzij maatregelen is de overlast verminderd'

Transparante communicatie

'HVC en andere bedrijven in Middenmeer kregen klachten over geuroverlast. Toen hebben we omwonenden uitgenodigd om samen

op het terrein te speuren naar wat ze precies roken en waar dat vandaan kwam. Een "geursafari", zoals in de krant stond. Die openheid waardeerden ze zeer. Ze vonden

het ook interessant om te zien hoe we van gft-afval groen gas maken. En dankzij maatregelen is de overlast verminderd.'

Marjolein Lokhorst

beleidsadviseur communicatie HVC

Waardering belanghebbenden

De materiële thema's waarover wij rapporteren hebben wij gevalideerd door gesprekken te voeren met vertegenwoordigers van onze belangrijkste belanghebbenden (aandeelhouders, inwoners, klanten, medewerkers, financiers en leveranciers). De vertegenwoordigers van onze belangrijkste belanghebbenden waarden de manier waarop ze bij het beleid en/of de uitvoering daarvan door HVC betrokken worden met het rapportcijfer 7,8.

Klanttevredenheid

Wij leveren warmte en energie, en zamelen afval in bij de inwoners van de aandeelhoudende gemeenten met wie wij een dienstverleningsovereenkomst hebben gesloten.

Inwoners inzamelgemeenten

Inwoners van de gemeenten waar HVC afval inzamelt kunnen telefonisch, via e-mail en social media contact opnemen met onze klantenservice. Daarnaast kunnen inwoners voor informatie terecht op onze website, waar meer dan 600 vragen en antwoorden over afval- en energie gerelateerde zaken zijn opgenomen. De website werd in 2016 bijna 800.000 keer bezocht. De digitale afvalkalender (ook als app) biedt inwoners een overzicht wanneer en welke afvalstromen in hun straat worden opgehaald. De digitale afvalkalender werd in 2016 meer dan 1,5 miljoen keer geraadpleegd.

Meldingen

HVC probeert meldingen over onjuiste inzameling zo snel mogelijk op te lossen. De oorzaak van de meeste meldingen die binnenkomen wordt snel en eenvoudig opgelost, bijvoorbeeld door het uitvoeren van een inzamelcorrectie. Ook volle ondergrondse containers worden door medewerkers van de Klantenservice direct aangemeld voor een extra ophaalronde. Als een snelle, directe oplossing niet mogelijk is, wordt een melding geregistreerd. De meldingencoördinator begeleidt de afhandeling en zorgt ervoor dat de oorzaak van de melding zo snel mogelijk en uiterlijk binnen tien werkdagen wordt opgelost. In 2016 zijn in totaal 821 geregistreerde meldingen afgehandeld. Op basis van in totaal 482.936 woonhuisaansluitingen betekent dit 1 geregistreerde melding per 588 woonhuisaansluitingen (2015: 1 op 625).

Het gemiddelde

klanttevredenheidscijfer

over het contact in de

maanden april tot en met

september is een 8,1.

Afnemers van warmte

Van april tot en met september werd na klantcontacten de tevredenheid van warmteklanten gemeten. Het gemiddelde klanttevredenheidscijfer over het contact in die maanden is een 8,1.

Deelnemende gemeenten

Optimale dienstverlening en verbinding zijn uitgangspunten voor HVC voor de relatie met aandeelhouders. De kwaliteit van de dienstverlening speelt met name een rol bij die gemeenten waarmee een dienstverleningsovereenkomst (DVO)

is aangegaan. Tijdens bestuurlijke overleggen is onze dienstverlening een vast agendapunt. De gemeenten geven aan hierover tevreden te zijn. Dit blijkt ook uit de mate waarin onze beleidsvoorstellen worden geaccepteerd. Meer dan de helft van de DVO-gemeenten heeft inmiddels ingestemd met de voorstellen behorende bij het HVC-programma 'Meer waarde uit afval' en met een aantal gemeenten vindt over invoering hiervan nader overleg plaats.

Deelnemende waterschappen

De bezettingsgraad en jaarprognose van de slibverbrandingsinstallatie (SVI) worden zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau met de waterschappen besproken, evenals de wenselijkheid van meer regie op de gehele afvalwaterketen. HVC staat de waterschappen waar mogelijk terzijde bij het verwezenlijken van de afspraken in het klimaatakkoord. Het in bedrijf stellen van de windturbine Kralingseveer voor het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard was daarvan een voorbeeld in 2016.

'Vitaal blijven is belangrijk'

Veilige en gezonde werkomgeving
'We moeten allemaal langer doorwerken, dus vitaal blijven is belangrijk. Maar gezonde gewoontes aanleren en ongezonde dingen afleren

is best lastig. Daarom helpen we met HVC Fit. Daarin organiseren we van alles, bijvoorbeeld rond bewegen, voeding, persoonlijke ontwikkeling en stresspreventie. Veel daarvan is heel

succesvol, zoals de stoelmassages en ook de cursus stoppen met roken. Maar liefst 80% van de deelnemers is echt gestopt!'

Nathalie Busscher
HR-adviseur HVC

Dialogo met belanghebbenden

Groep van belanghebbenden	Activiteiten 2016	Belangrijkste besprekpunten/ koppeling materiële thema's	Belangrijkste uitkomsten
Aandeelhouders	<p>Over het bedrijf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Twee aandeelhoudersvergaderingen en vooroverleggen. • Bijeenkomst financieel specialisten aandeelhouders. <p>Over de dienstverlening</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regulier overleg en strategische sessies met (verzamelde) waterschappen. • Werkbezoeken gemeenten en waterschappen. • Adviesgesprekken met ambtenaren en bestuurders (inzameling, (duurzame) energie). • Dagelijkse contacten. • HVC afval- en energiecongres. • Extranet voor gemeenten en waterschappen. • Kwartaalberichten en vooruit- en terugblik aandeelhoudersvergaderingen ten behoeve van raads- en VV-informatie. • CO₂-prestatieverslagen warmtenetten Alkmaar en Dordrecht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inhoudelijke toelichting op de resultaten van het voorgaande jaar. • Mogelijkheid voor participatie als individueel aandeelhouder (aandeel C) in geothermieproject. • Benoemen nieuw algemeen directeur; procedureel en beloningskader. • Ontwikkelingen aanbod en toekomstbestendige verwerkingstechnieken zuiveringsslib. • Meerwaarde HVC verwerken andere biomassastromen. • Brongescheiden inzameling. • Realisatie scheidingsinstallaties voor kunststoffen (KSI) en restafval uit (o.a.) hoogbouw (VSI). • (Lokale) duurzame energievoorziening/energie uit afval. • Betrokkenheid van belanghebbenden. • Ontwikkelingen op het gebied van afval/grondstoffen en duurzame energie. • Met de DVO-gemeenten zijn de mogelijkheden en gevolgen van gewijzigde inzamelmethoden besproken. 	<ul style="list-style-type: none"> • In een groot deel van de DVO-gemeenten wordt een gewijzigde inzamelsystematiek ingevoerd die tot een hoger percentage brongescheiden inzameling zal leiden. • In de algemene vergadering van december is de benoeming van de nieuwe algemeen directeur door de RvC bekend gemaakt. • Aandeelhouders (bestuurders, raden en vertegenwoordigende vergaderingen en ambtenaren) zijn geïnformeerd over ontwikkelingen bij HVC. • Door veel deelnemende gemeenten zijn overeenkomsten getekend voor het laten verwerken van restafval uit hoogbouw in de VSI. • Lokale duurzame energieprojecten (o.a. zon, wind) zijn in voorbereiding, in uitvoering en/of in exploitatie. • Energie monitoringsrapporten opgesteld en gepresenteerd. • Slibstudie is in uitvoering. • Workshop met presentaties van HVC over verwerking 'andere biomassa'.

Groep van belanghebbenden	Activiteiten 2016	Belangrijkste bespreekpunten/ koppeling materiële thema's	Belangrijkste uitkomsten
Klanten	<ul style="list-style-type: none"> • Klantenservice. • Maandelijks klantcontactmonitoring april-september. • Afhandeling meldingen. • Social media monitoring en webcare. • Omwonendenoverleg. • Inloopbijeenkomsten. • Campagne warmtenet Dordrecht. • Websites: hvcgroep.nl, warmtenetdordrecht.nl, warmtenetalkmaar.nl, hvckringloopenergie.nl. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klanttevredenheid. • Transparante communicatie. • (Lokale) duurzame energievoorziening/ energie uit afval. • De aanleg van een warmtenet leidt tot overlast voor de omgeving. Klanten en omwonenden worden vooraf geïnformeerd over de aanleg en gevolgen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meer draagvlak bij omwonenden/klanten bij overlast in omgeving door aanleg warmtenet.
Inwoners inzamelgemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • Klantenservice. • Monitoring meldingen. • Inzet communicatiepakket 'Meer waarde uit afval'. • Inzet afvalcoaches. • Uitvoeren project 100-100-100. • Social media monitoring en webcare. • Inwonersbijeenkomsten ondersteunend aan gemeente. • Maand van de duurzaamheid, 22.000 gesprekken met inwoners en online campagne. • Compostdag. • Rondleidingen. • Website, inzamelkalender en afval-app. • Digitale nieuwsbrief (zes edities). • Klantenwerving t.b.v. HVC KringloopEnergie. • Informatieteams bij supermarkten over plastic, blik en pak. • Online campagne en lokale media over groente-, fruit- en etensresten. • Kijkdagen in Middenmeer, Alkmaar en Dordrecht in het kader van het 25-jarig jubileum van HVC. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klanttevredenheid. • Brongescheiden inzameling. • Materiaalhergebruik. • Transparante communicatie. • De inwoners van de inzamelgemeenten zijn cruciaal om meer bronscheiding, en daarmee meer materiaalhergebruik te realiseren. Zij worden daarom geïnformeerd over nut en noodzaak van bronscheiding inclusief informatie over wat er met de ingezamelde stromen gebeurt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeterde bewustwording van het belang van afvalscheiding en daardoor meer gescheiden inzameling. • Draagvlak voor nieuwe inzamelmethoden die ook tot betere afvalscheiding leiden.

Bestuursverslag

Groep van belanghebbenden	Activiteiten 2016	Belangrijkste bespreekpunten/ koppeling materiële thema's	Belangrijkste uitkomsten
Medewerkers	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse nieuwjaars- en eindejaarsbijeenkomsten. • Kantinebijeenkomsten. • Maandelijkse nieuwsbrieven. • Directiemail viermaal per jaar. • Aanbieden online trainingen. • Periodiek medisch onderzoek medewerkers. • Organiseren deelname aan diverse 'sportieve' activiteiten i.h.k.v. HVC-Fit. • Familiedag op drie locaties. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veilige en gezonde werkomgeving. • HVC wil dat mensen tot hun pensioen gezond kunnen blijven werken en hun vaardigheden op peil houden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers zijn betrokken bij ontwikkelingen binnen HVC. • Het veiligheidsthema is blijvend onder de aandacht gehouden. • Medewerkers zijn gestimuleerd om zich te blijven ontwikkelen in het kader van mobiliteit. • Medewerkers zijn zich meer bewust van gezondheid en vitaliteit.
Financiers	<ul style="list-style-type: none"> • Reguliere contacten met financiers. 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële ontwikkelingen binnen HVC en het bereiken van een verbeterde solvabiliteit voor de onderneming. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bevestiging van eerder gemaakte keuzes en hernieuwd comfort bij financiers.
Leveranciers	<ul style="list-style-type: none"> • Reguliere contacten met leveranciers. 	<ul style="list-style-type: none"> • Betrokkenheid van belanghebbenden. • Risicobeheer. • Circulair inkopen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Herzien inkoopbeleid is vastgesteld. • Inrichting en implementatie generieke purchase to pay processen. • Participatie in marktverkenning voor een circulaire mini-container.

Onze directie neemt actief deel aan verscheidene dialogen met belanghebbenden. Zo zijn zij in het afgelopen jaar o.a. betrokken geweest bij werkbezoeken van gemeenten en waterschappen, gesprekken met financiers, de markering van de aansluiting van nieuwe klanten op de warmtenetten en kantinebijeenkomsten voor medewerkers.

Veilige en gezonde werkomgeving

Dit thema behelst de zorg dat alle werknemers een werkdag zowel gezond starten als gezond eindigen.

Veiligheid

In 2016 is de KAM (kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu) -organisatie geherstructureerd om de lijn van de businessunits beter te ondersteunen bij het streven naar continue verbetering op het gebied van veiligheid, arbeidsomstandigheden, milieu en kwaliteit. Er is een plan van aanpak opgesteld om binnen de businessunits te komen tot een bestendige cultuurverandering op de werkvloer ten aanzien van veiligheid.

Naar aanleiding van de brand in twee bedrijfshallen van HVC in Middenmeer is in 2015 gestart met een inventarisatie van de mogelijke risico's op de locaties van HVC. In 2016 is de risico-inventarisatie afgerond en is er een plan van aanpak opgesteld

dat grotendeels is geïmplementeerd binnen het management en de operatie. In 2017 wordt het project omgezet in een structureel proces van risicoanalyse en beheersing op het gebied van brandveiligheid en ongevalpreventie van de operationele processen op de HVC locaties.

Bij het bedrijfsonderdeel Energie loopt sinds 2013 het veiligheidscultuurprogramma: 'Maak je hart voor veiligheid'. Uit een nulmeting over de veiligheidscultuur bleek dat HVC op enkele locaties lager scoorde dan het branchegemiddelde, onder andere op het gebied van management commitment en gedrag. Doel van het veiligheids-cultuurtraject is het bijsturen van onveilig gedrag, zoals het niet of onjuist gebruik maken van persoonlijke beschermingsmiddelen. De communicatiecampagne die daarvoor in 2016 is ingezet had het thema 'Samen veilig, leren van elkaar'. Interne veiligheidsambassadeurs zijn in beeld gebracht, met per kwartaal een ander thema. Daarnaast is middels toolbox-bijeenkomsten en workshops aandacht besteed aan veiligheid.

CORPORATE

'Financiële waarde creëren voor belanghebbenden'

Financiële stabiliteit

'HVC wil financiële waarde voor de belanghebbenden creëren. Investerings in innovatieve projecten, het positieve resultaat,

de positieve kasstromen en de aflossing van de leningen dragen bij aan deze doelstellingen. In 2016 is HVC gestart met de voorbereidingen om het financiële systeem te

vervangen. Met een nieuw systeem streeft HVC naar hogere kwaliteit en relevantie van de financiële informatievoorziening.'

Wouter Kossen
group controller HVC

Bestuursverslag

Het aantal ongevallen met verzuim was in 2016 bij het bedrijfsonderdeel Grondstoffen 22 (2015: 20) en bij het bedrijfsonderdeel Energie 7 (2015: 5).

Gezondheid en duurzame inzetbaarheid

Wij faciliteren en ondersteunen medewerkers in hun ontwikkeling om het huidige werk te kunnen doen, maar ook om meer sturing aan hun loopbaan te kunnen geven, veranderingen te kunnen opvangen en met plezier en in goede gezondheid tot aan het pensioen met toegevoegde waarde te blijven werken. Duurzame inzetbaarheid kent bij HVC drie pijlers die medewerkers en leidinggevenden handvatten bieden om aan de slag te gaan; vitaliteit en gezondheid, motivatie en betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid.

Vitaliteit en gezondheid

Eind 2015 zijn we gestart met het programma HVC-Fit. Hierin wordt aandacht besteed aan gezondheid, vitaliteit en ontwikkeling in het kader van mobiliteit. Zo werd in 2016 in het kader van HVC-Fit o.a. een vitaliteitsweek georganiseerd, werden alle medewerkers uitgenodigd voor een periodiek medisch onderzoek en werd deelname van medewerkers aan sportevenementen gesponsord.

Ontwikkeling en mobiliteit

We vinden het belangrijk dat medewerkers zich blijven ontwikkelen. Er worden instrumenten en faciliteiten geboden om de ontwikkeling en mobiliteit van medewerkers te stimuleren. Denk hierbij aan: onbepert en gratis toegang tot online trainingen van Goodhabit, mantelovereenkomsten met opleidingsinstituten, een klussenbank, loopbaanbegeleiding, re-integratie en workshops 'kijk op je loopbaan' en 'toekomst van je werk'.

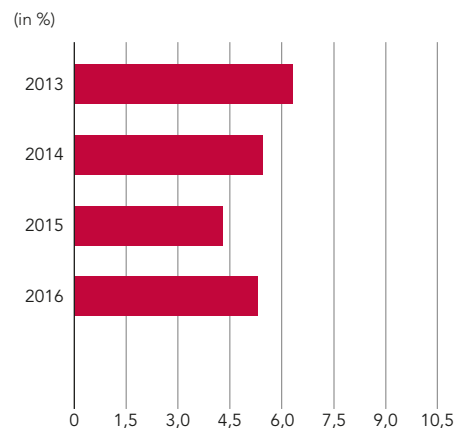
Motivatie en betrokkenheid

Gemotiveerde en betrokken medewerkers zijn minder vaak ziek, over het algemeen effectiever en inspireren zichzelf en hun omgeving. Activiteiten die op dit vlak worden ingezet zijn: het medewerkertevredenheidsonderzoek (tweejaarlijks, in 2016 niet uitgevoerd), zelfanalyse tests, tips voor samenwerken en aandacht voor teambuilding.

Eigen verantwoordelijkheid medewerker

Medewerkers van HVC zijn zelf verantwoordelijk voor hun gezondheidsgedrag. Ook het volgen van opleidingen en het up-to-date houden van vaardigheden valt onder die verantwoordelijkheid. HVC verwacht van leidinggevenden dat zij medewerkers stimuleren door zelf het goede voorbeeld te geven, te faciliteren en beschikbaar te stellen en door medewerkers actief te benaderen en te informeren.

Ziekteverzuim

Ziekteverzuim

Nadat het ziekteverzuim van 2012 tot 2015 was gedaald van bijna 8% naar 4,3%, is het ziekteverzuim in 2016 licht gestegen naar 5,3%. Reden van de stijging is

Ziekteverzuim blijft ook in 2017 een belangrijk thema.

een aantal extra en langdurige verzuimgevallen bij de businessunit Grondstoffen. Ziekteverzuim blijft ook in 2017 een belangrijk thema. Door bewustwording te creëren bij leidinggevenden en medewerkers met betrekking tot het duurzaam inzetbaar zijn en blijven, streven we ernaar het ziekteverzuim te verlagen (doelstelling ziekteverzuim 2017: < 5,0%).

Transparante communicatie

De manier waarop HVC open en toegankelijk communiceert met belanghebbenden.

Communicatie met inwoners inzamelgemeenten

Het door HVC ontwikkelde communicatiemodel 'HVC-Grid, Model voor gerichte communicatie over afval scheiden' is in 2016 in verschillende gemeenten ingezet in het kader van 'Meer waarde uit afval'. De inzet van het communicatiemodel met de daarbij horende maatregelen leidt tot een forse toename van de hoeveelheid ingezameld plastic, blik en pak, een toename van de hoeveelheid ingezameld GFT en oud papier en karton en een afname van de hoeveelheid ingezameld restafval.

Communicatie met aandeelhouders

Communicatie met aandeelhouders is voor HVC een centraal thema. Twee keer per jaar vindt een aandeelhoudersvergadering plaats waarin onder meer de strategie, behaalde resultaten en alle belangrijke investeringen met de aandeelhouders worden afgestemd. Vóór en na elke aandeelhoudersvergadering wordt een informatiebulletin verstrekt aan de colleges en de dagelijkse besturen ten behoeve van de informatievoorziening van hun raden of algemene besturen. Elke raadsperiode worden met de colleges/dagelijkse besturen en raden/algemene besturen van de aandeelhouders de ontwikkelingen rond HVC afgestemd. Aandeelhouders die vragen hebben of behoefte aan nadere informatie, worden hiervan zoveel mogelijk en tussentijds voorzien. Jaarlijks organiseert HVC een afval- en energiecongres voor aandeelhouders, tijdens dit congres worden aandeelhouders geïnformeerd over de ontwikkelingen op de terreinen waarop HVC actief is. In 2016 werd het congres gecombineerd met de officiële opening van de bodemaswasinstallatie in Alkmaar op 10 oktober, de dag van de duurzaamheid.

Communicatie met de Centrale Ondernemingsraad

In het verslagjaar heeft er zes keer een overlegvergadering plaatsgevonden tussen de Centrale Ondernemingsraad (COR) van HVC en de bestuurder. In dat kader zijn diverse onderwerpen besproken. Er is onder meer positief advies uitgebracht over een (vernieuwd) verzuim- en re-integratieprotocol, de invoering van een (wettelijke) klokkenluidersregeling, een protocol agressie & geweld en een nieuwe berekeningswijze van reisafstand woon-werk. Ook is er positief geadviseerd over de vorming van een nieuwe businessunit, Duurzame energie. Ten slotte heeft de COR in 2016 positief geadviseerd over de benoeming van Dion van Steensel tot nieuwe algemeen directeur van HVC.

'Ik heb met eigen ogen gezien waar de warmte vandaan komt'

CORPORATE

Betrokkenheid belanghebbenden

'Op de kijkdag bij HVC in Alkmaar heb ik met eigen ogen gezien waar de warmte voor ons warmtenet vandaan komt. Gehuld in pak, schoenen en helm gingen we het hele terrein over, langs die enorme oven en grote afvalbergen. Indrukwekkend. Wat ik goed vond, was dat iedereen kon zien dat niet alles op één grote hoop komt, zoals veel mensen denken, maar echt gescheiden wordt verwerkt en nuttig wordt gebruikt.'

Jet Wester
inwoner Alkmaar

Bestuursverslag

Communicatie met de omgeving

Belangrijke beslissingen die impact kunnen hebben op de omgeving, nemen we na goed overleg met daarbij betrokken omwonenden. Minstens tweemaal per jaar spreken we met afgevaardigden van de omwonenden rond de afvalenergiecentrales/ bio-energiecentrale over onze bedrijfsontwikkelingen en de emissies.

De aanleg van de warmtenetten in Alkmaar en Dordrecht leidt tot overlast voor de omgeving. Klanten en omwonenden worden daarom vooraf geïnformeerd over de aanleg en gevolgen.

In 2016 zijn ruim 60 meldingen van omwonenden binnengekomen m.b.t. geuroverlast van het bedrijventerrein in Middenmeer waar ook HVC gevestigd is. Na onderzoek is vast komen te staan dat er verschillende geurbronnen zijn die deze overlast veroorzaken. HVC heeft maatregelen genomen om de overlast tot een minimum te beperken. Ook heeft HVC een geurpaneel ingesteld om de geuroverlast te monitoren.

Verslaggeving

HVC neemt deel aan de Transparantiebenchmark van het ministerie van Economische Zaken. De Transparantiebenchmark is een jaarlijks onderzoek naar de inhoud en kwaliteit van maatschappelijke verslaggeving bij Nederlandse ondernemingen.

Resultaten Transparantiebenchmark HVC 2014-2016

(maximum 200 punten)

Jaar	Jaarverslag	Deelnemers	Positie	Punten
2016	2015	483	42	175
2015	2014	485	84	136
2014	2013	428	118	103

Risicobeheer

Het identificeren en evalueren van materiële risico's, alsmede de identificatie van de maatregelen om deze te voorkomen of de gevolgen ervan te beperken.

Risicobeheer

Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van HVC. Met deze inbedding is het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's op de juiste wijze te wegen. Deze paragraaf start met een toelichting op de principes en methode van het risicobeheer en de organisatie van het risicobeheer. Vervolgens wordt ingegaan op de belangrijkste risico's voor HVC.

Raamwerk, principes en methode

Het risicobeheer van HVC kent als uitgangspunt dat de lijn primair verantwoordelijk is. De decentrale structuur brengt ook de lijnverantwoordelijkheid voor het eigen risicobeheer met zich mee. Op centraal niveau worden beleidskaders opgesteld en worden de bedrijfsonderdelen gevraagd en ongevraagd van advies voorzien. Risicobeheer is per definitie toekomstgericht. Het richt zich op het tijdig identificeren van risico's bij het realiseren van doelen en op maatregelen die deze risico's mitigeren.

Het risicobeheer van HVC is gericht op het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de realiseerbaarheid van ondernemingsdoelstellingen, de beheersing van risico's in bedrijfsprocessen, de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging en de naleving van relevante wet- en regelgeving. Bij het nemen van belangrijke bedrijfsbeslissingen met een onzekere uitkomst worden de risico's afgewogen voordat een besluit wordt genomen. Sommige risico's, zoals de kans op ernstige ongevallen, zijn daarbij nimmer acceptabel. Het systeem van risicobeheer bij HVC is gebaseerd op elementen uit het COSO-ERM model en de ISO 31000 richtlijn. Risicobeheer is een cyclisch proces van vier basisstappen: identificeren, analyseren, nemen van maatregelen (beheersing) en monitoren en rapporteren. Veranderende (inzichten in) interne en externe factoren en veranderende organisatiedoelen hebben invloed op de inschatting en prioritering van risico's.

Ontwikkelingen risicomanagement 2016

Als gevolg van incidenten bij HVC en in de branche, is het beheersen van veiligheidsrisico's de belangrijkste prioriteit. In dat kader is eind 2015 het project 'Grip op Risico' gestart waarin vrijwel alle locaties van HVC op procesrisico's zijn doorgelicht. De voortgang ten aanzien van de te realiseren verbetermaatregelen wordt per kwartaal aan de directie gerapporteerd.

Per juli 2016 heeft HVC een nieuwe allrisk verzekeraar aangetrokken om de continuïteitsrisico's door brand en machinebreuk op de belangrijkste installaties af te dekken. Deze verzekeraar hanteert een actieve benadering van risicopreventie en sluit zodoende aan bij de eigen ambities op risicomanagement gebied. Eind 2016 heeft een risico- inventarisatie onder senior management plaatsgevonden, waarna de strategische risicokaart voor 2017 is herijkt door de directie.

Belangrijkste risico's

De belangrijkste risicogebieden uit de risicokaart 2016 zijn hiernaast samengevat. Na een korte beschrijving van het risico volgt hieronder kort welke maatregelen HVC treft om het risico te reduceren.

1. Procesveiligheid

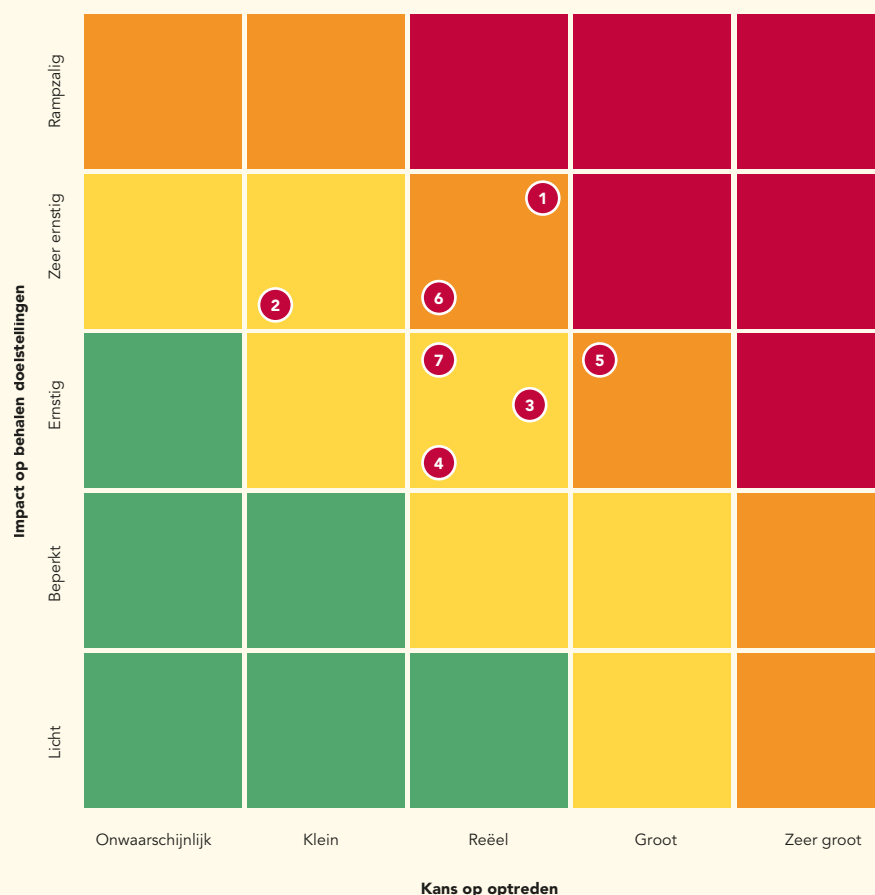
Incidenten leiden tot uitval, letsel en discontinuïteit. Door het grote aantal incidenten in de branche is de beschikbare brandverzekeringscapaciteit zeer beperkt geworden. Het bezitten van een adequaat verzekeringsprogramma is een operationele randvoorwaarde.

Ter verbetering van de beheersing van procesveiligheidsrisico's worden het bedrijfsbrede programma 'Grip op Risico' en het verbeterprogramma met de verzekeraar uitgevoerd. Beide programma's zijn gericht op het versterken van kennis en vaardigheden, risicobewustzijn en investeringen in fysieke preventiemaatregelen. In 2017 wordt 'Grip op Risico' een regulier proces waardoor continue aandacht voor procesrisico's zal zijn geborgd.

2. Aandeelhouderbinding

De missie van HVC is om de deelnemende overheden te helpen met het realiseren van hun doelstellingen op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en duurzame energie. Aansluiting tussen de verwachtingen van de aandeelhouders en activiteiten van HVC is essentieel voor de continuering van HVC.

Risicokaart 2016

Intern

- 1 Procesveiligheid
- 2 Aandeelhouderbinding
- 3 Informatiemanagement
- 4 Duurzame inzetbaarheid medewerkers

Extern

- 5 Veranderende regelgeving
- 6 Leegstand
- 7 Daling prijzen commodities

‘Waardevolle metalen in de bodemas winnen we terug’

Materiaalhergebruik

‘Na afvalverbranding blijft bodemas over. Die wordt vooral gebruikt bij wegeaanleg. Tot nu toe moet ongereinigde bodemas bij toepassing in infrastructuur worden ingepakt, omdat het vervuילend is. Volgens een nieuwe wetgeving moet in 2020

bodemas zo schoon zijn dat die zonder isolatie te gebruiken is. HVC en Boskalis lopen vooruit op die wet met de bodemaswasinstallatie die op 10 oktober is geopend. Het is de eerste ter wereld op deze schaal: hij kan 300.000 ton per jaar wassen. De verontreinigde stoffen worden

vastgelegd in een kleine slibfractie, en het waswater wordt gereinigd. Waardevolle metalen in de bodemas winnen we terug, veel meer dan via het oude proces. Omdat alle grondstoffen – zand, granulaat en metalen – hoogwaardig worden toegepast, is dit een grote stap naar

circulair. Het mooiste zou zijn als de gereinigde bodemas teruggaat naar de gemeenten die het afval aanleveren, dan is de kringloop nog verder gesloten.’

Haico Wevers

directeur Boskalis Environmental

HVC zoekt proactief de dialoog met haar aandeelhouders door middel van onder andere accountmanagement, nieuwsbrieven en thematische bijeenkomsten.

3. Informatiemanagement

Onvoldoende beheersing en bescherming van gevoelige data en privacy gerelateerde informatie kan leiden tot suboptimale besluitvorming, diefstal van vertrouwelijke of concurrentiegevoelige informatie, boetes van toezichthouders en het verlies van het vertrouwen van klanten. Informatiemanagement is tevens randvoorwaarde voor adequate facturatie en transparantie naar klanten en andere belanghebbenden.

In het kader van de aanscherping van de meldplicht datalekken in het kader van de Wet Bescherming Persoonsgegevens per 1 januari 2016, zijn de relevante processen geanalyseerd. Daarnaast is HVC in 2016 gestart met de voorbereiding van de vervanging van het financieel systeem om de kwaliteit en relevantie van de financiële informatievoorziening verder te kunnen ontwikkelen.

4. Duurzame inzetbaarheid medewerkers

Een zodanige inrichting van de organisatie om werknemers mogelijkheden te kunnen bieden om met behoud van gezondheid en welzijn te (blijven) functioneren.

HVC heeft hiertoe opleidingsprogramma's, het gezondheidsprogramma HVC-Fit en biedt flexibiliteit in roosters en werktijden voor werknemers.

5. Veranderende regelgeving

De internationale ambitie om grondstoffen uit afval te hergebruiken en de daaraan verbonden vermindering van de hoeveelheid restafval, vergroot het risico van onderbezetting van de afvalenergiecentrales, maar biedt daarentegen kansen voor de activiteiten van HVC op het gebied van gescheiden inzameling en hergebruik van grondstoffen.

Daarnaast kan de 'Brexit', daarin specifiek eventuele veranderingen in wetgeving en belastingen, consequenties hebben voor het afvalaanbod uit import.

CORPORATE

'Het is goed om diepgaand en kritisch naar onszelf te kijken'

Risicobeheer

'Voor echt veilig werken bij onze installaties en op de terreinen is volgens standaarden werken niet genoeg. We moeten blinde vlekken opsporen en mogelijke gevaren

oplossen. Dat doen we met de lijnmanagers en de medewerkers onder het motto "Grip op risico". Daar zijn we uit eigen beweging mee gestart en dat is uniek in onze branche. Het is goed om zo

diepgaand en kritisch naar onszelf te kijken, daar kunnen we problemen mee voorkomen.'

Michiel Kerstens
risicomanager HVC

Bestuursverslag

Middels de Vereniging Afvalbedrijven voert HVC de dialoog met overheid en toezichthouders en worden standpunten ten aanzien van wetgeving en heffingen verdedigd.

6. Leegstand

Onvoldoende beschikbaarheid van afval in de verwerkingsinstallaties leidt mogelijk tot stilstand of suboptimale bedrijfsvoering.

HVC monitort actief ontwikkelingen in de markt en anticipeert in een vroegtijdig stadium op aflopende contracten.

7. Daling prijzen commodities

Prijsfluctuaties van elektriciteit en gas, maar ook van bijvoorbeeld grondstoffen als papier en metalen hebben een direct effect op de marge en de dekkingsbijdrage van activiteiten van HVC.

HVC hanteert een verkoopstrategie die het bedrijf beschermt tegen grote neerwaartse fluctuaties.

Ultimo 2015 en in de eerste helft van 2016 had de negatieve prijsontwikkeling van de energieprijzen een significante invloed op HVC. Het nadelige effect van deze prijsontwikkeling op het resultaat van HVC werd succesvol door de verkoopstrategie gedempt.

Financiële risico's

Prijsrisico

De volatiliteit van prijsfluctuaties van grondstoffen als papier, metalen en glas, alsmede elektriciteit en gas nemen toe. Prijsfluctuaties hebben impact op de marge en dekkingsbijdrage van activiteiten van HVC. HVC mitigeert haar prijsrisico's middels het toepassen van maatregelen per soort prijsrisico.

Renterisico

De markttrentes zijn historisch laag bij een zeer lage tot negatieve inflatieverwachting. De laatste maanden zijn de rentemarkten volatieler als gevolg van de recent politieke ontwikkelingen (Brexit/ presidentsverkiezingen in de VS). Wij verwachten dat deze volatiliteit de komende maanden zal aanhouden vanwege aankomende verkiezingen in Europa (onder meer in Duitsland, Frankrijk en Nederland). Vooralsnog zien wij echter geen aanleiding te veronderstellen dat er zich op het rentevlak significante opwaartse bewegingen zullen voordoen mede gezien het in stand houden van het

bestaande opkoopprogramma van obligaties door de Europese Centrale Bank, welke een drukkend effect heeft op de markttrentes.

Kredietrisico

Met betrekking tot bancaire tegenpartijen wordt dit risico laag geacht. Creditgelden staan in kleine hoeveelheden bij verschillende banken. Debiteuren posities worden actief gemonitord en maandelijks gerapporteerd. Bij het niet tijdig voldoen aan betalingsverzoeken worden posities overgedragen aan een incassobureau volgens een standaard protocol.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico wordt klein geacht. HVC heeft de beschikking over € 7,5 miljoen aan kredietlijnen in rekening-courant alsmede € 75 miljoen aan kasgeldfaciliteiten.

Valutarisico

HVC loopt op basis van de huidige contractafspraken beperkt valutarisico op de importcontracten.

Financiële stabiliteit

In 2016 heeft HVC zowel de verdien capaciteit vergroot door middel van rendabele investeringen in onder andere de warmtenetten en inzamelmiddelen, als de financiële weerbaarheid (solvabiliteit) verbeterd door aflossingen op de langlopende leningen en een positief nettoresultaat.

Financiële ontwikkeling 2016

Het nettoresultaat over 2016 komt uit op € 7,6 miljoen (2015: € 13,5 miljoen), in lijn met de raming. Het verschil tussen 2016 en 2015 wordt met name verklaard door de lagere energieprijzen, alsmede de lagere energieproductie als gevolg van de onderhoudsstop aan de afvalenergiecentrale.

Het genormaliseerde nettoresultaat over 2016 komt uit op € 7,0 miljoen (2015: € 10,8 miljoen). Het resultaat ontwikkelt zich stabiel ondanks de lagere energieopbrengsten.

Toelichting op de financiële overzichten

Bedrijfsresultaat

Het bedrijfsresultaat over 2016 bedraagt € 45,8 miljoen ten opzichte van een bedrijfsresultaat van € 53,9 miljoen over 2015. In de onderstaande analyse worden de belangrijkste verschillen tussen 2016 en 2015 verklaard.

Som der bedrijfsopbrengsten

De netto-omzet daalde in 2016 met € 7,1 miljoen. De omzetafname werd veroorzaakt door zowel de lagere energieprijzen als een lagere energieproductie als gevolg van de in 2016 uitgevoerde totaalstop. Deze effecten werden maar ten dele gecompenseerd door de indexatie van het aandeelhouderstarief voor de verwerking van brandbaar afval en slib en indexaties van dienstverleningsovereenkomsten voor de inzameling van afval.

De overige opbrengsten stijgen met € 1,9 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door positieve prijzen en hoeveelheidsverschillen voor papier en metaal.

Som der bedrijfslasten

De bedrijfslasten zijn € 2,8 miljoen hoger dan voorgaand jaar, met name als gevolg van:

- De kosten uitbesteed werk en andere externe kosten (afvalverwerking elders en transportkosten) zijn € 9,4 miljoen hoger dan voorgaand jaar, met name als gevolg van de uitvoering van de totaalstop voor grootonderhoud aan de installatie in 2016.
- De lonen, salarissen en sociale lasten zijn € 2,0 miljoen hoger dan in 2015. Deze stijging hangt samen met de cao-afspraken die in 2016 zijn gemaakt, de toekenning van periodieken alsmede een hoger saldo aan verlofrechten ultimo 2016.
- De kosten van grond- en hulpstoffen zijn € 6,4 miljoen lager dan voorgaand jaar met name door een lagere hoeveelheid inkoop van energie als gevolg van de uitgevoerde totaalstop. Daarnaast zijn de kosten voor inkoop van gas en hout lager als gevolg van lagere marktprijzen.

De afschrijvingslasten zijn in lijn met 2015.

De hogere overige bedrijfskosten zien met name toe op hogere heffingen voor bijvoorbeeld de slibverwerkingsactiviteiten, als gevolg van een hogere doorzet, alsmede hogere verzekeringskosten. Per saldo stijgen de overige bedrijfskosten met € 0,7 miljoen.

GRONDSTOFFEN

Brongescheiden inzamelen

'Gft en papier gescheiden inzamelen gaat in Koggenland al heel lang goed. Plastic kon in speciale zakken, maar dat kon beter, ook omdat die zakken wegwaaiden. Daarom hebben we in 2016 een derde container voor plastic, pakken en blik ingevoerd. Om het gebruik daarvan te stimuleren, heeft HVC een proef gedaan met afvalcoaches die de inwoners hielpen.

Gedragsverandering kost tijd en hulp is dan welkom. Die pilot heeft heel goed gewerkt. Ik ben blij dat HVC zo veel aandacht aan communicatie met inwoners besteedt. Dat is de sleutel tot meer brongescheiden inzameling en dat geeft weer de beste resultaten voor recycling. Voorheen was het idee: HVC is verantwoordelijk voor inzamelen en scheiden, maar nu is er een wij-gevoel: we doen het samen. Gemeente en inwoners samen met HVC.

Koos Knijn

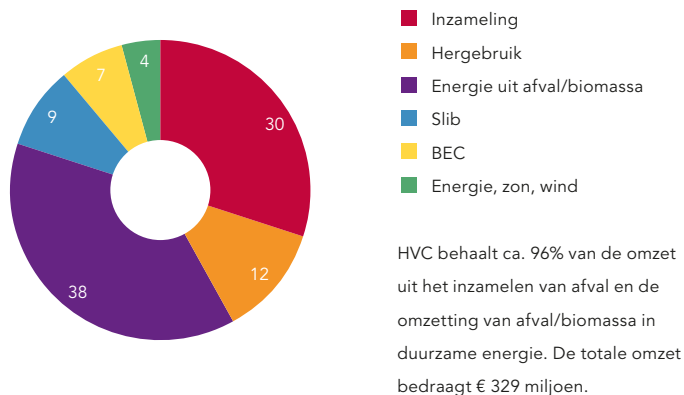
wethouder Milieu van Koggenland

Omzet per activiteit

(in %)

De financiële baten en lasten dalen met € 3,7 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door zowel een lager bedrag aan uitstaande leningen als door een lagere rentestand op de uitstaande leningen.

De effectieve belastingdruk daalt in 2016. Dit wordt veroorzaakt door het hogere niveau aan energie-investeringsaftrek.

Resultaat deelnemingen is negatief als gevolg van de aanloopkosten van de deelneming in WASH VOF, de installatie voor het wassen van bodemassen.

Investerings, financiering en kasstroom

De investeringen bedroegen in 2016 € 52,1 miljoen (2015: € 29,8 miljoen). De investeringen hebben voornamelijk betrekking op warmtenetten, groot onderhoud van de afvalenergiecentrale en de aanschaf van inzamelvoertuigen en -containers.

In 2016 gegenereerde toegevoegde waarde

(in miljoenen euro's)

De vrije kasstroom bedroeg in 2016 € 59,7 miljoen. Door aflossingen is de leningen portefeuille met € 18,1 miljoen afgebouwd tot € 765 miljoen. Als gevolg van de afbouw van lening en het positieve nettoresultaat is de solvabiliteit verbeterd van 10% in 2015 naar 12% in 2016.

Financiële verwachting voor 2017

Zowel de ontwikkelingen in de energiemarkt als de afvalmarkt beïnvloeden het portfolio van HVC. De dynamiek in de energieprijzen en de afname van huishoudelijk afval vereisen alertheid ten aanzien van de contractering. Daarentegen bieden de maatschappelijk trends om over te gaan op duurzame energiebronnen en grondstoffen hergebruik, door een toename van afvalscheiding (gft, kunststoffen) ook kansen voor HVC om door middel van innovatieve projecten de verduurzaming van haar aandeelhouders verder te vergroten.

Personalia directie en Raad van Commissarissen

Directie

Ir. W.C.H. (Wim) van Lieshout MBA (1962)

Algemeen directeur
Benoemd per 1 maart 2005
Afgetreden per 9 januari 2017

D.A. (Dion) van Steensel (1971)

Algemeen directeur
Benoemd per 9 januari 2017
Lid RvT vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs Rotterdam e.o.

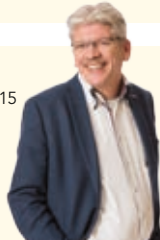
Raad van Commissarissen

Drs. Ph.P.F.C. (Philip) Houben (1950)*
Huidige (1e) termijn: 2014-2018
Lid Remuneratie, selectie en benoemingscommissie

Lid Raad van Commissarissen Stork
Lid Raad van Commissarissen TKH
Bestuurslid Stichting Prioriteit Antea Participaties
Voormalig voorzitter Raad van Bestuur Wavin
Voormalig voorzitter Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen

Ing. H. (Harmen) Akkerman (1957)
Datum van 2e benoeming: 11-12-2015
Afgetreden per 02-06-2016

Wethouder Giessenlanden
Lid Raad van Toezicht Stichting Timon (jeugdzorg, Zeist)
Voormalig wethouder Gorinchem
Voormalig adviseur agrobusiness

Ir. M.G.M. (Martien) den Blanken (1951)
Huidige (2e) termijn: 2015-2019
Lid Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie

Voorzitter van het bestuur Water for Life Foundation
Bestuurslid Blooming Foundation
Lid Raad van Toezicht Aqua for All
Voormalig algemeen directeur NV PWN

Mr. J.C. (Jacques) Dekker (1948)
Huidige (1e) termijn: 2013-2017
Lid Auditcommissie

Directeur Dekker Consultants bv
Strategisch adviseur Stichting Diverzio
Lid Raad van Toezicht Viva Zorggroep
Voorzitter Stichting Agri Food & Science Center

* Voorzitter Raad van Commissarissen

Personalia directie en Raad van Commissarissen

Ir. F.J. (Frans) Föllings (1952)
Huidige (1e) termijn: 2016-2020
Lid Auditcommissie

Zelfstandig adviseur op het gebied van afvalbeheer en energie
Lid Dagelijks Bestuur Stichting Brabant Koor
Voormalig directeur Attero b.v.
Voormalig directeur Essent Milieu b.v.

Ing. Ph. (Flip) van den Hoek (1943)
Huidige (3e) termijn: 2016-2017
Lid Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie

Voorzitter Raad van Commissarissen Rabobank Flevoland
Voorzitter Stichting Fagoed
Voormalig voorzitter Raad van Commissarissen Landbouwwerktuigenfabriek Miedema
Diverse voormalige functies bij politieke en maatschappelijke organisaties

Drs. W.G. (Willem) Kooijman (1949)
Huidige (3e) termijn: 2015-2019
Voorzitter Auditcommissie

Voormalig financieel directeur Holland Casino
Voormalig Directeur Financiering en Deelnemingen Ministerie van Economische Zaken

Mr. drs. A.R. (Antje) Kuilboer-Noorman (1975)
Huidige (1e) termijn: 2015-2019
Lid Auditcommissie

Lid Raad van Commissarissen RAB Groep
Eigenaar juridisch-economisch adviesbureau
Mentor Startupbootcamp Amsterdam
Adviseur Stichting Startup Noord Holland Noord

Mr. J.H. (Hans) Oosters (1962)
Huidige (2e) termijn: 2014-2018
Lid Auditcommissie

Dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Voorzitter Unie van Waterschappen
Voorzitter Vereniging Explosieven Opsporing (VEO)

F.H. (Frank) Schreve (1942)
Huidige (2e) termijn: 2014-2018
Voorzitter Remuneratie-,
selectie- en benoemings-
commissie

Vice-voorzitter Raad van Toezicht OLVG Amsterdam
Vice-voorzitter Stichting Deelerwoud
Commissaris ZED+
Voormalig voorzitter Raad van Bestuur Koninklijke Ten Cate N.V.
Voormalig voorzitter Raad van Bestuur Heidemij/Arcadis
Voormalig voorzitter Raad van Bestuur Rabobank International

Verlag van de Raad van Commissarissen

2016 was voor HVC vanuit operationeel en financieel oogpunt een stabiel jaar. Bedrijfsresultaat en cashflow lagen in lijn met het aan aandeelhouders voorgehouden meerjarenperspectief, en ondersteunden de lange termijn financiële doelstelling om de solvabiliteit op een dusdanig niveau te brengen dat garantstelling door aandeelhouders een keuze wordt en geen noodzaak.

Ontwikkelingen

Die stabiele en positieve ontwikkeling bevestigde de rol van HVC als nutsbedrijf voor haar deelnemende gemeenten en waterschappen en creëerde ruimte voor initiatieven die het mogelijk maken de dienstverlening aan onze deelnemende gemeenten en waterschappen op het gebied van afvalbeheer en duurzame energie verder te verbeteren. Ook strategisch zijn er het afgelopen jaar stappen gezet. De directie heeft het voornemen om in 2017 tezamen met de aandeelhouders te verkennen welke impact het beleid van het Rijk heeft om de afhankelijkheid van aardgas voor warmtevoorziening uit te faseren, en welke kansen dat biedt voor onze deelnemende gemeenten en waterschappen. Vraag is wat dit beleid voor de individuele deelnemende gemeenten en waterschappen concreet betekent en of het zinvol en wenselijk is als HVC vanuit zijn bestaande rol daar een bijdrage aan levert. De Raad van Commissarissen is bij deze verkenning nauw betrokken.

Governance

Eind 2015 heeft de algemene vergadering een door de Raad voorgestelde statutenwijziging aangenomen die het mogelijk maakt om activiteiten te ontwikkelen waarvan de baten en lasten uitsluitend voor rekening komen van aandeelhouders die daarvoor opteren. Medio maart 2017 is dit besluit geïmplementeerd. Wij verwachten dat het geothermieproject in de gemeente Westland het eerste project zal zijn dat op deze basis gestructureerd wordt.

HVC hecht sterk aan de verbinding met haar aandeelhouders. Wij achten het met de directie van belang dat besluitvorming is gebaseerd op een zo groot mogelijk draagvlak. Om hier invulling aan te geven worden voorstellen aan de algemene vergadering ruimschoots tevoren en veelal intensief met de aandeelhouders afgestemd. Deze afstemming met aandeelhouders past bij de missie en visie van HVC. Toch merken wij op dat het bedrijfsbelang ook met zich mee kan brengen dat soms besluiten met gewone meerderheden genomen dienen te worden.

Bestuur

Dion van Steensel is per 9 januari 2017 voor onbepaalde tijd aangesteld als bestuurder. Hij volgt hiermee Wim van Lieshout op, die sinds maart 2005 als bestuurder in hoge mate bijgedragen heeft aan de positionering van het bedrijf ten aanzien van de circulaire economie. Onder zijn leiding heeft het bedrijf belangrijke

Verslag van de Raad van Commissarissen

stappen op het gebied van grondstoffen en duurzame energie. De Raad dankt Wim voor zijn grote betekenis voor HVC gedurende de afgelopen elf jaar.

Vooruitlopend op zijn besluit om af te treden heeft Wim van Lieshout in de periode april-augustus gebruik gemaakt van een sabbatical. Om te voorzien in de bestuursfunctie voor deze periode heeft de Raad van Commissarissen uit haar midden Martien den Blanken benoemd tot waarnemend bestuurder.

Organisatiestructuur

In 2016 heeft HVC na overleg met de RvC de organisatiestructuur aangepast en verder in lijn gebracht met de strategische ontwikkelingen. Het bedrijfs onderdeel Energie is gesplitst, waardoor er nu drie operationele bedrijfsdelen zijn: Grondstoffen, Energie uit afval en Duurzame energie, die ieder meer gefocust hun kerntaken kunnen uitvoeren. De business unit Duurzame energie zal verdere invulling geven aan de activiteiten van HVC op het gebied van warmtenetten, wind- en zonne-energie, en geothermie.

Toezicht in 2016

De vergadercyclus in 2016 kende, evenals in 2015, een meer dan gebruikelijke intensiteit. De aanleiding daarvoor in het boekjaar was de tijdelijke afwezigheid van de algemeen directeur en zijn daaropvolgend besluit om HVC te verlaten. De Raad heeft veel tijd en zorg besteed aan zijn tijdelijke vervanging en de zoektocht naar een geschikte opvolger. Daarnaast was er veel aandacht voor het verzoek van een aantal aandeelhouders om het beloningsbeleid ten aanzien van de directie te herzien, en de impact op de organisatie van zo'n besluit af te wegen. De Raad heeft tijdens een themavergadering uitvoerig stilgestaan bij het activiteitenportfolio van HVC en in dat kader af te wegen ontwikkelmogelijkheden.

Veiligheid

In voorgaande boekjaren hebben zich enkele grote incidenten voorgedaan met name op het gebied van brandveiligheid. Daarnaast is persoonlijke veiligheid in de afvalbranche een zaak van voortdurende zorg. Het onderwerp veiligheid komt daarom elke vergadering van de Raad aan de orde. De Raad volgt nauwgezet de implementatie van maatregelen ter voorkoming van toekomstige veiligheidsincidenten.

Operationele prestaties

Hoewel er per definitie ruimte is voor verbetering achten wij de operationele prestaties van HVC het afgelopen jaar op niveau. Qua risicobeheersing gaat onze bijzondere aandacht uit naar de langjarige borging van de capaciteitsinvulling van de afvalenergiecentrales door middel van import van brandbaar afval. In dat kader was er tevens aandacht voor de onzekerheden die samenhangen met de Brexit, gelet op een aantal langjarige contracten met UK-partijen. Wij onderschrijven het standpunt van de directie dat de huidige contractportefeuille en relatief hoge jaarlijkse afschrijving op de afvalenergiecentrales het bedrijfseconomische risico van toekomstige onderbezetting matigen, maar dat dit risico desondanks blijvende aandacht vereist.

De impact van de zeer lage energieprijzen op het resultaat was dit jaar substantieel en de Raad is er zich van bewust dat die afhankelijkheid in de toekomst zal toenemen. Er is met de directie uitvoerig gekeken naar de aanpak van het bedrijf om prijsfluctuaties in energie op te vangen c.q. uit te smeren.

Functioneren Raad van Commissarissen

Elk jaar evalueert de Raad haar interne functioneren en de verhouding met de directie in een besloten sessie. In 2016 heeft dit onderzoek plaatsgevonden met behulp van een onafhankelijke deskundige. Naar aanleiding van die evaluatie zijn er kanttekeningen geplaatst bij de omvang en samenstelling van de Raad en wordt er momenteel naar alternatieven gekeken om de slagkracht en onafhankelijkheid van de RvC te verbeteren. De verhouding met de directie werd als constructief en professioneel ervaren.

Nieuw benoemde leden doorliepen een kennismakingsprogramma om de onderneming snel en goed te leren kennen.

Aandeelhouders

In 2016 had de Raad meermalen informeel contact met de aandeelhouders ten behoeve van de ontwikkeling van nieuw beloningsbeleid. De Raad ervaart haar relatie met de aandeelhouders als open en constructief.

Medezeggenschap

De Raad heeft een goede relatie met de centrale ondernemingsraad en overlegt op regelmatige basis over onderwerpen die voor de medezeggenschap van belang zijn.

Samenstelling en bijeenkomsten Raad en Commissies

Samenstelling

HVC is een structuurvennootschap. De wijze van benoeming van de Raad is dual: vier commissarissen zijn benoemd door de Raad zelf - waarvan één op voordracht van de centrale ondernemingsraad - en vijf commissarissen door (clusters van) aandeelhouders.

De leden worden geacht over financiële, bestuurlijke en bedrijfskundige competenties te beschikken, en dienen elkaar goed aan te vullen met relevante kennis en ervaring. De Raad fungeert als toezichthouder, adviseur en werkgever van de directie. Primair is de taak van de Raad controlerend. Indien bij een structuurvennootschap zoals HVC van het aantal natuurlijke personen dat zetels bezet in het bestuur of de Raad van Commissarissen minder dan 30% man of vrouw is, dient op grond van de artikelen 166 en 276 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek deze als onevenwichtig gekwalificeerde verdeling te worden toegelicht.

Wij lichten de situatie bij HVC als volgt toe. Het bestuur van HVC is samengesteld uit één natuurlijk persoon. De wet is hierop niet van toepassing. Op dit moment telt de Raad van Commissarissen slechts één vrouw. Het is daarom wenselijk dat bij de invulling van vacatures rekening wordt gehouden met het belang van een evenwichtige samenstelling. In de vastgestelde profielschets, die in december 2013 met de algemene vergadering is besproken, wordt dit belang geëxpliciteerd. De Raad heeft echter beperkte invloed op de benoeming van zes van haar leden. Bij de selectie van de te benoemen kandidaten wordt het belang van een evenwichtige samenstelling meegewogen met andere relevante belangen.

Volgens de Nederlandse corporate governance code is een commissaris onder meer niet onafhankelijk indien hij/zij bestuurder, commissaris of anderszins vertegenwoordiger is van een rechtspersoon die tenminste tien procent van de aandelen in de vennootschap houdt. Wij achten het voor de positie van de aandeelhouders van belang dat zij de meerderheid van de leden van de Raad van Commissarissen rechtstreeks benoemen, een gebruikelijke regeling bij overheidsvennootschappen. Gelet op dit belang, achten wij het niet bezwaarlijk dat een lid van de Raad werkzaam is bij de overheid die hem als commissaris heeft benoemd en om die reden niet kan worden gekwalificeerd als onafhankelijk in de zin van de corporate governance code.

Bijeenkomsten

De Raad heeft in 2016 tien maal vergaderd. Alle commissarissen zijn, op enkele uitzonderingen na, bij alle vergaderingen aanwezig geweest. Als permanente commissies fungeerden in het verslagjaar de Auditcommissie en de (gecombineerde) Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie. Ter voorbereiding op reguliere vergaderingen en ter bespreking van actuele thema's heeft de voorzitter van de Raad van Commissarissen regelmatig tussentijds contact met de bestuurder. De Raad vergadert minstens eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van de directie om het functioneren van de Raad en de directie te evalueren, en de onderlinge samenwerking te beoordelen.

Mutaties

Per 2 juni 2016 is Frans Föllings toegetreden tot de Raad. Hij is benoemd door de gemeenschappelijke regeling Gevudo ter vervulling van de vacature die ontstond vanwege het aftreden van Harmen Akkerman per dezelfde datum. We danken Harmen voor zijn bijzondere betrokkenheid en inzet voor HVC. Flip van den Hoek is op 21 december 2016 door de gemeente Almere herbenoemd voor een derde termijn.

Auditcommissie

De Auditcommissie bestond vanaf 19 mei 2016 uit Willem Kooijman (voorzitter), Jacques Dekker, Antje Kuilboer-Noorman, Frans Föllings en Hans Oosters. De Commissie heeft in het boekjaar vijf keer vergaderd in bijzijn van de (waarnemend) algemeen directeur en de directeur Financiën, alsmede eenmaal in bijzijn van de externe accountant. Op een enkele uitzondering na waren alle leden op alle vergaderingen aanwezig. De belangrijkste onderwerpen waren de jaarrekening, het jaarverslag, de maand- en kwartaalrapportages, het jaarplan en het meerjarenperspectief, de rapportages van de externe accountant/management letters, risicomangement, alsmede investeringsvoorstellen van uiteenlopende aard.

Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie

De Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie fungeert als gecombineerde commissie per 19 mei 2016, met Frank Schreve als voorzitter van benoemingsvraagstukken en Martien den Blanken als voorzitter van het remuneratie-onderdeel en Flip van den Hoek en Philip Houben als lid. De Commissie kwam in 2016 vier keer bij elkaar en voerde daarnaast meermalen tussentijds telefonisch overleg. Besproken zijn onder meer de wijze waarop voorzien kon worden in de bestuursfunctie tijdens de sabbatical periode van de bestuurder, de selectie, benoeming en beloning van een nieuwe bestuurder, alsmede management development en succession planning.

Verslag van de Raad van Commissarissen

Alle commissarissen zijn onafhankelijk, zoals bedoeld in de Nederlandse Corporate Governance Code. De Raad onderschrijft in algemene zin de best practices en principes uit hoofdstuk III daarvan en past deze toe.

Financiële resultaten en uitkeringen aan aandeelhouders

Aan de aandeelhouders A en B (zie hiervoor de structuur van de onderneming bij het hoofdstuk 'Corporate Governance') is overeenkomstig eerdere besluiten van de algemene vergadering van aandeelhouders een bedrag aan garantstellingsprovisie uitgekeerd ter grootte van € 6,2 miljoen. HVC heeft over 2016 een nettoresultaat na belastingen behaald van € 7,6 miljoen (2015: € 13,5 miljoen). Het genormaliseerde nettoresultaat uit gewone bedrijfsvoering bedraagt € 7,0 miljoen (2015: € 10,8 miljoen). De vrije kasstroom over 2016 bedroeg € 59,7 miljoen (2015: € 102,4 miljoen). De leningenportefeuille, waarop gedurende het boekjaar € 18,1 miljoen werd afgelost, bedraagt ultimo 2016 € 765 miljoen.

Voorstel aan de algemene vergadering van aandeelhouders

De jaarrekening over 2016, zoals deze is opgesteld door het bestuur, is in de Raad besproken. Bij de bespreking was de externe accountant PwC aanwezig. De jaarrekening gaat vergezeld van het verslag van het bestuur.

De Raad van Commissarissen stelt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor:

1. de jaarrekening vast te stellen;
2. het resultaat toe te voegen aan de overige reserve, waardoor het eigen vermogen toeneemt tot € 89,4 miljoen;
3. de directie decharge te verlenen voor het gevoerde beleid en
4. de Raad van Commissarissen decharge te verlenen voor het gehouden toezicht.

Wij spreken onze dank en waardering uit voor de inspanningen van directie en alle medewerkers die tot het tevredenstellende resultaat van 2016 hebben geleid. Wij danken de aandeelhouders voor hun bijdrage daaraan en het in de onderneming gestelde vertrouwen.

Dordrecht, 23 maart 2017,
De Raad van Commissarissen

Corporate governance

Structuur van de onderneming

NV HVC is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht, gevestigd te Alkmaar. De governance is gebaseerd op de structuurregeling.

De vennootschap wordt bestuurd door een éénhoofdig bestuur. Toezicht wordt uitgeoefend door de Raad van Commissarissen. Deze organen zijn onafhankelijk van elkaar. De vennootschap kent aandelen A, B en C. De aandelen A zijn geplaatst bij gemeenten, gemeenschappelijke regelingen van gemeenten (in totaal 46 gemeenten) en een waterschap. Deze gemeenten liggen in de provincies Noord- en Zuid-Holland, Flevoland en Friesland. Het waterschap is gelegen in de provincie Noord-Holland. De aandelen B zijn geplaatst bij een gemeenschappelijke regeling van vijf waterschappen, gelegen in de provincies Zuid-Holland en Gelderland. De aandelen C zijn geplaatst bij de gemeente Westland.

De formele relatie tussen de organen van de vennootschap – directie, Raad van Commissarissen en algemene vergadering van aandeelhouders – is vastgelegd in de wettelijke structuurregeling en de statuten. Daarnaast hebben aandeelhouders onderling afspraken gemaakt met het aangaan van de ballotageovereenkomst A, B en C, en hebben aandeelhouders, Raad van Commissarissen en directie beleidsafspraken gemaakt over de uitoefening van hun bevoegdheden, zoals in het kader van het bestuurlijk commitment bij het strategisch plan 2004, en de besluitvorming tot financiële herstructurering de dato december 2006 en december 2012.

Corporate governance code

Als nutsbedrijf met een maatschappelijke rol en met overheden als enige aandeelhouders onderschrijft HVC graag het belang van openheid en transparantie. Hoewel HVC geen beursgenoteerde onderneming is, past HVC de Nederlandse Corporate Governance Code ('Code') vrijwillig toe. Niet alle bepalingen zijn op HVC van toepassing zoals welke betrekking hebben op beursgenoteerde ondernemingen en/of een one-tier bestuursstructuur. Alle voor HVC relevante bepalingen zijn geïmplementeerd, behoudens afwijkingen zoals in dit hoofdstuk genoemd.

Organisatie van de onderneming

Er is één statutaire directie voor de gehele onderneming. Uitgangspunt is dat dochterondernemingen worden bestuurd door de vennootschap, niet door natuurlijke personen. Een uitzondering vormt HVC Geothermie BV, waar HVC Nederland BV als bestuurder optreedt. De operationele activiteiten van HVC zijn onderverdeeld in de segmenten 'Grondstoffen', 'Energie uit afval' en 'Duurzame Energie'.

Deze segmenten worden operationeel georganiseerd binnen de gelijknamige bedrijfsonderdelen.

Aandeelhouders

De aandeelhoudende overheden oefenen gezamenlijk de zeggenschap uit over HVC. Deze zeggenschap is gebaseerd op de statuten van HVC en op de als aandeelhoudersovereenkomst fungerende 'ballotageovereenkomst'. Op basis van nadere besluitvorming tussen de aandeelhoudende overheden zijn afspraken gemaakt over de exploitatie, de strategie en de ontwikkelingsrichting van het bedrijf. De statuten bepalen dat (clusters van) aandeelhoudende overheden rechtstreeks vijf leden van de Raad van Commissarissen benoemen. Vier commissarissen benoemt de Raad van Commissarissen zelf, van wie één op basis van het versterkt voordrachtsrecht van de Centrale Ondernemingsraad. Naast de formele betrokkenheid van de aandeelhoudende overheden als aandeelhouder en bij de Raad van Commissarissen zijn er verschillende vormen van overleg. Zo is er een Innovatieplatform dat bestaat uit bestuurders van de aandeelhoudende gemeenten en waterschappen. Het platform fungeert als sparring partner voor de directie voor ontwikkelingen op het terrein van duurzaamheid en innovatie. De focus ligt bij thema's als afval/ grondstof, CO₂-reductie en duurzame energie. Er worden regelmatig kennismiddagen, symposia en workshops georganiseerd. Met kennisuitwisseling en discussie willen wij de samenwerking inhoudelijk versterken.

Directie

HVC kent een eenhoofdige statutaire directie, de heer drs. D.A. van Steensel, die verantwoordelijk is voor het bestuur van de onderneming en is benoemd door de Raad van Commissarissen.

De directie overlegt haar visie op de missie en de daaruit voortkomende doelstellingen van de onderneming aan de Raad van Commissarissen. Deze legt die ter vaststelling voor aan de algemene vergadering van aandeelhouders. De directie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de bedrijfsstrategie die is opgedragen aan de bedrijfsonderdelen Energie uit afval, Grondstoffen, Duurzame energie, Financiën, en Staf, die opereren onder verantwoordelijkheid van titulaire directeuren. De directie is ook verantwoordelijk voor een transparant bestuur van de onderneming, zodat alle belanghebbenden een duidelijk inzicht hebben in de beslissingen en besluitvormings-procedures van de onderneming.

De directie vervult haar taken onder toezicht van de Raad van Commissarissen. Hierbij richt de directie zich naar de belangen van het bedrijf. Zij zorgt ervoor dat de Raad van Commissarissen tijdig over alle informatie en benodigde middelen beschikt

Corporate governance

om zijn taak behoorlijk te kunnen uitvoeren. Ook zorgt ze ervoor dat de Raad van Commissarissen en zijn individuele leden alle informatie die zij nodig hebben om als toezichthoudend orgaan van onze onderneming te functioneren, kunnen verkrijgen. De directie rapporteert over ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsactiviteiten aan de Raad van Commissarissen en de Auditcommissie en bespreekt het interne risicobeheer- en controlesysteem met hen. Vertegenwoordigingsbevoegdheid ligt bij de directie. Enkele functionarissen hebben een beperkte vertegenwoordigingsbevoegdheid, zoals gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel. De functionaris die verantwoordelijk is voor het bedrijfsonderdeel Financiën, mevrouw drs. I. Tigchelaar, draagt de titel van financieel directeur en is bevoegd de vennootschap te vertegenwoordigen. Indien nodig treedt zij op als waarnemer van de directie. Op grond van de statuten en het RvC Reglement zijn bepaalde besluiten van de raad van bestuur aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen en/of de Algemene Vergadering onderworpen. Het bestuur is benoemd door de Raad van Commissarissen. Het bestuur kan door de Raad van Commissarissen worden geschorst of ontslagen. Het bestuur werd in 2016 vervuld door ir. W.C.H. van Lieshout MBA. Bestuurders worden benoemd voor onbepaalde tijd. De heer Van Lieshout is op zijn verzoek per 9 januari 2017 afgetreden als bestuurder. De Raad van Commissarissen heeft per voornoemde datum de heer drs. D.A. van Steensel tot bestuurder benoemd. Het handelsregister van de Kamer van Koophandel geeft een weergave van de personen die geautoriseerd zijn HVC te vertegenwoordigen. Bij de vervulling van haar taken richt het bestuur zich naar de belangen van de vennootschap. Wanneer de bestuurder een (in)direct persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van HVC en daardoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de Raad van Commissarissen. De secretaris van de onderneming ziet erop toe dat de juiste procedures worden gevolgd en dat in overeenstemming wordt gehandeld met de wettelijke en statutaire verplichtingen van het bestuur. Dit beleid is in 2016 nageleefd.

Gedragsregels

Binnen HVC gelden heldere gedragsregels die zijn vastgelegd in de bedrijfsreglementen. De naleving hiervan is onderdeel van de normale functievervulling. De leidinggevendenden binnen de organisatie houden hier toezicht op. Medewerkers die onregelmatigheden melden of anderen helpen bij de melding daarvan, kunnen dit vertrouwelijk doen, zonder hun rechtspositie in gevaar te brengen. Meldingen die betrekking hebben op de directie worden gericht aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. HVC heeft daarvoor een klokkenluidersregeling vastgesteld en een vertrouwenspersoon benoemd.

Beloning

Er is een beloningsbeleid voor de directie. Dit beleid is vastgesteld door de algemene vergadering, voor het eerst in 2005. In het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen uitvoerig overleg gevoerd met de aandeelhouders over een nieuw beloningsbeleid voor de directie. Begin 2017 is dit nieuwe beleid door de aandeelhouders vastgesteld. De kern hiervan is dat, hoewel de Wet Normering Topinkomens (WNT) formeel op HVC niet van toepassing is, WNT2 voortaan als uitgangspunt zal gelden voor de beloning van de statutair directeur. De beloning van de overige directieleden zal hiermee in lijn worden gebracht, waarbij bestaande beloningsafspraken zullen worden gerespecteerd. De Raad van Commissarissen stelt binnen dit kader de beloning van de directie vast op advies van de Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie. De beloning van de directie is niet gebaseerd op specifieke targets, kpi's, of andere meetbare prestatievormen. Variabele of anderszins incidentele beloningen worden niet verstrekt.

Arbeidsovereenkomst met de directie

Met het oog op het belang van continuïteit in de directie is de algemeen directeur benoemd voor onbepaalde tijd.

Belangenverstrengeling

Elke vorm van belangenverstrengeling tussen HVC, directie, Raad van Commissarissen en functionarissen die namens HVC belangrijke transacties met derden kunnen aangaan, wordt zo veel mogelijk vermeden. In dat kader heeft ieder een integriteitsverklaring ondertekend. Wanneer de bestuurder een (in)direct persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van HVC en daardoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de Raad van Commissarissen.

Intern risicobeheer- en controlesysteem

De directie is verantwoordelijk voor het interne risicobeheer- en controlesysteem van de onderneming en voor de beoordeling van de effectiviteit van dit systeem. De medewerkers control van de afdeling Financiën hebben een signalerende rol. Rapportages van de medewerkers control, de directeur Financiën en van de externe accountant over de kwaliteit van de financiële processen en interne controles worden aan de directie voorgelegd en besproken met de Auditcommissie van de Raad van Commissarissen. Het jaarverslag en de jaarrekening geven een nadere toelichting op het risicobeheer van HVC.

Corporate governance

De Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen is belast met het toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Daarnaast geeft de Raad van Commissarissen advies aan de directie. De Raad van Commissarissen evalueert periodiek de organisatiestructuur en het functioneren van de organisatie.

De verantwoordelijkheid voor de juiste uitvoering van zijn taken berust bij de Raad van Commissarissen als geheel. De leden van de Raad van Commissarissen kunnen ten opzichte van de directie onafhankelijke standpunten innemen. De Raad van Commissarissen oefent zijn taken uit in het belang van onze onderneming en de daarmee verbonden zaken en zal daarvoor alle relevante belangen voor de onderneming laten meewegen. Leden van de Raad van Commissarissen oefenen hun taak uit zonder mandaat en onafhankelijk van enig belang in het bedrijf. Zij behoren geen belang te ondersteunen zonder daarbij de andere belangen te laten meewegen. De corporate-governancecode schrijft voor dat in het verslag van de Raad van Commissarissen melding wordt gemaakt van afwijkingen van de best-practice bepalingen ten aanzien van onafhankelijkheid. Hieraan is gevolg gegeven door vermelding van de statutaire benoemingsregeling die bij HVC van toepassing is, op grond waarvan de meerderheid van de leden van de Raad van Commissarissen rechtstreeks door aandeelhouders wordt benoemd. In voorkomende gevallen kunnen overheidscommissarissen in dienst zijn van de overheid die hen (mede) benoemd. De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren.

Benoeming, deskundigheid en samenstelling

Op grond van de statuten van de vennootschap worden vijf leden van de Raad van Commissarissen rechtstreeks benoemd door de aandeelhouders. Vier leden, onder wie de voorzitter, worden door de Raad van Commissarissen benoemd. De Centrale Ondernemingsraad heeft een versterkt aanbevelingsrecht voor één commissaris die wordt benoemd door de Raad van Commissarissen zelf. De Raad van Commissarissen heeft een profiel van zijn omvang en samenstelling opgesteld, daarbij rekening houdend met de aard en de activiteiten van de onderneming en de gewenste deskundigheid en achtergrond van zijn leden. Het profiel is te vinden op de website van HVC. De raad evalueert periodiek het profiel en bespreekt het profiel met de Algemene Vergadering. Overeenkomstig de corporate-governancecode kan een commissaris maximaal twee keer worden herbenoemd. Bij eventuele herbenoeming wordt het functioneren van het betrokken lid van de Raad van Commissarissen expliciet aan de orde gesteld. Er wordt getracht situaties te vermijden waarin veel

(her)benoemingen gelijktijdig plaatsvinden. De secretaris van de vennootschap staat de Raad van Commissarissen terzijde.

Voorzitter

De voorzitter van de Raad van Commissarissen stelt de agenda vast en zit de vergaderingen van de Raad van Commissarissen voor. Hij is verantwoordelijk voor het naar behoren functioneren van de Raad van Commissarissen en van zijn commissies. De voorzitter initieert de beoordeling van het functioneren van de Raad van Commissarissen en de directie volgens de corporate-governancecode. In lijn daarmee kan de voorzitter van de Raad van Commissarissen geen voormalig lid van de directie zijn.

Commissies van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen heeft een Auditcommissie en een (gecombineerde) Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie ingesteld.

Auditcommissie

De Auditcommissie bestaat uit vijf leden en wordt voorgezeten door de heer drs. W.G. Kooijman.

De Auditcommissie voert haar taken uit volgens het reglement dat door de Raad van Commissarissen conform de voorschriften van de Nederlandse corporate-governancecode is goedgekeurd.

Tot de taakvelden die de Auditcommissie ten behoeve van de Raad van Commissarissen voorbereidt, behoren onder meer:

- a) het houden van toezicht en (al dan niet voorafgaande) controle op de directie omtrent de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, waaronder het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en toezicht op de werking van gedragscodes;
- b) toezicht op de financiële informatieverstopping door de vennootschap (keuze van accounting policies, toepassing en beoordeling van effecten van nieuwe regels, inzicht in de behandeling van "schattingposten" in de jaarrekening, prognoses, werk van in- en externe accountants ter zake, etc.);
- c) toezicht op de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van in- en externe accountants;
- d) toezicht op het functioneren van de interne accountantsdienst (indien aanwezig), in het bijzonder het mede vaststellen van het werkplan voor de interne accountantsdienst en het kennis nemen van haar beraadslagingen en bevindingen;

Corporate governance

- e) toezicht op het beleid van de vennootschap met betrekking tot taxplanning;
- f) toezicht op de financiering van de vennootschap;
- g) toezicht op de toepassingen van informatie- en communicatietechnologie (ICT);
- h) het onderhouden van regelmatige contacten met, en het toezicht op, de relatie met de externe accountant, waaronder, in het bijzonder, (i) het beoordelen van de onafhankelijkheid, bezoldiging en de eventuele niet-controle werkzaamheden voor de vennootschap, van de externe accountant, (ii) het vaststellen van de betrokkenheid van de externe accountant met betrekking tot de inhoud en publicatie van de financiële verslaggeving door de vennootschap anders dan de jaarrekening, en (iii) het kennis nemen van onregelmatigheden met betrekking tot de inhoud van financiële verslaggeving zoals moge worden gemeld door de externe accountant;
- i) de voordracht tot benoeming door de algemene vergadering van een externe accountant;
- j) de beoordeling van de jaarrekening en beoordeling van de jaarlijkse begroting, inclusief het treasuryplan en belangrijke kapitaalinvesteringen van de vennootschap.

Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie

Deze gecombineerde commissie bestaat uit vier leden en wordt voorgezeten door Frank Schreve (benoemings-onderdeel) en Martien den Blanken (remuneratie-onderdeel). De commissie adviseert de Raad over de bezoldiging van de directie, in lijn met het bezoldigingsbeleid zoals vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders.

De commissie stelt voorts de selectiecriteria en benoemingsprocedures op inzake de benoeming van commissarissen en directieleden. De Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie heeft tot taak periodiek de omvang en samenstelling van de Raad van Commissarissen te beoordelen en aan de Raad van Commissarissen een profielschets voor dit orgaan voor te stellen. Ook stelt zij ten behoeve van de Raad van Commissarissen een rapportage over het functioneren van het orgaan op en doet zij voorstellen voor (her)benoeming van commissarissen.

In de commissie wordt onder meer gesproken over het beloningsbeleid, de targets, de jaarkalender, de evaluatie van de raad en toekomstige vacatures in de raad en op sleutelposities in de onderneming.

Beloning

Voor de leden van de Raad van Commissarissen geldt een vergoedingsregeling die de algemene vergadering van aandeelhouders in 2016 heeft geactualiseerd.

De vennootschap verstrekt aan leden van de Raad van Commissarissen geen leningen of garanties.

Externe accountant

De externe accountant wordt benoemd door de Algemene Vergadering. De externe accountant rapporteert met betrekking tot het door hem gedane onderzoek aan de Raad van Commissarissen en de directie en geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening en de duurzaamheidsverslaggeving.

Namens de Raad van Commissarissen is de Auditcommissie direct verantwoordelijk voor het toezicht op het werk van de externe accountant. Minimaal eenmaal per jaar brengt de Auditcommissie samen met de directie verslag uit aan de Raad van Commissarissen over ontwikkelingen rond de externe accountant, in het bijzonder de onafhankelijkheid. Ten minste eenmaal per vier jaar (laatstelijk in 2016) maakt de Auditcommissie samen met de directie een grondige beoordeling van het functioneren van de externe accountant. De conclusies hiervan worden aan de Algemene Vergadering en de Raad van Commissarissen meegedeeld. De externe accountant woont de vergaderingen van de Raad van Commissarissen bij waarin het verslag van de externe accountant over de controle van de jaarrekening wordt besproken en waarin de vaststelling van de jaarrekening wordt behandeld.

7

metalen

76

Jaarrekening

64	Geconsolideerde balans per 31 december 2016
66	Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2016
67	Geconsolideerd overzicht van kasstromen over 2016
69	Overzicht van het totaalresultaat over 2016
70	Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening
79	Toelichting op de geconsolideerde balans
86	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
89	Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening
94	Vennootschappelijke balans per 31 december 2016
95	Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2016
96	Toelichting op de vennootschappelijke balans en winst- en verliesrekening
101	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
103	Toelichting op de vennootschappelijke winst- en verliesrekening
104	Overige gegevens

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

Voor verwerking van het voorstel tot resultaatbestemming / in € 1.000

ACTIVA

	Noot	31-12-2016	31-12-2015
Vaste activa			
Immateriële vaste activa			
	1		
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom		–	–
Goodwill		7.516	10.505
		7.516	10.505
Materiële vaste activa			
	2		
Gebouwen en terreinen		133.342	140.842
Machines en installaties		487.856	508.873
Andere vaste bedrijfsmiddelen		115.260	107.513
Niet aan de bedrijfsvoering dienstbare activa		7.482	7.482
Activa in ontwikkeling		18.395	8.566
		762.335	773.276
Financiële vaste activa			
	3		
Andere deelnemingen		107.347	110.095
Vorderingen op deelnemingen en participanten		386	393
Latente belastingvordering		2.585	1.672
Overige vorderingen		6.500	7.637
		116.818	119.797
Vlottende activa			
Voorraden	4	3.548	3.587
Vorderingen en overlopende activa	5	49.814	43.615
Liquide middelen	6	10.063	5.133
Totaal		950.094	955.913

PASSIVA

	Noot	31-12-2016	31-12-2015
Groepsvermogen	7		
Aandeel vennootschap in groepsvermogen		89.440	81.849
Aandeel derden in groepsvermogen		163	183
		89.603	82.032
Vorzieningen	8		
Latente belastingverplichtingen		10.341	10.734
Overige voorzieningen		6.692	5.394
		17.033	16.128
Langlopende schulden	9		
Schulden aan kredietinstellingen		679.889	687.012
		679.889	687.012
Kortlopende schulden	10		
Schulden aan kredietinstellingen		85.166	96.169
Overige schulden en overlopende passiva		78.403	74.572
		163.569	170.741
Totaal		950.094	955.913

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2016

in € 1.000

	Noot	31-12-2016	31-12-2015
Netto-omzet	11	252.962	260.071
Overige opbrengsten		76.489	74.584
Som der bedrijfsopbrengsten		329.451	334.655
Kosten van grond- en hulpstoffen	12	28.768	35.156
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten		113.288	103.895
Lonen, salarissen en sociale lasten	13	63.512	61.505
Afschrijvingen op vaste activa	14	65.519	66.005
Overige waardeveranderingen vaste activa	15	105	2.533
Overige bedrijfskosten	16	12.418	11.699
Som der bedrijfslasten		283.610	280.793
Bedrijfsresultaat		45.841	53.862
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	17	526	515
Rentelasten en soortgelijke kosten	18	35.198	38.928
		- 34.672	- 38.413
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen		11.169	15.449
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	19	1.224	2.395
Resultaat deelnemingen	20	- 2.359	524
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen		7.586	13.578
Resultaat aandeel derden		11	102
Nettoresultaat na belastingen		7.575	13.476

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN KASSTROMEN OVER 2016

in € 1.000

	Noot	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		45.841	53.862
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen	1-2	65.519	66.005
Mutatie voorzieningen	8	223	- 485
Bijzondere waardevermindering	15	105	2.533
Vorraden	4	39	316
Vorderingen	5	- 3.871	8.357
Kortlopende schulden m.u.v. leningen	10	6.359	1.920
		68.372	78.646
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			
		114.213	132.508
Ontvangen interest	17	526	618
Ontvangen dividend	3-7	2.461	203
Betaalde winstbelasting	19	- 5.917	- 1.279
		- 2.930	- 458
Kasstroom uit operationele activiteiten			
		111.283	132.050
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Desinvesteringen in immateriële vaste activa	1	13	-
Investerings in materiële vaste activa	2	- 52.070	- 29.765
Desinvesteringen in materiële vaste activa	2	468	- 270
Verwerving van groepsmaatschappijen en deelnemingen	3	- 158	- 430
Afstoting van groepsmaatschappijen en deelnemingen	3	51	- 110
Overige investeringen in financiële vaste activa*	3	- 1.142	-
Desinvesteringen in financiële vaste activa	3	1.298	906
		- 51.538	- 29.669

* Bedragen 2016 en 2015 zijn exclusief de mutaties in de actieve belastinglatentie en de passieve belastinglatentie omdat deze correcties niet hebben geleid tot een kasstroom in 2016/2015.

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN KASSTROMEN OVER 2016 (VERVOLG)

in € 1.000

	Noot	2016	2015
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		- 51.538	- 29.669
Vrije kasstroom		59.745	102.381
Opname leningen	9	78.043	69.977
Aflossing leningen	9	- 96.169	- 133.335
Betaalde interest	18	- 36.670	- 39.753
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		- 54.796	- 103.111
Koers en -omrekeningsverschillen		- 11	2
Liquide middelen vervallen bij verkoop		- 8	-
Nettokasstroom		4.930	- 728
Beginstand liquide middelen	6	5.133	5.861
Eindstand liquide middelen		10.063	5.133
Mutatie liquide middelen		4.930	- 728

OVERZICHT VAN HET TOTAALRESULTAAT OVER 2016

in € 1.000

	2016	2015
Resultaat toekomend aan de rechtspersoon	7.575	13.476
Totaalresultaat van de vennootschap	7.575	13.476

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING

Algemeen

Activiteiten

NV HVC (statutaire vestigingsplaats Jadestraat 1 te Alkmaar kvknr. 37061260), ook aangeduid met 'de vennootschap' of 'NV HVC' is in de jaren negentig van de vorige eeuw opgericht om een oplossing te bieden voor de groeiende afvalproblematiek. De vennootschap en haar groepsmaatschappijen, hierna aangeduid met 'de groep', heeft als doel ten algemene nutte werkzaam te zijn op het gebied van het beheer van afval, reststromen en duurzame energie ten dienste van gemeenten en waterschappen. De activiteiten van de groep bestaan uit: afvalinzameling, sortering, recycling en compostering, verwerking van afval en de daarmee verbonden opwekking en afzet van elektriciteit en warmte en opwerking van reststoffen tot nuttige toepasbare restproducten, advisering van haar aandeelhouders op het gebied van duurzame energie, alsmede de ontwikkeling en beheer van duurzame energieproductie-installaties

Dienstverlening uit concessie

NV HVC heeft met 25 (al dan niet via een gemeenschappelijke regeling) aandeelhoudende gemeenten dienstverleningsovereenkomsten gesloten voor de inzameling van afval, inclusief het beheer van afvalbrengdepots en in een aantal gevallen het beheer van openbare ruimte binnen die gemeenten. Deze dienstverleningsovereenkomsten zijn aangegaan voor een langdurende periode van ten minste 10 jaar, meestal op basis van tarieven per woonhuisaansluiting die jaarlijks worden geïndexeerd op basis van overeengekomen onafhankelijk gepubliceerde prijsindexcijfers.

De vennootschap is volledig eigendom van gemeenten en waterschappen en samenwerkingsverbanden van gemeenten en waterschappen. Voor een overzicht van de aandeelhouders wordt verwezen naar de toelichting op het vennootschappelijk eigen vermogen.

Grondslagen voor de jaarrekening

Uitgangspunten

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen historische kosten. Baten en lasten worden toegerekend

aan het jaar waarop zij betrekking hebben (matchingprincipe). Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd (realisatieprincipe). Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden (voorzichtigheidsprincipe).

De financiële gegevens van NV HVC zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening zodat, gebruikmakend van artikel 2:402 BW, is volstaan met een verkorte winst- en verliesrekening in de vennootschappelijke jaarrekening.

Schattingswijziging

In 2016 hebben zich geen schattingswijzigingen voorgedaan.

Stelselwijzigingen

In 2016 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Consolidatie

Groepsmaatschappijen

NV HVC te Alkmaar staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. In de geconsolideerde jaarrekening van NV HVC zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen, waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van NV HVC.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

De resultaten van nieuw verworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen reële waarde. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

In de consolidatie zijn begrepen:

Vennootschap	Aandeel	Statutaire vestigingsplaats	Consolidatie
NV HVC (Groepshoofd)	100%	Alkmaar	Volledig
DRSH Zuiveringsslib NV	100%	Rotterdam	Volledig
Stichting beheer registergoederen DRSH		Dordrecht	Volledig
HVC Zon op dak BV*	100%	Alkmaar	Volledig
HVC Warmte BV*	100%	Alkmaar	Volledig
HVC Zon BV*	100%	Medemblik	Volledig
HVC Compostering BV	100%	Purmerend	Volledig
NV HVC Afval- en Grondstoffen- inzameling Drechtsteden	100%	Dordrecht	Volledig
Flevocollect Gemeenten NV	100%	Lelystad	Volledig
Flevocollect Recycling BV	100%	Alkmaar	Volledig
Reinunie NV	100%	Alkmaar	Volledig
HVC Energie BV	100%	Alkmaar	Volledig
HVC Deelnemingen BV	100%	Alkmaar	Volledig
HVC Leeuwenhoekweg BV	100%	Alkmaar	Volledig
HVC Wol Middelharnis BV*	100%	Alkmaar	Volledig
Windpark 4/44 Haarlemmermeer BV*	100%	Alkmaar	Volledig
Windpark Burgerveen-Oost BV*	100%	Alkmaar	Volledig
Windpark A4 VOF*	100%	Alkmaar	Volledig
Horizon Energy BV *	100%	Alkmaar	Volledig
Lokale Energie BV	100%	Alkmaar	Volledig
HVC Landwind BV*	100%	Alkmaar	Volledig
Wind Kralingseveer BV*	100%	Alkmaar	Volledig
Wind Alckmaer BV*	63%	Alkmaar	Volledig
HVC Zeewind BV*	100%	Alkmaar	Volledig
HVC Windenergie BV	100%	Alkmaar	Volledig
HVC wASH BV	100%	Alkmaar	Volledig
Pollux VI BV*	100%	Amsterdam	Volledig
Castor VI BV*	100%	Amsterdam	Volledig
HVC Nederland BV	100%	Alkmaar	Volledig

* Niet-rechtstreekse deelneming NV HVC.

Deelnemingen

De groep heeft deelnemingen in vennootschappen waarin ze geen overwegende zeggenschap heeft of niet de centrale leiding voert. In verband met het ontbreken van overwegende zeggenschap worden deze vennootschappen niet geconsolideerd.

De groep heeft de volgende niet-geconsolideerde deelnemingen:

Vennootschap	Aandeel	Statutaire vestigingsplaats
Sortiva BV	50%	Alkmaar
KoreNet Beheer BV	50%	Groot-Ammers
KoreNet BV	50%	Groot-Ammers
Zavin BV	33%	Dordrecht
Zavin CV	33%	Dordrecht
Energie Transitie Partners BV	50%	Poeldijk
eCollect (In Liquidatie)	50%	Alkmaar
Texel Energie Coöperatie UA	13%	Texel
Natuurgas Overijssel BV	50%	Zwolle
Energiezorg BV	50%	Haarlem
Energiecoöperatie Dordrecht U.A.	50%	Dordrecht
Biocom Pvt Ltd	10%	Katmandu, Nepal
Trianel GmbH	2%	Aken, Duitsland
Trianel Windkraftwerk Borkum GmbH & Co.KG	7%	Aken, Duitsland
Trias Westland BV	33%	Honselersdijk
ZeeEnergie Management BV	10%	Eemshaven
Buitengaats Management BV	10%	Eemshaven
ZeeEnergie CV	10%	Eemshaven
Buitengaats CV	10%	Eemshaven
Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie		
Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	53%	Alkmaar
wASH VOF	50%	Alkmaar

Het overzicht van de deelnemingen van Sortiva BV is beschikbaar ten kantore van de vennootschap.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

Acquisities en participaties

HVC en Westland Infra Groep hebben met het geothermieproject Trias Westland al veel ervaring opgedaan op het gebied van de ontwikkeling van duurzame warmte. Beide partijen willen hun opgedane kennis op het gebied van regelgeving, financiering, risico's, subsidiëring, organisatie etc. effectiever inzetten. Om de gezamenlijke expertises op het gebied van warmte te bundelen is door partijen Energie Transitie Partners B.V. opgericht.

HVC Nederland B.V. is opgericht als bestuurs-bv.

Eind 2016 heeft een juridische herstructurering plaatsgevonden van een aantal entiteiten, met als primair doel het groeperen van de lokale energie-activiteiten binnen de juridische structuur van HVC. In dit kader zijn de entiteiten HVC Cyclas B.V., Meerrecycling BV en HVC Bio-energiecentrale Alkmaar B.V., waarin geen activiteiten plaatsvonden, hernoemd naar HVC Zon op dak B.V., HVC Zon B.V., en Lokale Energie B.V. De andere bij de herstructurering betrokken entiteiten zijn HVC Wol Middelharnis B.V., Windpark 4/44 Haarlemmermeer B.V., Windpark Burgerveen-Oost B.V., Horizon Energy BV, HVC Landwind BV, Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A., Energiecoöperatie Dordrecht U.A. en Energiezorg B.V.

Eind 2016 heeft HVC zijn directe belang in HVC Mauritius BV en indirecte belang in Tedcor Limited en Tedcor International verkocht.

Vreemde valuta

De functionele valuta van NV HVC en alle groepsmaatschappijen en deelnemingen is de euro.

De presentatievaluta is dan ook de euro. Alle in deze jaarrekening genoemde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders vermeld. Transacties die luiden in een andere valuta dan de functionele valuta worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum. Vorderingen en schulden in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

De buitenlandse groepsmaatschappijen en niet-geconsolideerde deelnemingen kwalificeren als bedrijfsuitoefening in het buitenland met een andere functionele valuta dan die van de vennootschap. Voor de omrekening van de jaarrekening van deze bedrijfsuitoefening in het buitenland wordt de koers op balansdatum gehanteerd voor de balansposten en de wisselkoersen op de transactiedata voor de posten van de winst- en verliesrekening. De omrekeningsverschillen die optreden, worden rechtstreeks ten gunste of ten laste van het groepsvermogen gebracht.

Leasing

Bij de vennootschap kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Het effectieve deel van financiële derivaten die zijn toegewezen voor kostprijshedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd en het ineffectieve deel wordt tegen reële waarde gewaardeerd. De waardeveranderingen van de reële waarde van het ineffectieve deel worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Kritische schattingen en veronderstellingen

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt de groep gebruik van kritische schattingen en doet de groep aannames omtrent de toekomst. De resulterende boekhoudkundige uitkomsten zullen per definitie zelden gelijk zijn aan de gerelateerde werkelijke resultaten. Schattingen en veronderstellingen worden continu geëvalueerd en zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en overige factoren, inclusief verwachtingen van toekomstige gebeurtenissen die op grond van de omstandigheden als redelijk worden ervaren. De gemaakte schattingen en veronderstellingen zijn bij de behandeling van de betreffende rubriek toegelicht.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Van een bijzondere waardevermindering is sprake indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is gelijk aan de hoogste waarde van de verkoopprijs minus verkoopkosten of de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde van een actief wordt bepaald op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. Deze contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet na belastingen waarin de tijdswaarde van geld en de specifieke risico's van het actief tot uitdrukking komen.

Voor activa die niet zelfstandig kasstromen genereren en afhankelijk zijn van de kasstromen van andere activa of groepen van activa, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waarvan de betreffende activa deel uitmaken.

Een kasstroomgenererende eenheid is de kleinste identificeerbare groep activa die zelfstandig kasstromen genereert welke grotendeels onafhankelijk zijn van de kasstromen uit andere activa of groepen van activa. Kasstroomgenererende eenheden worden onderscheiden op basis van de economische samenhang tussen activa en het genereren van externe kasstromen en niet op basis van afzonderlijke juridische entiteiten. Goodwill wordt bij eerste vaststelling toegewezen aan een of meerdere kasstroomgenererende eenheden, in overeenstemming met de wijze waarop intern de goodwill door de directie wordt beoordeeld.

Jaarlijks wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Als een dergelijke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor het betreffende actief of de kasstroomgenererende eenheid. Als de boekwaarde van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen activa hoger is dan de realiseerbare waarde wordt de boekwaarde tot de realiseerbare waarde teruggebracht. Deze bijzondere waardevermindering wordt ten laste van het resultaat gebracht. Een bijzondere waardevermindering wordt eerst in mindering gebracht op de goodwill die aan de betreffende eenheid is toegewezen en vervolgens naar rato in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige activa van de betreffende eenheid.

Op basis van een meerjarenprognose van de winst- en verliesrekening en balans zijn in 2016 en begin 2017 de vrije kasstromen in een prognoseperiode tot en met 2025 bepaald en is op basis van de geschatte nettokasstroom voor de periode daarna een restwaarde bepaald. De kasstromen in de prognoseperiode en de restwaarde zijn vervolgens contant gemaakt tegen de geschatte gemiddelde gewogen vermogenskostenvoet (WACC) van het vermogen van NV HVC.

De prognoses zijn gebaseerd op onder meer de meerjarenbegroting voor de periode 2017 – 2019, de huidige contractportefeuille afvalbeheer en de huidige leningportefeuille alsmede verwachtingen van het management over de ontwikkelingen van opbrengsten en kosten. Daarbij is de consistentie met de in het verleden behaalde resultaten betrokken. De volgende aannames zijn gehanteerd: groeipercentage 1% (2015: 1%); prijsstijging kosten derden 1,0% (2015: 1,0%); conservatieve prijsontwikkeling afvalbeheer en een WACC na belasting variërend tussen 3,3% – 6,6%.

HVC beschouwt de activiteiten met betrekking tot afvalverwerking en inzameling, inclusief de aan de energiecentrales gekoppelde warmtenetten als één kasstroomgenererende eenheid. In verband met de koppeling tussen de tariefstelling voor aandeelhouders en de exploitatie van de bio-energiecentrale wordt ook deze centrale als onderdeel van de hierboven beschreven kasstroomgenererende eenheid beschouwd. De belangen in wind op land, wind op zee, slibverwerking, zonne-energie en niet aan de energiecentrales gekoppelde warmtenetten worden als separate individuele kasstroomgenererende eenheden beschouwd.

Immateriële vaste activa

Goodwill

Goodwill is het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van een acquisitie en de reële waarde van de aan de groep toerekenbare verworven netto activa en passiva op acquisitiedatum.

Goodwill die ontstaat bij acquisitie, vertegenwoordigt betalingen die door de groep zijn gedaan in de verwachting van toekomstige economische voordelen, te behalen met actiefposten die niet individueel te identificeren en niet afzonderlijk te verantwoorden zijn. Deze hebben bijvoorbeeld betrekking op de verwachte synergie-effecten als gevolg van de acquisitie van deze ondernemingen door de groep.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

Goodwill wordt gedurende de economische levensduur in 10 of 15 jaar met lineaire bedragen ten laste van het resultaat gebracht. Indien van toepassing worden bijzondere waardeverminderingen in mindering gebracht. Hiermee is aansluiting gezocht met de duur van de bij de overname gesloten dienstverlenings-overeenkomsten van 10 of 15 jaar.

Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom

Onder deze rubriek is de van derden verkregen software opgenomen. De software wordt gewaardeerd tegen aanschafwaarde verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van verwachte levensduur, eventueel rekening houdend met een residuwaarde. De software wordt gedurende de economische levensduur in 3 – 7 jaar lineair afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs verminderd met subsidies en cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen. De kosten van zelf vervaardigde activa omvatten materiaalkosten, directe arbeidskosten en een overeenkomstig aandeel van de indirecte productiekosten. De bouwrente op grootschalige projecten wordt geactiveerd. Ten aanzien van groot onderhoud worden de kosten geactiveerd en afgeschreven over de geschatte levensduur.

Onder de materiële vaste activa worden tevens de reserve-onderdelen van de installatie gewaardeerd. De onderdelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van een voorziening, voor ouderdom.

De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. De gebruiksduur wordt periodiek beoordeeld gedurende de levensduur van het actief, om te waarborgen dat deze overeenkomt met de huidige situatie. Voor de afschrijvingen worden de volgende termijnen gehanteerd:

– Gebouwen, machines en installaties (AEC's, SVI)	30 jaar / 25 jaar
– Gebouwen, machines en installaties (Installatie BEC)	15 jaar
– Machines en installaties (overige)	5 jaar
– Andere vaste bedrijfsmiddelen	5 – 15 jaar
– Op niet aan bedrijfsvoering dienstbare activa wordt niet afgeschreven	
– Op terreinen en activa in ontwikkeling wordt niet afgeschreven	

Financiële vaste activa

Deelnemingen

De niet-geconsolideerde deelnemingen waarop invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van NV HVC.

Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor de schulden van de betreffende deelneming, wordt een voorziening gevormd, primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de vennootschap ten behoeve van deze deelnemingen.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs en indien van toepassing onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Vorderingen op deelnemingen en participanten

Onder deze post worden opgenomen de vorderingen op deelnemingen en participanten al dan niet uit hoofde van leningen welke het karakter hebben de groep duurzaam te dienen. De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van de transactiekosten (indien materieel). Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Latente belastingvordering

Onder de financiële vaste activa zijn actieve belastinglatenties gewaardeerd, tot het bedrag waarvan het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor de verrekening van fiscale verliezen. De actieve belastinglatentie wordt opgenomen tegen nominale waarde en gewaardeerd tegen het geldende belastingtarief.

Overige leningen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

Voorraden

De voorraden zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs onder aftrek van een eventuele voorziening voor incourantheid.

De waardering van de voorraden grond- en hulpstoffen komt tot stand op basis van fifo-prijzen of lagere opbrengstwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na eerste verwerking worden de vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Voorzeningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzeningen

Latente belastingverplichtingen

Voor in de toekomst te betalen belastingbedragen uit hoofde van tijdelijke verschillen tussen commerciële en fiscale balanswaarderingen wordt een voorziening getroffen.

De passieve belastinglatentie wordt opgenomen tegen nominale waarde en gewaardeerd tegen het geldende belastingtarief.

Negatief eigen vermogen deelnemingen

Zie de toelichting onder financiële vaste activa.

Voorzeningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Personeelsbeloningen

Langlopende personeelsbeloningen die deel uitmaken van het beloningspakket, zoals beloningen wegens jubilea en dergelijke, worden opgenomen onder de voorziening uitgestelde beloningen. De nettoverplichting voor deze personeelsbeloningen is de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkering die werknemers in ruil voor hun diensten hebben verdiend in de huidige en vorige verslagperiodes.

Actuariële winsten en verliezen op overige langlopende personeelsbeloningen worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt. Bij de bepaling van de voorziening voor uitgestelde beloningen is rekening gehouden met een jaarlijkse salarisstijging van 2%, een disconteringsvoet van 4,5% en de blijfkans.

Pensioenen

De pensioenregeling van NV HVC wordt gefinancierd door afdrachten aan een pensioenuitvoerder, het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor de vennootschap en worden in de balans opgenomen in een voorziening.

De waardering van de verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om deze per balansdatum af te wikkelen. Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, wordt de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde. Discontering vindt plaats op basis van rentetarieven van hoogwaardige ondernemingsobligaties.

Toevoegingen aan en vrijval van de verplichtingen komen ten laste respectievelijk ten gunste van de winst- en verliesrekening.

Een pensioenvordering wordt in de balans opgenomen wanneer de vennootschap beschikkingsmacht heeft over de pensioenvordering, wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen die de pensioenvordering in zich bergt, zullen toekomen aan de vennootschap en wanneer de pensioenvordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Ultimo 2016 (en 2015) waren er voor de groep geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. De vooruitbetaalde/nog te betalen premies worden opgenomen onder de kortlopende vorderingen dan wel schulden.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds per 31 december 2016 bedraagt 96,6% (ultimo 2015: 98,7%). In overeenstemming met de richtlijnen voor de jaarverslag-

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

geving wordt de door de pensioenuitvoerder (mogelijk) in rekening te brengen herstellpremie als last verantwoord op het moment dat de premie wordt verschuldigd.

Voorziening WW-uitkeringen

HVC is eigen risicodragers voor de WW. De hiervoor verwachte benodigde bedragen vormen de voorziening WW-uitkeringen.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Schulden worden na eerste verwerking verwerkt tegen geamortiseerde kostprijs.

De binnen een jaar vervallende aflossingen worden aangemerkt als kortlopende schulden en als zodanig in de balans onder 'Kortlopende schulden' opgenomen.

De geactiveerde boeterentes met betrekking tot vervroegd afgeloste langlopende schulden worden in mindering gebracht op de 'Langlopende schulden'.

De boeterentes vallen lineair vrij ten laste van de winst- en verliesrekening (onder de post rentelasten) over de resterende looptijd van de leningen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestatie en de kosten en andere lasten over het jaar.

De opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord wanneer zij zich voordoen en voor zover deze betrouwbaar ingeschat kunnen worden.

Netto-omzet

Onder de netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar aan derden in rekening gebrachte bedragen voor de inzameling, be- en verwerking van afval en geleverde energie, exclusief omzetbelasting. Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht.

Schade-uitkeringen van verzekeraars in verband met geleden bedrijfsschade worden verantwoord onder de overige opbrengsten.

Subsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Verkoop van goederen en verlenen van diensten

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Bedrijfskosten

De kosten worden op basis van een categoriale indeling gespecificeerd.

Deze indeling wordt ook voor interne doeleinden gehanteerd. Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Rentelasten worden geactiveerd gedurende de periode van vervaardiging van een actief, indien het een aanmerkelijke hoeveelheid tijd vergt om het actief gebruiks- of verkoopklaar te maken.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

De te activeren rente wordt berekend op basis van de verschuldigde rente over specifiek voor de vervaardiging opgenomen leningen en op basis van de gewogen rentevoet van de leningen die niet specifiek aan de vervaardiging van het actief zijn toe te rekenen, in verhouding tot de uitgaven en periode van vervaardiging. De waardeverandering van kostprijs gewaardeerde deelnemingen wordt op een separate regel onder de rentelasten gepresenteerd.

Aandeel in het resultaat van niet-geconsolideerde ondernemingen

Als resultaat van deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van deze deelnemingen. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de bij NV HVC geldende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling. Bij deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, wordt het dividend als resultaat aangemerkt. Verwerking hiervan vindt plaats onder de financiële baten en lasten.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente en tijdelijke verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening.

Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De nettokasstroom bestaat uit de nettomutatatie tussen de liquide middelen in vergelijking met het voorgaande verslagjaar.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. Winstbelastingen en ontvangen interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van verworven groepsmaatschappijen wordt opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geldmiddelen heeft plaatsgevonden. Geldmiddelen aanwezig in deze groepsmaatschappijen worden separaat weergegeven.

Beheersing van financiële risico's

De activiteiten van de groep stellen haar bloot aan diverse financiële risico's: marktrisico (waaronder valutarisico, renterisico en prijsrisico), kredietrisico en liquiditeitsrisico op kasstromen.

De directie is verantwoordelijk voor het interne risicobeheer- en controlesysteem van de onderneming en voor de beoordeling van de effectiviteit van dit systeem. De BU-controllers en groupcontroller hebben een signalerende rol. Rapportages van genoemde medewerkers, de directeur Financiën en van de externe onafhankelijke accountant over de kwaliteit van de financiële processen en interne controles worden aan de directie voorgelegd en besproken met de auditcommissie van de raad van commissarissen.

Prijsrisico

Prijsrisico is de kans dat de opbrengsten uit afvalbeheer en energielevering lager zijn door bewegingen in de voor NV HVC relevante prijzen. NV HVC is blootgesteld aan prijsrisico's. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen afvalbeheer en energielevering. Ten aanzien van afvalbeheer worden de kostenverhogingen als gevolg van inflatie op basis van langjarige contracten doorberekend in de door NV HVC in rekening gebrachte tarieven. Voor de tarieven van afvalverwerking geldt dat deze op de commerciële markt onder druk staan, maar mede door het aandeelhoudersdeel van het afval is de volatiliteit op jaarbasis beperkt. Aangezien NV HVC energie levert, wordt zij blootgesteld aan het prijsrisico op de energiemarkt.

NV HVC heeft een energiebeleid vastgesteld, waarbinnen zij handelt.

Er worden geen speculatieve posities ingenomen.

HVC heeft relatief omvangrijke investeringsprojecten. Het risico op overschrijding van de investeringsbedragen wordt gemitigeerd doordat deze projecten turn-key worden aanbesteed. Daarnaast zijn specifieke garanties overeengekomen voor de te realiseren productie- en emissiegegevens.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

Renterisico

Renterisico is de kans dat de financiële resultaten lager zijn door schommelingen in de voor NV HVC relevante rentecurves.

Aangezien NV HVC niet beschikt over significante rentedragende activa, zijn de inkomsten en de operationele kasstromen in grote mate onafhankelijk van wijzigingen in de rentetarieven op de markt. Het renterisico van NV HVC komt voort uit de externe financiering.

Een accounting risico, zonder cash effect, kan ontstaan wanneer de rente stijgt en daarmee de disconteringsvoet met een negatieve invloed op de berekening van bijzondere waardeverminderingen.

In dit kader is de doelstelling van NV HVC om de financierbaarheid van de activiteiten zeker te stellen tegen zo laag mogelijke kosten. Het maximeren van zekerheid op lange termijn ten aanzien van de kasstromen in verband met de rentebetalingen is het leidende beginsel in het managen van renterisico, zonder dat daarbij, indien van toepassing, de voordelen van korte termijn financiering volledig buiten beschouwing worden gelaten. De langlopende leningen kennen een vaste rente voor een langere periode. NV HVC hanteert geen financiële instrumenten om rentefluctuaties te beheersen, behoudens hetgeen vermeld onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Valutarisico

Valutarisico is de kans dat financiële resultaten lager zijn door schommelingen in de voor NV HVC relevante valutakoersen. Het risico van vreemde valuta is beperkt omdat nagenoeg alle kasstromen en posities in euro's luiden.

Kredietrisico

Kredietrisico is de kans dat de opbrengsten uit vorderingen lager zijn door het niet (tijdig) terugbetalen van de verschuldigde bedragen door tegenpartijen.

HVC is niet blootgesteld aan aanzienlijke concentraties van kredietrisico.

De vorderingen bestaan enerzijds uit vorderingen ten aanzien van dienstverlening aan gemeenten die tevens aandeelhouders zijn. Anderzijds uit vorderingen op bedrijfsafvalklanten, waarvoor het grootste deel automatische incasso's zijn afgegeven.

Liquiditeits- en kasstroomrisico

Liquiditeitsrisico is de kans dat NV HVC niet aan haar verplichtingen kan voldoen door een gebrek aan liquide middelen en financieringscapaciteit. De huidige economische situatie en het klimaat in de financiële sector is ook een risico voor de financierbaarheid van NV HVC.

De komende jaren moet NV HVC de aflossing van langlopende schulden gedeeltelijk herfinancieren. De oorzaak hiervan ligt in een mismatch van een kortere looptijd van de leningen ten opzichte van de langere levensduur van de installaties. De lange levensduur van de installaties, een gedegen bedrijfsvoering, een met langjarige contracten onderbouwde stabiele kasstroom en door de aandeelhouders afgegeven garanties mitigeren het risico van een moeilijk financieringsklimaat.

De balans van NV HVC kenmerkt zich door een lage solvabiliteit. Er is niet veel eigen vermogen aanwezig om resultaatschokken op te vangen. Voor gegarandeerde leningen geldt een plafond van € 670 miljoen. De aandeelhouders hebben eind 2015 in het kader van de vaststelling van het dividendbeleid besloten te streven naar een zodanige solvabiliteit van de onderneming dat er in 2024 de keuzemogelijkheid is om HVC te financieren zonder garantstelling.

Bijzondere waardeverminderingen

NV HVC is een kapitaalintensief bedrijf met veel installaties, maar ook participaties en deelnemingen op haar balans. Wanneer verdienmodellen zich wijzigen, kan dit de resultaten van NV HVC negatief beïnvloeden. In de meeste gevallen zijn er langlopende contracten verbonden met de activa, waardoor voor de afvalverwerkings- en inzamelactiva dit risico beperkt is. De deelnemingen en participaties vormen een uitzondering. Elke deelneming heeft een verantwoordelijke directeur binnen NV HVC die samen met een controller de gang van zaken monitort. De mate van invloed is daarbij uiteraard afhankelijk van het percentage zeggenschap.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

in € 1.000

1 / Immateriële vaste activa

	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Goodwill	Totaal 2016	Totaal 2015
Verrijingswaarde	47	54.695	54.742	54.742
Cumulatieve afschrijvingen	- 47	- 44.190	- 44.237	- 41.251
Boekwaarde per 1-1	-	10.505	10.505	13.491
Mutaties boekjaar				
Desinvesteringen aanschafwaarde	-	- 1.667	- 1.667	-
Afschrijving desinvestering	-	1.654	1.654	-
Afschrijvingen	-	- 2.976	- 2.976	- 2.986
	-	- 2.990	- 2.990	- 2.986
Verrijingswaarde	47	53.028	53.075	54.742
Cumulatieve afschrijvingen en overige waardeveranderingen	- 47	- 45.512	- 45.559	- 44.237
Boekwaarde per 31-12	-	7.516	7.516	10.505

De goodwill heeft voornamelijk betrekking op betaalde goodwill voor overname van de inzamelingsactiviteiten. De gemiddelde resterende afschrijvingsduur bedraagt 8 jaar.

Toelichting op de geconsolideerde balans

2 / Materiële vaste activa

	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Niet aan de bedrijfsuitvoering dienstbare activa	Activa in ontwikkeling	Totaal 2016	Totaal 2015
Verkrijgingswaarde	226.547	889.974	197.413	8.282	8.566	1.330.782	1.307.163
Cumulatieve afschrijvingen	- 85.705	- 381.101	- 89.900	- 800	-	- 557.506	- 496.525
Boekwaarde per 1-1	140.842	508.873	107.513	7.482	8.566	773.276	810.638
Mutaties boekjaar							
Herrubricering	6	4.438	2.138	-	- 6.582	-	-
Vervallen consolidaties	-	-	-	-	-	-	- 2.475
Investerings	518	17.731	17.384	-	16.437	52.070	29.765
Desinvesteringen aanschafwaarde	- 7	- 46.726	- 2.892	-	- 26	- 49.651	- 3.130
Desinvesteringen afschrijvingen	4	46.354	2.825	-	-	49.183	1.497
Afschrijvingen	- 8.021	- 42.814	- 11.708	-	-	- 62.543	- 63.019
	- 7.500	- 21.017	7.747	-	9.829	- 10.941	- 37.362
Verkrijgingswaarde	227.064	865.417	214.043	8.282	18.395	1.333.201	1.330.782
Cumulatieve afschrijvingen	- 93.722	377.561	98.783	- 800	-	- 570.866	- 557.506
Boekwaarde per 31-12	133.342	487.856	115.260	7.482	18.395	762.335	773.276

De niet aan de bedrijfsuitvoering dienstbare activa betreft het perceel Leeuwenhoekweg te Dordrecht.

De herrubricering heeft met name betrekking op uitkoppeling stoomleiding.

De investeringen in machines, installaties en andere vaste bedrijfsmiddelen betreffen voornamelijk uitbereiding van warmtenetten, gepland periodiek groot onderhoud ten behoeve van de afvalinstallaties en investeringen/modificaties in inzamelvoertuigen en -containers.

De desinvestering heeft voornamelijk betrekking op het buiten gebruik stellen van activa. Daarnaast heeft een opschoonactie plaatsgevonden en zijn activa gedesinvesteerd welke niet langer meer aanwezig zijn.

Voor 2016 is een investeringsverplichting aangegaan van € 9,7 miljoen, dit heeft voornamelijk betrekking op aanleg warmtenetten, aanschaf inzamelmiddelen en onderhoud van de afvalinstallaties.

De activa in ontwikkeling betreffen voornamelijk de investeringen in de aanleg van warmtenetten, terreininrichting ten behoeve van bodemaswasinstallatie, inzamelmiddelen ten behoeve van meer bronscheiding alsmede modificaties aan de afvalinstallatie.

Toelichting op de geconsolideerde balans

3 / Financiële vaste activa

	Andere deelnemingen	Vorderingen op deelnemingen en participanten	Latente belasting vordering	Overige vorderingen	Totaal 2016	Totaal 2015
Boekwaarde per 1-1	110.095	393	1.672	7.637	119.797	119.246
Mutaties boekjaar						
Herrubricering	1.842	-	-	- 21	1.821	3
Investerings	158	-	-	-	158	430
Desinvesteringen	- 51	-	-	-	- 51	-
Opnamen	-	-	1.004	156	1.160	3.278
Aflossingen	-	- 7	- 91	- 1.272	- 1.370	- 3.271
Resultaat huidig boekjaar	- 2.186	-	-	-	- 2.186	329
Uitgekeerd dividend deelnemingen	- 2.511	-	-	-	- 2.511	- 203
Rechtstreekse vermogensmutatie deelnemingen	-	-	-	-	-	- 15
Boekwaarde per 31-12	107.347	386	2.585	6.500	116.818	119.797

Onder overige vorderingen wordt grotendeels de bij de overname door Reinunie NV aan gemeenschappelijke regeling Reinunie verstrekte leningen opgenomen.

Bij de aankoop van de activiteiten zijn alle bijbehorende activa door Reinunie NV gekocht met uitzondering van de onroerende zaken. Voor deze onroerende zaken hebben partijen over en weer lenings- en huurovereenkomsten gesloten, waarmee de betreffende activa ter beschikking komt van Reinunie NV. De lening is onderverdeeld in twee deelsommen, namelijk een lening (Deelsom I) van € 5,6 miljoen met een looptijd van 25 jaar en een lening van € 5,3 miljoen (Deelsom II) met een looptijd van 10 jaar. Voor beide deelsommen geldt dat het een annuïtair aflossingsschema heeft en een rentevergoeding van 7%.

Deelsom II is eind 2016 volledig afgelost. Van Deelsom I vervalt € 0,5 miljoen binnen 1 jaar en heeft een resterende looptijd van 15 jaar.

In 2016 wordt een fiscale winst gerealiseerd. In 2016 bestaan geen fiscale verliezen uit het verleden. Het restant van de latentie is een tijdelijk verschil op fiscaal reeds genomen inkomsten.

Onder de overige vorderingen is een verstrekte lening aan ViDaVa International Holding GmbH opgenomen. De lening heeft per 31 december 2016 een looptijd van 9 jaar met een lineair aflossingsschema en een rentevergoeding van 1,75% + 12-maandelijkse gemiddelde Euribor.

Toelichting op de geconsolideerde balans

4 / Voorraden

	31-12-2016	31-12-2015
Grond- en hulpstoffen	3.548	3.587
	3.548	3.587

Een voorziening voor incurante voorraad is gevormd voor € 0,2 miljoen.

5 / Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2016	31-12-2015
Handelsdebiteuren	7.779	3.723
Deelnemingen en participanten	23.403	16.920
Vorderingen ter zake van vennootschapsbelasting	2.328	–
Overige vorderingen en overlopende activa	16.304	22.972
	49.814	43.615

Ultimo 2016 is een voorziening voor oninbare debiteuren gevormd voor een bedrag van € 1,0 miljoen.

De vordering op aandeelhouders bedraagt € 12,6 miljoen (2015: € 9,6 miljoen) en maakt onderdeel uit van de vorderingen op deelnemingen en participanten. Deze vorderingen hebben een looptijd van korter dan 1 jaar.

6 / Liquide middelen

	31-12-2016	31-12-2015
Kas- en banktegoeden	10.063	5.133
	10.063	5.133

De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking van de groep.

7 / Groepsvermogen

Voor een toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de vennootschappelijke balans.

Het verloop van het aandeel van derden in het groepsvermogen is als volgt:

	Totaal 2016	Totaal 2015
Stand per 1-1	183	– 72
Aandeel derden in het resultaat	11	102
Dividenduitkeringen	– 50	–
Rechtstreekse vermogensmutatie	–	– 1
Mutatie aandeel derden	19	154
Stand per 31-12	163	183

8 / Voorzieningen

	Latente belasting- verplichtingen	Voorziening negatief eigen vermogen deelnemingen	Personeels- beloningen	Voorziening WW-uitkeringen	Totaal 2016	Totaal 2015
Boekwaarde per 1-1	10.734	2.207	2.654	533	16.128	16.676
Mutaties boekjaar						
Herrubricering	–	1.472	–	–	1.472	–
Dotatie voorziening	–	174	511	419	1.104	1.801
Uitgaven ten laste van de voorziening	–	–	– 91	– 543	– 634	– 1.477
Vrijval uit de voorziening	– 393	– 570	– 74	–	– 1.037	– 872
Boekwaarde per 31-12	10.341	3.283	3.000	409	17.033	16.128

De latente belastingverplichting is ontstaan door het verschil tussen de fiscale en commerciële waardering van de materiële vaste activa en heeft een langlopend karakter.

Het saldo van de voorziening inzake negatief eigen vermogen deelnemingen heeft betrekking op het belang in Natuurgas Overijssel BV en wASH VOF, waarbij eerst de vorderingen op betreffende deelnemingen zijn afgewaardeerd.

De voorziening personeelsbeloningen betreft zowel de langlopende personeelsbeloningen die deel uitmaken van het beloningspakket van NV HVC, zoals beloningen wegens jubilea en dergelijke als de van de gemeenten overgenomen voorziening voor het overnemen van de verplichtingen van de gemeenten onder het door hen afgesloten sociaal plan met de betreffende door NV HVC overgenomen personeelsleden.

NV HVC is eigenrisicodragers voor de WW. Voorgaande jaren maakte de hiervoor verwachte uitgaven onderdeel uit van de reorganisatievoorziening.

De voorzieningen voor latente belastingverplichtingen en personeelsbeloningen zijn overwegend langlopend van aard.

Toelichting op de geconsolideerde balans

9 / Langlopende schulden

	Totaal 2016	Totaal 2015
Boekwaarde per 1-1	687.012	713.404
Nieuwe leningen	78.043	69.977
Aflossingen	–	– 200
Aflossingsverplichtingen korter dan 1 jaar	– 85.166	– 96.169
Boekwaarde per 31-12	679.889	687.012

Het rentepercentage op de langlopende schulden varieert van 0,25% tot 4,99%. Het gemiddelde rentepercentage van alle schulden bedraagt per 31 december 2016 3,47% (2015: 3,81%).

Het bedrag van de langlopende schulden waarvan de resterende looptijd langer is dan 5 jaar bedraagt € 393 miljoen (2015: € 365,0 miljoen).

Voor een lening van € 3,3 miljoen en voor een lening van € 3,2 miljoen is een negatieve pledge-pari-passu-verklaring en crossdefaultverklaring afgegeven. Voor een lening van € 4,6 miljoen is een pandrecht afgegeven op de vordering van NV HVC Afval- en Grondstoffeninzameling Drechtsteden op de gemeente Dordrecht en Zwijndrecht ter zake van de overdracht tegen boekwaarde aan elke gemeente van de zakelijke en/of economische eigendomsrechten met betrekking tot de onroerende inzamelmiddelen bij beëindiging van de opdrachtovereenkomst tussen NV HVC Afval- en Grondstoffeninzameling Drechtsteden en deze gemeenten.

Voor een lening van € 3,7 miljoen zijn een eerste recht van zijn hypotheek, alsmede pandrecht, afgegeven. Voor een lening van € 3,2 miljoen is een hypotheek en diverse pandrechten afgegeven. Voor een lening van € 2,5 miljoen is een hypotheek en diverse pandrechten afgegeven. Voor een lening van € 4,3 miljoen zijn een hypotheek en diverse pandrechten afgegeven.

Tot en met 2015 is op de langlopende schulden de geactiveerde boeterente in mindering gebracht ad € 0,3 miljoen. Het kortlopende deel (2016) van € 0,3 miljoen is gesaldeerd met de aflossingsverplichting korter dan één jaar.

10 / Kortlopende schulden

	31-12-2016	31-12-2015
Schulden aan kredietinstellingen	85.166	96.169
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	16.313	12.432
Schulden aan deelnemingen en participanten	22.024	19.737
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	8.862	9.511
Schulden ter zake van vennootschapsbelasting	–	1.055
Schulden ter zake van pensioenen	670	678
Overige schulden en overlopende passiva	30.534	31.159
	163.569	170.741

De overige schulden en overlopende passiva betreffen € 4,2 miljoen vooruitgefactureerde omzet, € 11,1 miljoen nog te betalen rente, € 4,3 miljoen nog te betalen vakantierechten en € 10,7 miljoen overige nog te betalen kosten. De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Garantstelling aandeelhouders

Overeenkomstig de Ballotageovereenkomst staan de aandeelhouders voor de onderstaande leningen garant voor de betaling van rente en aflossing.

Aan de aandeelhouders wordt garantstellingsprovisie betaald.

	Aandeel- houders A	Aandeel- houders B	31-12-2016	31-12-2015
Langlopende leningen	598.528	30.242	628.770	624.361
Kortlopende leningen	1.867	–	1.867	–
Bedrag van de garantstelling	600.395	30.242	630.637	624.361

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Onroerende goederen

Voor het terrein van het overslagstation Den Helder is met de gemeente Den Helder het erfpachtcontract verlengd met een looptijd van 20 jaar vanaf 2012. De verschuldigde canon bedraagt circa € 34.000 per jaar (ultimo 2015: € 34.000), en circa € 374.000 over 5 jaar.

Voor het terrein van de Leeghwaterhaven is met de gemeente Alkmaar een erfpachtcontract gesloten met een looptijd van 50 jaar vanaf 2000. De verschuldigde canon bedraagt circa € 40.000 per jaar (ultimo 2015: € 40.000), en circa € 1,2 miljoen over meer dan 5 jaar.

Bij de overname van de activiteiten van gemeenschappelijke regeling Reinunie zijn alle bijbehorende activa overgenomen, met uitzondering van onroerende zaken. Voor deze onroerende zaken heeft de groep met gemeenschappelijke regeling Reinunie huurovereenkomsten afgesloten voor een looptijd van 25 jaar en 10 jaar ingaande per 2007.

De verschuldigde jaarhuur betreft 1,2 miljoen.

Per 29 december 2015 heeft HVC een lening verstrekt ter grootte van € 1.840.000 aan ViDaVa International Holding GmbH met een looptijd van 10 jaar. Als zekerheid heeft HVC een persoonlijke borg ontvangen ter grootte van € 415.000 en een hypotheccair recht gevestigd ter grootte van € 1.425.000 op onroerende goederen.

Energieposities

Op de OTC-markt zijn per 31 december 2016 contracten aangegaan inzake het leveren van energie in 2017, 2018 en 2019 voor een totaal bedrag van € 37,5 miljoen (ultimo 2015: € 33,7 miljoen). Voor de periode 2017 zijn contracten aangegaan voor een totaalbedrag van € 6,3 miljoen voor het leveren van energie aan eindgebruikers (ultimo 2015: € 7,2 miljoen).

Fiscale eenheid vennootschapsbelasting en omzetbelasting

NV HVC vormt met onderstaande dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting.

Vennootschap

HVC Cyclas BV	NV HVC Afval- en Grondstoffen
HVC Warmte BV	inzameling Drechtsteden
MeerRecycling BV	DRSH Zuiveringsslib NV
HVC Compostering BV	HVC Windenergie BV
Flevocollect Gemeenten NV	HCV Zeewind BV
Flevocollect Recycling BV	Castor VI BV
Reinunie NV	Pollux VI BV
HVC Energie BV	HVC wASH BV
HVC Deelnemingen BV	HVC Landwind BV (per 1 april 2016)
HVC Wol Middelharnis BV	HVC Nederland BV (per 11 april 2016)
HVC Leeuwenhoekweg BV	

NV HVC vormt met onderstaande dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting.

Vennootschap

DRSH Zuiveringsslib NV	Windpark 4/44 Haarlemmermeer BV
Stichting beheer registergoederen DRSH	Windpark Burgerveen-Oost BV
HVC Compostering BV	Windpark A4 vof
NV HVC Afval- en Grondstoffen	Horizon Energy BV
inzameling Drechtsteden	HVC Warmte BV
Flevocollect Gemeenten NV	HVC wASH BV
Reinunie NV	Lokale Energie BV
HVC Energie BV	

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Deelnemingen

NV HVC heeft een aandeel in Trianel Windkraftwerk Borkum GmbH & Co.KG (TWB) van (6,61%). De aandelen zijn als zekerheidstelling aan de financierende banken van TWB verpand.

NV HVC staat hoofdelijk garant voor de nakoming van de verplichtingen van 50% dochter KoreNet Beheer BV en haar 50% dochter KoreNet BV onder de met Rabobank gesloten financiering. De restant hoofdsom bedraagt eind 2016 circa € 4,6 miljoen (ultimo 2015: circa € 4,6 miljoen).

NV HVC staat hoofdelijk garant voor de nakoming van de verplichting van 50% dochter Sortiva BV onder de met Rabobank gesloten financiering met een verhoging van 35% voor eventuele aanvullende kosten. De restant hoofdsom bedraagt eind 2016 circa € 7,9 miljoen (ultimo 2015: circa € 9,3 miljoen). Met de andere aandeelhouder in Sortiva, die ook hoofdelijk garant staat, is overeengekomen dat bij een aanspraak op de garantie, de aandeelhouders deze gelijkelijk zullen dragen.

NV HVC staat voor 50% garant voor de nakoming van de verplichting van 50% dochter Natuurgas Overijssel BV onder de met ABN AMRO Bank gesloten financiering. Het aandeel van 50% in de restant hoofdsom bedraagt eind 2016 circa € 2,6 miljoen (ultimo 2015: circa € 3,1 miljoen). Tevens is overeengekomen dat exploitatieverliezen worden aangezuiverd door de aandeelhouders.

NV HVC heeft een voorwaardelijke verplichting tot financiering van maximaal € 15,8 miljoen aan eigen vermogen ('Standby Equity') in het windproject Gemini. De aandelen (10%) die HVC houdt in ZeeEnergieManagement BV en Buitengaatsmanagement BV zijn als zekerheidsstelling aan de financierende banken van Gemini verpand.

Operationele huurovereenkomsten

De groep heeft operationele huurverplichtingen van circa € 1,4 miljoen per jaar (ultimo 2015: € 1,4 miljoen), de gemiddeld resterende looptijd bedraagt tussen de 4 en 5 jaar.

Rekening-courant faciliteit

De groep heeft de volgende rekening-courant faciliteiten:

	31-12-2016	31-12-2015
ING bank	–	20.000
Rabobank	4.500	4.500
Bank Nederlandse Gemeenten	3.000	3.000
Nederlandse Waterschapsbank	–	10.000
	7.500	37.500

Uit kostenoverweging is gekozen om de rekening-courant faciliteiten gedeeltelijk af te bouwen. Tijdelijke liquiditeitstekorten worden middels kasgeld opgevangen.

Kasgeldfaciliteit

NV HVC heeft een kasgeldfaciliteit met de Nederlandse Waterschapsbank voor een bedrag van maximaal € 50 miljoen en met de Bank Nederlandse Gemeenten voor een bedrag van maximaal € 25 miljoen.

Garanties

NV HVC heeft bankgaranties verstrekt onder andere ten behoeve van ondergrondse (olie)containers en grensoverschrijdende transporten van in totaal circa € 1,8 miljoen (ultimo 2015: € 1,8 miljoen).

NV HVC geeft een garantie ad € 5,9 miljoen verstrekt inzake de nakoming van de verplichtingen van haar energiehandelaar Trianel (2015: € 5,9 miljoen).

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Nazorg stortplaats

Vanwege een verlaging van de rekenrente van het nazorgfonds stortplaatsen van de provincie Zuid-Holland, stijgt het benodigde vermogen om te voldoen aan de nazorgverplichtingen ten aanzien van de voormalige stortplaats Crayestein-West in Dordrecht. Dit vermogen dient te worden opgebracht door HVC bij overdracht van de stortplaats aan de provincie. Een en ander was voor HVC aanleiding om zowel het nazorgplan als de aanpassing van de rekenrente kritisch te evalueren. Tezamen met andere stortplaatsexploitanten maakt HVC bezwaar tegen de voorgenomen renteverlaging. Dit is ongegrond verklaard. Ook het hoger beroep in 2016 is afgewezen.

Met de provincie is overleg om overeenstemming te bereiken over een actualisatie van de inhoud van het nazorgplan, hetgeen een dempend effect kan hebben op het benodigde vermogen voor nazorg. HVC overweegt, in verband met de aanleg van een zonnepark op de locatie Crayestein, de nazorg van de stortplaats voor langere tijd in eigen beheer uit te voeren. Per saldo is de vaststelling van de hoogte van het benodigde doelvermogen onzeker per balansdatum.

Renteswap

NV HVC Afval- en Grondstoffeninzameling Drechtsteden past kostprijshedge-accounting toe voor een renteswap die ervoor zorgt dat bepaalde variabele rentende schulden worden omgezet in vastrentende leningen. Het ineffectieve deel van de waardeverandering van de renteswap wordt verantwoord in de winst- en verliesrekening onder de financiële baten en lasten. Bij het toepassen van kostprijshedge-accounting is de eerste waardering en de resultaatbepaling van het instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent in dit geval dat aangezien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd wordt.

NV HVC Afval- en Grondstoffeninzameling Drechtsteden heeft een renteswap afgesloten voor een bedrag van eind 2016 € 4,5 miljoen (2015: € 5,1 miljoen). De resterende looptijd is 1 jaar en 9 maanden. Op dit contract wordt een variabele rente ontvangen van 3-maands Euribor en een vaste rente betaald van 4,65%. De reële waarde bedraagt ultimo 2016 € 0,4 miljoen negatief (2015: € 0,6 miljoen negatief).

Convenanten

Inzake 4 projectfinancieringen is met de betreffende kredietverstrekkers als convenant een minimale DSCR (debt service coverage ratio)-eis overeengekomen. HVC voldoet aan drie van de vier convenanten. Voor de projectfinanciering waar HVC niet voldoet aan de overeengekomen minimale DSCR-eis heeft HVC een waiver van de bank ontvangen en derhalve is de lening niet als kortlopend verantwoord.

In de leningovereenkomsten met de BNG is overeengekomen dat aandeelhouders jaarlijks minimaal 500 kton afval aanleveren en dat dit door HVC moet worden verwerkt. Vastgesteld is dat voor 2016 aan deze eis is voldaan.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

in € 1.000

11 / Netto-omzet

	2016	2015
De netto-omzet is als volgt samengesteld:		
Verwerking	108.339	108.029
Inzameling	98.991	94.501
Energielevering	45.632	57.541
Overige opbrengsten	76.489	74.584
	329.451	334.655

De opbrengsten ten aanzien van energielevering zijn gedaald ten opzichte van 2015 met name door dalende e-prijzen alsmede een lagere energieproductie door een totaalstop in 2016.

De subsidieopbrengsten (verantwoord onder de overige opbrengsten) betreffen met name de MEP-subsidie (€ 24,8 miljoen) over de elektriciteitsproductie van de Bio-energiecentrale en de slibinstallatie, de SDE-subsidie (€ 2,7 miljoen) over de elektriciteitsproductie van de 5e lijn te Dordrecht, en zon- en windenergie en groengasproductie van de vergister.

Onder de overige opbrengsten vallen de opbrengsten uit dienstverlening voor activiteiten ten aanzien van beheer openbare ruimten, opbrengsten uit onderhoud van externe voertuigen en verkoopresultaat op verkoop van activa.

De totale omzet wordt gerealiseerd door entiteiten gevestigd in Nederland.

12 / Kosten van grond- en hulpstoffen

	2016	2015
Gasverbruik en overige verbruiksgoederen	15.264	16.119
Inkoop energie	9.768	14.506
Inkoop hout	3.736	4.531
	28.768	35.156

13 / Lonen, salarissen en sociale lasten

	2016	2015
Lonen en salarissen	54.814	51.970
Pensioenlasten	6.262	6.425
Vergoedingen	1.353	1.603
Sociale lasten	3.059	2.776
Geactiveerde personeelskosten	- 1.976	- 1.269
	63.512	61.505

Aantal werknemers HVC Groep

	2016	2015
Het aantal werknemers ultimo december bedroeg	959	936
Het aantal werknemers in fte ultimo december bedroeg	909	888
Het aantal werknemers werkzaam buiten Nederland bedroeg	-	-

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Het aantal in de groep werkzame werknemers, berekend op fulltimebasis en uitgesplitst naar activiteiten bedroeg:

	2016	2015
Grondstoffen	538	516
Energie	281	265
Staf	90	107
	909	888

Bezoldiging van bestuurder en commissarissen

Voor de bezoldiging van commissarissen van de rechtspersoon kwam in 2016 een bedrag van € 164.000 (2015: € 165.000) ten laste van de vennootschap. De bezoldiging van de bestuurder in het verslagjaar past binnen de kaders van het door de algemene vergadering in 2005 vastgestelde beloningsbeleid. Inmiddels heeft de algemene vergadering op 9 maart 2017 een nieuw beloningsbeleid vastgesteld, dat van toepassing is op de per 9 januari 2017 aangetreden nieuwe bestuurder. De bezoldiging van de bestuurder wordt jaarlijks aan de algemene vergadering bekend gemaakt. Met inachtneming artikel 383.1 titel 9 BW2 blijft de vermelding bezoldiging bestuurder in de jaarrekening achterwege indien deze herleid kan worden tot een enkele natuurlijke persoon.

Leningen (alsmede voorschotten en garanties) voor bestuurder en commissarissen

Het per 31 december 2016 uitstaande bedrag aan leningen (alsmede voorschotten en garanties) ten behoeve van de bestuurder en commissarissen is nihil (2015: nihil).

14 / Afschrijvingen op vaste activa

	2016	2015
Afschrijvingen immateriële vaste activa	2.976	2.986
Afschrijvingen materiële vaste activa	62.543	63.019
	65.519	66.005

15 / Overige waardeveranderingen vaste activa

	2016	2015
Waardeverminderingen:		
Materiële vaste activa	105	2.533
	105	2.533

De waardeverandering betreft de waardeveranderingen naar aanleiding van afboeking activa.

16 / Overige bedrijfskosten

	2016	2015
Verzekeringen en belastingen	7.798	7.275
Overige personeelskosten	4.620	4.424
	12.418	11.699

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Kosten van onderzoek en ontwikkeling:

In 2016 is in het kader van onderzoek en ontwikkeling onder andere aandacht besteed aan de volgende projecten:

- Proef met scheiding van restafval vanuit de hoogbouw (inclusief studie naar diverse vormen van sorteren in diverse soorten samenwerkingsverbanden)
- Onderzoek en ontwikkeling project 100 100 100
- Trace onderzoek Alton
- Ontwikkelingen op het gebied van geothermie

De kosten die ten laste van het resultaat zijn gebracht zijn de totale out of pocket kosten (na verrekening van directe subsidies en andere inkomsten) en de directe loonkosten. De totale out of pocket expenses bedragen voor 2016 € 0,5 miljoen (2015: € 0,7 miljoen). De out of pocket kosten zijn verantwoord onder de kosten van uitbesteed werk en andere kosten. De directe loonkosten zijn onderdeel van de lonen en salarissen.

17 / Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

	2016	2015
Rente leningen u/g	526	515
	526	515

18 / Rentelasten en soortgelijke kosten

	2016	2015
Rente langlopende geldleningen	28.954	32.540
Garantstellingsprovisie	6.244	6.388
	35.198	38.928

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

19 / Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

De belastingdruk 2016 is afwijkend ten opzichte van het nominale percentage door met name het toepassen van energie-/milieu-investeringsaftrek en de overige mutaties, waaronder de resultaten van deelnemingen die commercieel tegen kostprijs staan gewaardeerd, echter fiscaal wel worden belast.

Aansluiting nominale en effectieve belastingdruk

		2016		2015
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		8.810		15.871
Nominale belastingen	25,00%	2.203	25,00%	3.967
Correcties				
Fiscaal niet-aftrekbare kosten	0,71%	63	0,30%	48
Resultaten deelnemingen en onbelaste activiteiten	2,30%	203	- 0,45%	- 72
Fiscaal niet-belaste opbrengst	0,00%	-	- 1,17%	- 185
Toepassing energie-/milieu-investeringsaftrek	- 12,97%	- 1.143	- 5,44%	- 863
Overige mutaties	- 2,97%	- 261	- 0,67%	- 106
Correctie voorgaande jaren	1,82%	159	- 2,48%	- 394
		- 11,11%	- 9,91%	- 1.572
Effectieve belasting	13,89%	1.224	15,09%	2.395

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

	2016	2015
Specificatie effectieve belasting		
Acute belastingen		
Belastingen 2016/2015	2.533	1.445
Uitgestelde belastingen		
Mutatie latente belastingvordering	- 916	927
Mutatie latente belastingverplichtingen	- 393	23
Effectieve belasting	1.224	2.395

20 / Resultaat deelnemingen

	2016	2015
Cyclas VOF	- 218	779
Sortiva BV	- 541	- 403
KoreNet Beheer BV	130	-
Horizon GmbH	-	110
Zavin CV	111	126
Natuurgas Overijssel BV	- 173	85
Energiecoöperatie Dordrecht U.A.	13	- 13
DECRA Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame		
Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	- 3	-
Energiezorg B.V.	- 20	-
wASH VOF	- 1.658	- 160
	- 2.359	524

Resultaat deelnemingen is negatief als gevolg van de aanloopkosten van de deelneming in wASH VOF, de installatie voor het wassen van bodemassen.

Transacties met verbonden partijen

De in rekening gebrachte vergoedingen voor afvalverwerking, energielevering en afvalinzameling bestaan voor circa 80% (2015: 80%) uit transacties met verbonden partijen.

Tevens wordt aan verbonden partijen een vergoeding betaald voor de door hen verstrekte hoofdelijke garantstellingen inzake door NV HVC afgesloten leningen (zie toelichting nr. 18 voor betaalde provisie). De tarieven inzake transacties met verbonden partijen worden op zakelijke gronden bepaald. Kortingen kunnen worden verleend indien contractueel overeengekomen afspraken leiden tot langjarige dienstverlening en/of volumegaranties.

VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

Voor verwerking van het voorstel tot resultaatbestemming / in € 1.000

ACTIVA

	Noot	31-12- 2016	31-12- 2015
Vaste activa			
Immateriële vaste activa		7.516	8.616
Materiële vaste activa	1	588.359	615.683
Financiële vaste activa	2	248.712	217.684
		844.587	841.983
Vlottende activa			
Voorraden		3.086	3.035
Vorderingen		34.243	30.688
Liquide middelen		7.645	4.047
		44.974	37.770
Totaal		889.561	879.753

PASSIVA

	Noot	31-12- 2016	31-12- 2015
Eigen vermogen			
Geplaatst en gestort kapitaal	3	151	151
Wettelijke reserve ingehouden winst deelnemingen		8.480	8.291
Overige reserves		73.234	59.931
Resultaat boekjaar		7.575	13.476
		89.440	81.849
Voorzieningen			
Latente belastingverplichtingen	4	10.340	10.734
Overige voorzieningen		4.856	4.795
		15.196	15.529
Langlopende schulden			
Schulden aan kredietinstellingen		644.384	649.689
Kortlopende schulden			
Schulden aan kredietinstellingen		79.017	74.267
Overige schulden en overlopende passiva		61.524	58.419
		140.540	132.686
Totaal		889.561	879.753

VENNOOTSCHAPPELIJKE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2016

in € 1.000

	2016	2015
Resultaat uit deelnemingen	12.180	4.483
Overige baten en lasten	- 4.605	8.993
Resultaat na belastingen	7.575	13.476

TOELICHTING OP DE VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING

in € 1.000

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De vennootschappelijke jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

Dezelfde waarderingsgrondslagen zijn gehanteerd als voor de geconsolideerde jaarrekening. Voor de gehanteerde grondslagen alsmede de toelichting op de te onderscheiden activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

De financiële gegevens van NV HVC zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening zodat, gebruikmakend van artikel 2:402 BW, is volstaan met een verkorte winst- en verliesrekening in de vennootschappelijke jaarrekening.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van NV HVC.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

1 / Materiële vaste activa

	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Activa in ontwikkeling	Totaal 2016	Totaal 2015
Verkrijgingswaarde	169.186	761.493	144.822	6.153	1.081.654	1.096.850
Cumulatieve afschrijvingen	- 65.597	- 333.557	- 66.817	0	- 465.971	- 421.514
Boekwaarde per 1-1	103.589	427.936	78.005	6.153	615.683	675.336
Mutaties boekjaar						
Herrubricering	6	3.026	1.875	- 5.169	- 262	- 20.937
Investerings	365	7.400	11.084	4.938	23.787	13.958
Desinvesteringen aanschafwaarde	475	- 43.839	- 2.722	- 13	- 46.099	- 1.965
Desinvesteringen afschrijvingen	-	43.154	2.686	-	45.840	940
Afschrijvingen	- 6.543	- 36.346	- 7.701	-	- 50.590	- 51.649
	- 5.697	- 26.605	5.222	- 244	- 27.324	- 59.653
Verkrijgingswaarde	170.032	728.080	155.059	5.909	1.059.080	- 1.081.654
Cumulatieve afschrijvingen	- 72.140	- 326.749	- 71.832	-	- 470.721	- 465.971
Boekwaarde per 31-12	97.892	401.331	83.227	5.909	588.359	615.683

Toelichting op de vennootschappelijke balans en winst- en verliesrekening

De investeringen 2016 in machines, installaties en andere vaste bedrijfsmiddelen betreffen voornamelijk gepland periodiek groot onderhoud ten behoeve van de afvalinstallaties, alsmede investeringen/modificaties in inzamelvoertuigen en -containers.

2 / Financiële vaste activa

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op deelnemingen en participanten	Latente belasting- vordering	Overig	Totaal 2016	Totaal 2015
Boekwaarde per 1-1	62.019	105.780	47.688	193	1.684	320	217.684	194.377
Mutaties boekjaar:								
Herrubricering	- 3.956	- 16.428	-	-	-	-	- 20.384	- 153
Investering	3.107	-	158	-	-	-	3.265	24.335
Desinvesteringen	- 2.538	-	- 635	-	-	-	- 3.173	-
Opnamen	-	143.706	-	-	618	-	144.324	90.724
Aflossingen	-	- 102.575	-	- 8	-	- 175	- 102.758	- 96.170
Resultaat huidig boekjaar	12.709	-	- 440	-	-	-	12.269	4.774
Uitkering dividend deelnemingen	- 2.400	-	- 115	-	-	-	- 2.515	- 203
Boekwaarde per 31-12	68.941	130.483	46.656	185	2.302	145	248.712	217.684

Toelichting op de vennootschappelijke balans en winst- en verliesrekening

Voor een overzicht van de deelnemingen wordt verwezen naar de in de toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening opgenomen overzichten.

Voor een toelichting op de investeringen in andere deelnemingen en de opnamen van de vorderingen op deelnemingen en participanten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

3 / Eigen vermogen

	Geplaats en gestort kapitaal	Wettelijke reserve ingehouden winst deelnemingen	Reserve omrekenings- verschillen	Overige reserve	Resultaat boekjaar	Totaal 2016	Totaal 2015
Boekwaarde per 1-1	151	8.291	- 46	59.977	13.476	81.849	68.381
Mutaties boekjaar							
Mutatie	-	189	46	- 219	-	16	-
Resultaat vorig boekjaar	-	-	-	13.476	- 13.476	-	-
Resultaat huidig boekjaar	-	-	-	-	7.575	7.575	13.476
Overige	-	-	-	-	-	-	- 8
Boekwaarde per 31-12	151	8.480	-	73.234	7.575	89.440	81.849

Door de verkoop van de deelneming Mauritius is de reserve omrekenverschillen ten laste van de overige reserves gebracht.

Toelichting op de vennootschappelijke balans en winst- en verliesrekening

Geplaatst en gestort kapitaal

	2016	2015
Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 245.430 verdeeld in 5.000 gewone aandelen A van elk € 45,45 en 400 gewone aandelen B van elk € 45,45		
Per 31 december zijn aandeelhouder:		
Aantal aandelen A		
Afvalschap IJmond Zaanstreek	529	529
Openbaar Lichaam V.V.I. Alkmaar e.o.	484	509
Gemeenschappelijke Regeling Gevudo e.o.	529	529
Gemeente Den Helder	112	112
Gemeente Hollands Kroon	71	71
Gemeente Schagen	72	47
Gemeente Texel	24	24
Centraal Afvalverwijderingsbedrijf West-Friesland	338	338
Gemeente Almere	173	173
Gemeente Dronten	48	48
Gemeente Lelystad	93	93
Gemeente Noordoostpolder	62	62
Gemeente Urk	23	23
Gemeente Zeewolde	20	20
Gemeente Smallingerland	78	78
Gemeente Westland	130	130
Gemeente Purmerend	102	102
Gemeente Zeevang	8	8
Gemeente Beemster	11	11
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	7	7
Totaal	2.914	2.914

	2016	2015
Aantal aandelen B		
Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009	397	397
Totaal	397	397

De aandelen A worden gehouden door gemeenten, gemeenschappelijke regelingen van gemeenten of waterschappen. De aandelen B worden gehouden door uitsluitend waterschappen. Aandeelhouders van aandelen A staan al dan niet hoofdelijk garant voor financieringsverplichtingen van NV HVC voor afvalactiviteiten en aandeelhouders B voor slibverwerkingsactiviteiten.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2015

De jaarrekening 2015 is vastgesteld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders gehouden op 2 juni 2016.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel. Dit betekent dat het resultaat over 2015 is toegevoegd aan de overige reserves.

Voorstel bestemming resultaat 2016

	2016
Het nettoresultaat 2016 bedraagt:	7.575
Vorgesteld wordt het nettoresultaat als volgt te bestemmen:	
- Toevoegen aan de overige reserves	7.575

Dit voorstel is nog niet in de jaarrekening verwerkt.

Toelichting op de vennootschappelijke balans en winst- en verliesrekening

4 / Voorzieningen

	Latente belasting- verplichtingen	Voorziening negatief eigen vermogen deelnemingen	Personeels- beloningen	Overige voorzieningen	2016	2015
Boekwaarde per 1-1	10.734	1.890	2.372	533	15.529	19.673
Mutaties boekjaar						
Herrubricering	-	- 714	-	-	- 714	- 714
Dotatie voorziening	-	217	439	212	868	1.368
Uitgaven ten laste van de voorziening	-	-	- 79	- 335	- 414	- 2.113
Vrijval uit de voorziening	- 394	395	- 74	-	- 73	- 2.685
Boekwaarde per 31-12	10.340	1.788	2.658	410	15.196	15.529

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

in € 1.000

Onroerende goederen

Voor het terrein van het overslagstation Den Helder is met de gemeente Den Helder het erfpachtcontract verlengd met een looptijd van 20 jaar vanaf 2012. De verschuldigde canon bedraagt circa € 34.000 per jaar (ultimo 2015: € 34.000), en circa € 374.000 over 5 jaar.

Voor het terrein van de Leeghwaterhaven is met de gemeente Alkmaar een erfpachtcontract gesloten met een looptijd van 50 jaar vanaf 2000. De verschuldigde canon bedraagt circa € 40.000 per jaar (ultimo 2015: € 40.000), en circa € 1,2 miljoen over meer dan 5 jaar.

Per 29 december 2015 heeft HVC een lening verstrekt ter grootte van € 1.840.000 aan ViDaVa International Holding GmbH met een looptijd van 10 jaar. Als zekerheid heeft HVC een persoonlijke borg ontvangen ter grootte van € 415.000 en een hypothecair recht gevestigd ter grootte van € 1.425.000 op onroerende goederen.

Deelnemingen

NV HVC heeft een aandeel in Trianel Windkraftwerk Borkum GmbH & Co.KG (TWB) van (6,61%). De aandelen zijn als zekerheidstelling aan de financierende banken van TWB verpand.

NV HVC staat hoofdelijk garant voor de nakoming van de verplichtingen van 50% dochter KoreNet Beheer BV en haar 50% dochter KoreNet BV onder de met Rabobank gesloten financiering. De restant hoofdsom bedraagt eind 2016 circa € 4,6 miljoen (ultimo 2015: circa € 4,6 miljoen).

NV HVC staat hoofdelijk garant voor de nakoming van de verplichting van 50% dochter Sortiva BV onder de met Rabobank gesloten financiering met een verhoging van 35% voor eventuele aanvullende kosten. De restant hoofdsom bedraagt eind 2016 circa € 7,9 miljoen (ultimo 2015: circa € 9,3 miljoen). Met de andere aandeelhouder in Sortiva, die ook hoofdelijk garant staat, is overeengekomen dat bij een aanspraak op de garantie, de aandeelhouders deze gelijkelijk zullen dragen.

NV HVC staat voor 50% garant voor de nakoming van de verplichting van 50% dochter Natuurgas Overijssel BV onder de met ABN AMRO Bank gesloten financiering. Het aandeel van 50% in de restant hoofdsom bedraagt eind 2016 circa € 2,6 miljoen (ultimo 2015: circa € 3,1 miljoen). Tevens is overeengekomen dat exploitatieverliezen worden aangezuiverd door de aandeelhouders.

Ter zake van de deponering van de jaarrekening van de overige (100% NV HVC) groepsmaatschappijen wordt gebruik gemaakt van de vrijstelling ex artikel 2:403 BW.

Operationele huurovereenkomsten

De groep heeft operationele huurverplichtingen van circa € 1,4 miljoen per jaar (ultimo 2015: € 1,4 miljoen), de gemiddeld resterende looptijd bedraagt tussen de 4 en 5 jaar.

Rekening-courant faciliteit

De NV HVC heeft de volgende rekening-courant faciliteiten

	31-12-2016	31-12-2015
ING bank	–	20.000
Rabobank	4.500	4.500
Bank Nederlandse Gemeenten	3.000	3.000
	7.500	27.500

Uit kostenoverweging is gekozen om de rekening-courant faciliteiten gedeeltelijk af te bouwen. Tijdelijke liquiditeitstekorten worden middels kasgeld opgevangen.

Kasgeldfaciliteit

NV HVC heeft een kasgeldfaciliteit met de Nederlandse Waterschapsbank voor een bedrag van maximaal € 50 miljoen en met de Bank Nederlandse Gemeenten voor een bedrag van maximaal € 25 miljoen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Bankgaranties

NV HVC heeft bankgaranties verstrekt onder andere ten behoeve van ondergrondse (olie)containers en grensoverschrijdende transporten van in totaal circa € 1,8 miljoen (ultimo 2015: € 1,8 miljoen).

NV HVC geeft een garantie ad € 5,9 miljoen verstrekt inzake de nakoming van de verplichtingen van haar energiehandelaar Trianel (2015: € 5,9 miljoen).

Convenanten

In de leningovereenkomsten met de BNG is overeengekomen dat aandeelhouders jaarlijks minimaal 500 kton afval aanleveren en dat dit door HVC moet worden verwerkt. Vastgesteld is dat voor 2016 aan deze eis is voldaan.

Fiscale eenheid

De vennootschap maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Op grond hiervan is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake vennootschapsbelasting van de fiscale eenheid.

De vennootschap maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Op grond hiervan is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake omzetbelasting van de fiscale eenheid.

TOELICHTING OP DE VENNOOTSCHAPPELIJKE WINST- EN VERLIESREKENING

Aantal werknemers

	2016	2015
Aantal werknemers NV HVC		
Het aantal werknemers in fte ultimo december bedroeg	773	732
Het aantal werknemers werkzaam buiten Nederland bedroeg	–	–
Het aantal in de groep werkzame werknemers, berekend op fulltimebasis en uitgesplitst naar activiteiten bedroeg:		
Grondstoffen	404	368
Energie	281	263
Staf	88	101
	773	732

Honoraria onafhankelijke accountant

Ingevolge artikel 2:382a BW wordt in dit overzicht een specificatie verstrekt van de in het boekjaar ten laste van de vennootschap gebrachte totale honoraria van externe onafhankelijke accountants op geconsolideerde basis.

	Pricewaterhouse- Coopers Accountants N.V.	Totaal 2016	Totaal 2015
Controle van de jaarrekening	176	176	168
Andere controleopdrachten	36	36	64
Adviesdiensten op fiscaal terrein	136	136	205
Andere niet-controlediensten	–	–	45
Totaal	348	348	482

Met ingang van 2012 worden deze kosten toegerekend aan het jaar waar zij betrekking op hebben.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Ondertekening van de jaarrekening

Alkmaar, 23 maart 2017

de directeur

D.A. van Steensel

de Raad van Commissarissen

drs. Ph. P.F.C. Houben (voorzitter)
 ir. M.G.M. den Blanken
 mr. J.C. Dekker
 ing. Ph. van den Hoek
 drs. W.G. Kooijman
 mr. drs. A.R. Kuilboer-Noorman
 mr. J.H. Oosters
 F.H. Schreve
 ir. F.J. Föllings

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen verklaring.

Statutaire bepaling inzake de bestemming van het resultaat

Artikel 19 van de statuten van de vennootschap luidt als volgt:

1. Onder winst ter verdeling wordt verstaan het saldo van de door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgestelde winst- en verliesrekening met inachtneming van de door de wet voorgeschreven dan wel door die vergadering nodig geoordeelde reserveringen.
2. De winst ter verdeling staat geheel ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de algemene vergadering en de raad van commissarissen van N.V. HVC

Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. HVC op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van N.V. HVC te Alkmaar ('de vennootschap') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van N.V. HVC en haar dochtermaatschappijen (samen: 'de groep') en de enkelvoudige jaarrekening. De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2016;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2016; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van N.V. HVC zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de Raad van Commissarissen;
- het corporate governance verslag; en
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 23 maart 2017
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. M.R.G. Adriaansens RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2016 van N.V. HVC

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang

bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controle-werkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel.

Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de vennootschap opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ASSURANCE-RAPPORT VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de directie van N.V. HVC

Assurance-rapport op de duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag 2016

Onze conclusie

Op grond van onze beoordelingswerkzaamheden is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de duurzaamheidsinformatie opgenomen in het jaarverslag 2016 van N.V. HVC, niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, betrouwbare en toereikende weergave geeft van:

- het beleid en de bedrijfsvoering ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen; en
- de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied voor het jaar eindigend op 31 december 2016, in overeenstemming met de Sustainability Reporting Guidelines versie G4 van GRI, niveau 'Core', en de intern gehanteerde verslaggevingscriteria.

Wat we hebben beoordeeld

De duurzaamheidsinformatie opgenomen in het jaarverslag 2016 omvat een weergave van het beleid en de bedrijfsvoering van N.V. HVC, Alkmaar (hierna: "HVC") ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen en van de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied gedurende 2016.

Wij hebben de duurzaamheidsinformatie opgenomen in het jaarverslag voor het jaar eindigend op 31 december 2016, zoals opgenomen in de volgende secties in het jaarverslag (hierna: "de duurzaamheidsinformatie") van HVC beoordeeld:

- In een oogopslag
- Voorwoord
- Verslag van de directie (uitgezonderd paragraaf 'Belangrijkste risico's')
- GRI referentietabel in het Jaarverslag 2016

De links naar externe bronnen of websites in de duurzaamheidsinformatie maken geen onderdeel uit van de duurzaamheidsinformatie zelf dat door ons wordt beoordeeld. Wij verstrekken geen zekerheid over de informatie buiten dit jaarverslag.

De basis voor onze conclusie

Wij hebben onze beoordeling met betrekking tot de duurzaamheidsinformatie verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3810N 'Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen'. Deze beoordelingsopdracht is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de duurzaamheidsinformatie in dit assurance-rapport.

Onafhankelijkheid en kwaliteitsbeheersing

Wij zijn onafhankelijk van HVC zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij passen de 'Nadere voorschriften accountantskantoren ter zake van assurance-opdrachten (RA/AA)' toe. Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsbeheersing inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van ethische voorschriften, accountantsstandaarden en andere relevante wet- en regelgeving.

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Verslaggevingscriteria

HVC heeft haar verslaggevingscriteria ontwikkeld op basis van de 'G4 Guidelines van het Global Reporting Initiative' (GRI), zoals toegelicht op pagina 111 in het jaarverslag. De informatie waarop deze opdracht betrekking heeft dient te worden gelezen in de context van deze verslaggevingscriteria. De directie is verantwoordelijk voor de selectie en toepassing van deze verslaggevingscriteria. Het ontbreken van gevestigde praktijken ter beoordeling en meting van niet-financiële informatie biedt de mogelijkheid verscheidene, acceptabele meettechnieken toe te passen. Hierdoor kan de vergelijkbaarheid tussen entiteiten en in de tijd beïnvloed worden.

Inherente beperkingen

In duurzaamheidsinformatie is toekomstgerichte informatie opgenomen zoals verwachtingen ten aanzien van ambities, strategie, plannen, ramingen en risico-inschattingen. Inherent aan deze informatie is dat de werkelijke uitkomsten in de toekomst waarschijnlijk zullen afwijken van deze verwachtingen door veranderingen in de veronderstellingen. De hieruit voortvloeiende afwijkingen kunnen van materieel belang zijn. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van toekomstgerichte informatie in de duurzaamheidsinformatie.

Verantwoordelijkheden voor de duurzaamheidsinformatie en de assurance-opdracht

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen

De directie van HVC is verantwoordelijk voor het opstellen van de duurzaamheidsinformatie in overeenstemming met de Sustainability Reporting Guidelines versie G4 van GRI en de intern gehanteerde verslaggevingscriteria zoals toegelicht op pagina 111 van het jaarverslag, inclusief het identificeren van belanghebbenden, het bepalen van materiële onderwerpen en het toepasbaar zijn van de gehanteerde criteria voor de doelstellingen van de beoogde gebruikers. De door de directie gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van de duurzaamheidsinformatie en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet op pagina 111. De directie is verantwoordelijk voor het bepalen of de toegepaste verslaggevingscriteria acceptabel zijn in deze situatie.

De directie is ook verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opstellen van de duurzaamheidsinformatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het rapportageproces van de vennootschap ten aanzien van de duurzaamheidsinformatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de assurance-opdracht van de duurzaamheidsinformatie

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

Deze beoordelingsopdracht is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan die bij een controleopdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit het inwinnen van inlichtingen bij functionarissen van de entiteit en het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in het maatschappelijk verslag. De mate van zekerheid die wordt verkregen bij beoordelingsopdrachten is daarom ook aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij controleopdrachten.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van de duurzaamheidsinformatie nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze beoordelingswerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op onze conclusie.

Uitgevoerde werkzaamheden

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 3810N, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze belangrijkste werkzaamheden bestonden uit:

- Het uitvoeren van een omgevingsanalyse en het verkrijgen van inzicht in de relevante maatschappelijke thema's en kwesties en de kenmerken van de organisatie.
- Het evalueren van de aanvaardbaarheid van het verslaggevingsbeleid en de consistente toepassing hiervan, waaronder het evalueren van de uitkomsten van de dialoog met belanghebbenden en de redelijkheid van schattingen gemaakt door het management.
- Het evalueren van de opzet en implementatie van de systemen en processen voor informatieverzameling en –verwerking voor de informatie in de duurzaamheidsinformatie.
- Het afnemen van interviews met management en relevante medewerkers op het hoofdkantoor en business-unit niveau verantwoordelijk voor de duurzaamheidsstrategie en het beleid hierop.

Overige gegevens Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

- Het afnemen van interviews met relevante medewerkers verantwoordelijk voor het aanleveren van informatie voor het jaarverslag, het uitvoeren van interne controles op gegevens en de consolidatie van gegevens in de duurzaamheidsinformatie.
- Het analytisch evalueren van data en trends aangeleverd voor consolidatie op groepsniveau.
- Het beoordelen van de interne en externe documentatie om te bepalen of de informatie, inclusief de toelichtingen, presentatie en beweringen gedaan in de duurzaamheidsinformatie adequaat is onderbouwd.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de duurzaamheidsinformatie en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de duurzaamheidsinformatie een betrouwbare en toereikende weergave is van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.
- Toetsen van de consistentie tussen de informatie in de duurzaamheidsinformatie en de overige informatie in het jaarverslag buiten de reikwijdte van onze beoordelingsopdracht.
- Toetsen of het verslag is opgesteld “in overeenstemming met” de Sustainability Reporting Guidelines versie G4 van GRI.

Rotterdam, 23 maart 2017,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. M.R.G. Adriaansens RA

Overige informatie

Over dit verslag

Niet behorend tot de jaarrekening

Dit jaarverslag bevat kwalitatieve en kwantitatieve gegevens die betrekking hebben op het kalenderjaar 2016. Onze belanghebbenden kunnen hierdoor kennisnemen van het werk en de prestaties op financieel, sociaal, economisch en milieugebied van HVC. Dit verslag geeft invulling aan onze doelstelling om open en transparant te communiceren met onze belanghebbenden.

De publicatiedatum van het jaarverslag is 11 april 2017. Het jaarmagazine 2017 bevat de kernpunten van dit jaarverslag en wordt in mei 2017 gepubliceerd. Beide publicaties zijn te vinden op onze website www.hvcgroep.nl.

HVC voldoet met dit verslag aan de wettelijke eisen voor jaarverslaggeving en aan het Global Reporting Initiative (GRI) – G4 Core. Daarnaast voldoet de rapportage aan de interne rapportagerichtlijnen. De GRI-index is opgenomen op pagina 112 tot en met 120.

Rapportagegebieden

De rapportage in het jaarverslag betreft de prestaties van NV HVC en geconsolideerde dochterondernemingen. Over deelnemingen – ondernemingen waarin veelal op basis van een samenwerkingsovereenkomst de zeggenschap gezamenlijk met derden wordt uitgeoefend – wordt pro rata naar het aandeel van HVC gerapporteerd. Gegevens ten aanzien van onderaannemers en toeleveranciers worden niet meegenomen in het verslag. Voor acquisities die plaatsvinden tijdens het verslagjaar geldt dat gegevens gerapporteerd worden vanaf het eerst volgende volledige kalenderjaar. Desinvesteringen in de loop van de rapportageperiode zijn uitgesloten van rapportage.

Het uitvoeren van een materialiteitsanalyse is belangrijk voor HVC omdat op deze wijze geborgd wordt dat het jaarverslag aansluit op de informatiebehoeften van belanghebbenden. In 2015 is de interne en externe prioritering van relevante onderwerpen vastgesteld. De externe prioritering is bepaald door het voorleggen van de relevante onderwerpen aan een selectie van medewerkers van HVC. Hen is gevraagd een specifieke groep belanghebbenden te vertegenwoordigen waarop zij uit hoofde van hun functie goed zicht hebben. Hen is gevraagd voor een selectie van onderwerpen aan te geven in hoeverre deze onderwerpen relevant en significant zijn

voor de belanghebbenden die zij vertegenwoordigen. Hiermee zijn de volgende groepen van belanghebbenden gerepresenteerd: aandeelhouders, financiers, klanten, inwoners inzamelgemeenten, leveranciers en medewerkers. De interne prioritering is vastgesteld door een selecte groep medewerkers. In 2016 zijn de uitkomsten van de materialiteitsanalyse extern gevalideerd middels interviews met vertegenwoordigers van de verschillende groepen van belanghebbenden. De materialiteitsanalyse is tevens gebruikt om het beleid en de doelstellingen verder aan te scherpen en de afbakening en reikwijdte van onderwerpen zo te kiezen dat deze aansluit op de informatiebehoeften van belanghebbenden.

Sturing & beheersing

De directie heeft de eindverantwoordelijkheid voor de strategiesetting en voortgang van de financiële - en duurzaamheidsresultaten. Toezicht hierop wordt uitgeoefend door een Raad van Commissarissen. De group controller en de business unit controllers zijn verantwoordelijk voor het verzamelen en controleren van de gerapporteerde duurzaamheidsinformatie. De informatie wordt verstrekt door de betrokken afdelingen. Duurzaamheidsinformatie wordt jaarlijks verzameld en gerapporteerd.

Geen onzekerheden en inherente beperkingen van de gegevens zijn geïdentificeerd als resultaat van metingen, schattingen of berekeningen van de gegevens. Gegevens zijn niet geschat, tenzij anders vermeld. Eventuele wijzigingen in de definities en meetmethoden ten opzichte van voorgaande jaren worden in het verslag samen met de bijbehorende data gerapporteerd. Voor een beschrijving van de belangrijkste definities, verwijzen wij naar de begrippenlijst.

Externe verificatie

Dit jaarverslag inclusief de jaarrekening over 2016 is beoordeeld en gecontroleerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. ('PwC'). Het assurance rapport met daarin, de reikwijdte van het verificatieproces, de gehanteerde standaarden, de aard van de uitgevoerde werkzaamheden en de belangrijkste conclusies, en de controleverklaring met betrekking tot de jaarrekening treft u aan op pagina 105.

Contactinformatie

Voor algemene vragen, suggesties of opmerkingen over dit verslag kunt u via communicatie@hvcgroep.nl contact met ons opnemen.

GRI REFERENTIETABEL

GRI Code	Indicator	Verwijzing
Strategie en analyse		
G4-1	Verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde van de organisatie	Voorwoord p.20
Organisatieprofiel		
G4-3	Naam van de organisatie	NV HVC
G4-4	Voornaamste merken, producten en/of diensten	Waardecreatiemodel p.8
G4-5	Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie	Alkmaar, Nederland
G4-6	Het aantal landen waar de organisatie actief is	Nederland
G4-7	Eigendomsstructuur en rechtsvorm	Corporate Governance p.58
G4-8	Afzetmarkten	Waardecreatiemodel p.8
G4-9	Omvang van de verslaggevende organisatie	In één oogopslag, p.4-p.18
G4-10	Samenstelling medewerkersbestand	Samenstelling medewerkersbestand. Mannen: 804 (2015: 793); Vrouwen: 155 (2015: 143); Fulltime medewerkers: 679 man en 37 vrouw, totaal 716 (2015:703); Parttime medewerkers: 125 man en 118 vrouw, totaal 243 (2015: 233); Vast contract: man 745 en vrouw 141, totaal 886 (2015: 867); Tijdelijk contract: 59 man en 14 vrouw, totaal 73 (2015: 69); Totaal aantal medewerkers: 959 (2015: 936). Supervised workers: 184,2 fte (2015: 150,6 fte).
G4-11	Werknemers onder een collectieve arbeidsovereenkomst	93,3% van het medewerkersbestand valt onder een collectieve arbeidsovereenkomst
G4-12	Omschrijving van de toeleveringsketen van de organisatie	Waardecreatiemodel p.8. Visuele weergave van de keten per bedrijfsactiviteit p.25, 29 en 34.
G4-13	Significante veranderingen tijdens de verslagperiode	Tijdens de verslaggevingsperiode hebben zich geen significante veranderingen voorgedaan
G4-14	Uitleg over de toepassing van het verzorgsprincipe door de verslaggevende organisatie	Het verzorgsprincipe is een algemeen beleidsprincipe van HVC. Dit principe is o.a. toegepast bij het programma 'Meer waarde uit afval'. Voor de uitvoer van dit programma is onderzoek gedaan naar draagvlak onder inwoners.
G4-15	Extern ontwikkelde economische, milieu gerelateerde en sociale handvesten, principes die door de organisatie worden onderschreven	HVC onderschrijft beleidsprogramma's van de Rijksoverheid op het gebied van grondstoffen en duurzame energie (o.a. 14% duurzame energie in 2020 in NL; 100 kg rest/inw. in 2020).
G4-16	Lidmaatschappen van verenigingen (zoals brancheverenigingen) en nationale en internationale belangenorganisaties	Koninklijke Vereniging voor Afval – en Reinigingsmanagement (NVRD); Vereniging Afvalbedrijven (VA); Nutriëntenplatform; specifieke vak overleggen verbranding & recycling- STOWA (overleg afvalwaterketen); Energy Board provincie Noord-Holland; Confederation of European Waste-to-Energy Plants; E-deentraal.

Overige informatie GRI referentietabel

GRI Code	Indicator	Verwijzing
Materiële onderwerpen en afbakening		
G4-17	Overzicht van alle ondernemingen die in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen en die niet onder dit verslag vallen.	Geen
G4-18	Proces voor het bepalen van de inhoud en specifieke afbakening van het verslag en hierbij gehanteerde uitgangspunten	Materialiteitsanalyse p.18
G4-19	Materiële onderwerpen die tijdens het proces ter bepaling van de inhoud van het verslag zijn vastgesteld.	Materialiteitsanalyse/materialiteitsmatrix p.18
G4-20	Afbakening per materieel onderwerp binnen de organisatie	<p>Wij stimuleren het aan de bron scheiden van afval en werken dit afval op tot nieuwe grondstoffen. Van het afval dat niet tot grondstof kan worden opgewerkt, produceren wij door middel van vergisting en verbranding energie. Deze energie leveren wij ook aan onze gemeenten en waterschappen. Onze activiteiten beslaan hiermee de gehele keten van afval naar grondstoffen. Dat geldt ook voor de afbakening van de materiële onderwerpen die middels een materialiteitsanalyse zijn vastgesteld: De impact van de materiële onderwerpen klanttevredenheid, transparante communicatie en betrokkenheid van belanghebbenden ligt voornamelijk buiten onze eigen organisatie. Deze drie onderwerpen ondersteunen ons om een positieve impact te maken in onze omgeving door ervoor te zorgen dat wij op de juiste manier, transparant en continu in contact zijn met onze omgeving. Ook de impact van brongescheiden inzameling en meer waarde uit afval/materiaalhergebruik valt met name buiten onze eigen organisatie. Wij stimuleren inwoners van onze inzamelgemeenten de hoeveelheid afval te minderen en afval te scheiden. Door in te zetten op materiaalhergebruik wordt afval als grondstof steeds belangrijker.</p> <p>De materiële onderwerpen financiële stabiliteit en risicobeheer vallen primair binnen onze eigen organisatie. Deze onderwerpen betreffen ons voortbestaan op de lange termijn door te zorgen voor een gezonde financiële huishouding en het mitigeren van risico's. Ook het onderwerp veilige en gezonde werkomgeving ligt primair binnen onze eigen organisatie. Door hieraan voldoende aandacht te geven zorgen wij ervoor dat onze medewerkers veilig en gezond kunnen werken.</p> <p>Tot slot valt de impact van de materiële onderwerpen verduurzaming huishoudens en (lokale) duurzame energie/energie uit afval zowel binnen als ook buiten onze eigen organisatie. Van het afval dat niet tot grondstof kan worden opgewerkt, produceren wij door middel van vergisting en verbranding energie. Deze energie leveren wij voor een groot deel aan onze aandeelhouders.</p>
G4-21	Afbakening van de materiële onderwerpen buiten de organisatie	Zie G4-20
G4-22	Gevolgen van een eventuele herformulering van informatie die in een eerder verslag is verstrekt en de redenen voor deze herformulering.	Zie G4-23. Restatements: Indien van toepassing is dit in het verslag toegelicht.

Overige informatie GRI referentietabel

GRI Code	Indicator	Verwijzing
G4-23	Significante veranderingen ten opzichte van vorige verslaggevingsperiodes ten aanzien van reikwijdte en afbakening	Op basis van een belanghebbenden- en materialiteitsanalyse hebben we onze materiële onderwerpen vastgesteld. Dit vormt de basis van dit geïntegreerde jaarverslag, dat nu voor de tweede keer conform de GRI G4 richtlijnen is opgesteld. Het thema 'zichtbaarheid preventie' is in 2016 als materieel thema komen te vervallen. Nieuw in de materialiteitsmatrix t.o.v. 2015 is het thema 'verduurzaming huishoudens'. Dit thema omvat de duurzame energieproductie van HVC; als elektrische energie, uitgedrukt in aantal huishoudens met een gemiddeld elektriciteitsverbruik.
Overleg met belanghebbenden		
G4-24	Lijst van groepen belanghebbenden die de organisatie heeft betrokken	Dialogo met belanghebbenden p.39-p.41
G4-25	Uitgangspunten voor de inventarisatie en selectie van belanghebbenden	Dialogo met belanghebbenden p.35-p.37
G4-26	Wijze waarop belanghebbenden worden betrokken	Dialogo met belanghebbenden p.39-p.41
G4-27	Belangrijkste onderwerpen en vraagstukken die uit het overleg met belanghebbenden naar voren zijn gekomen	Dialogo met belanghebbenden p.39-p.41
Verslaggevingsprofiel		
G4-28	Verslaggevingsperiode waarop de verstrekte informatie betrekking heeft	1 januari 2016 t/m 31 december 2016
G4-29	Datum van het meest recente vorige verslag	16 maart 2016
G4-30	Verslaggevingscyclus	Jaarlijks
G4-31	Contactpersoon voor vragen over het verslag of de inhoud daarvan	Voor algemene vragen, suggesties of opmerkingen kunt u via communicatie@hvcgroep.nl contact met ons opnemen.
G4-32	GRI-toepassingsniveau en GRI-tabel	Core. Zie assurance-rapport van de onafhankelijke accountant, p.108-p.110
G4-33	Beleid met betrekking tot assurance	Overige gegevens, p.104
Bestuursstructuur		
G4-34	De bestuursstructuur van de organisatie	Corporate governance p.58
Ethiek en integriteit		
G4-56	Beschrijving van de door de organisatie gehanteerde waarden, principes, standaarden en gedragsnormen, zoals een gedragscode	Corporate governance p.58-p.61

GRI Code	Indicator	Verwijzing
<p>Materiële indicatoren die HVC rapporteert volgens GRI</p> <p>Financiële stabiliteit (G4 aspecten: Economische prestaties)</p>		
DMA	<p>a. Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp.</p> <p>b. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan.</p> <p>c. Evaluatie van de managementaanpak.</p>	<p>De ambitie van HVC is om haar maatschappelijke rol op het gebied van afvalscheiding en terugwinnen van grondstoffen en energie te blijven vervullen voor onze gemeenten en waterschappen. Dat betekent naast een goede strategie en daarvan afgeleide jaardoelen ook dat we de financiële huishouding van ons bedrijf goed op orde dienen te hebben. Omdat we een nutsbedrijf zijn en tegen kostprijs voor onze aandeelhouders opereren, hebben we weinig reserves in het bedrijf opgebouwd. Onze aandeelhouders vinden dat we de ruimte moeten krijgen om hierin verandering aan te brengen zodat HVC in een veranderende markt minder kwetsbaar is. Door efficiënt te werken en succesvol nieuwe initiatieven zoals Lokale Duurzame Energie en HVC KringloopEnergie te realiseren, creëren we financiële ruimte voor het opbouwen van reserves waardoor we aan de ene kant beter bestand zijn tegen tegenvallers en aan de andere kant ook meer armslag creëren om nieuwe innovatieve oplossingen te kunnen realiseren om de positionering van HVC bij haar aandeelhouders en in de markt te verstevigen. De directie is verantwoordelijk voor het gevoerde risicobeleid en de hierop afgestemde interne beheersomgeving. De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van richtlijnen en kaders van een effectieve controleomgeving en het toezicht op de naleving hiervan alsmede de inrichting en het beheer van de financiële besturing van de organisatie ligt binnen de financiële functie van de onderneming. De kwaliteit van de opzet en werking van de interne procedures en richtlijnen en het geheel aan controlemaatregelen wordt ook getoetst door de externe accountant en gerapporteerd aan de directie en de Auditcommissie van de Raad van Commissarissen.</p>
G4-EC1	Directe economische waarden die zijn gegenereerd en gedistribueerd	In 2016 gegenereerde toegevoegde waarde p.51
<p>Brongescheiden inzameling (G4 aspect: Materialen)</p>		
DMA	<p>a. Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp.</p> <p>b. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan.</p> <p>c. Evaluatie van de managementaanpak.</p>	<p>Onder brongescheiden inzameling verstaan wij het bevorderen van de gescheiden inzameling van afval per bron. Wij zien de inwoners als de belangrijkste schakel in de afvalketen: afvalscheiding vindt meestal plaats in de keuken. Het is belangrijk hen daarmee zoveel mogelijk te helpen. We streven de landelijke doelstelling van 75% gescheiden inzameling en hergebruik van huishoudelijk afval in 2020 na. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verzamelen van huishoudelijk afval. Deze taak voert HVC voor 25 aandeelhoudende gemeenten uit. Doel van HVC bij afvalinzameling is om kringlopen zo veel mogelijk te sluiten. We zetten daarom in op het verder ontwikkelen van inzamelmethoden, in combinatie met wijkgerichte communicatieplannen en afvalcoaches. Samen met elke gemeente worden deze methoden op maat gesneden, rekening houdend met de lokale wensen en mogelijkheden. Het monitoren van de voortgang valt onder de verantwoordelijkheid van de controller van de BU Grondstoffen. Periodiek wordt de voortgang gemeten.</p>
G4-EN1	Bronscheidingspercentage	Kritische prestatie indicatoren p.16

GRI Code	Indicator	Verwijzing
Klanttevredenheid (G4 aspect: Etikettering van producten en diensten)		
DMA	<ul style="list-style-type: none"> a. Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp. b. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak. 	<p>Klanttevredenheid is de tevredenheid van warmte-en energiekanten, inwoners inzamelgemeenten en aandeelhouders over de dienstverlening van HVC.</p> <p>HVC levert alleen meerwaarde als onze belanghebbenden dat ook zo ervaren. De aansluiting van de bedrijfsactiviteiten op de agenda van onze gemeenten en waterschappen staat daarom centraal. Klanttevredenheid van onze warmtekanten meten we na klantcontacten, de klanttevredenheid van de inwoners van onze inzamelgemeenten meten we middels het aantal geregistreerde meldingen per woonhuisaansluiting. Op onze website kunnen bezoekers vragen aan ons stellen. Er zijn ruim 600 vragen en antwoorden voor zowel grondstoffen als energie in deze database opgenomen, waardoor bezoekers direct antwoord op hun vraag krijgen. De database wordt continu gemonitord en als er vragen of antwoorden ontbreken, wordt het bestand aangevuld. Inwoners van onze inzamelgemeenten kunnen met vragen terecht bij onze klantenservice, dat kan telefonisch via e-mail en via social media (Facebook, Twitter). De social media kanalen worden continu gemonitord en op vragen wordt z.s.m. gereageerd. Ook beschikt HVC over een 'afval-app'. Inwoners van gemeenten waar wij inzamelen krijgen hiermee direct het overzicht wanneer de verschillende typen afval in hun straat worden opgehaald. Ook is het mogelijk hiermee een reminder te krijgen op de dag dat het afval wordt ingezameld. Ook het adres van het dichtstbijzijnde afvalbrengstation is via de app te vinden. Goed presteren op dienstverlening en het versterken van de binding zijn uitgangspunten van HVC bij de aandeelhoudende gemeenten waarmee een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten is. Tijdens bestuurlijke overleggen met aandeelhouders is de tevredenheid van onze aandeelhouders over onze dienstverlening onderwerp van gesprek. Aandeelhouders geven aan tevreden te zijn over onze dienstverlening en dit blijkt ook uit de mate waarin beleidsvoorstellen worden geaccepteerd.</p>
G4-PR5	Resultaten van klanttevredenheids-onderzoeken, aantal meldingen per woonhuisaansluiting	Klanttevredenheid p.37
Veilige en gezonde werkomgeving (G4 aspect: Gezondheid en veiligheid)		
DMA	<ul style="list-style-type: none"> a. Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp. b. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak. 	<p>Ten aanzien van een veilige en gezonde werkomgeving is het onze prioriteit om ervoor te zorgen dat alle werknemers gezond zijn aan het begin van de werkdag en gezond naar huis gaan aan het eind van de dag. Onze medewerkers vormen het belangrijkste kapitaal van de onderneming. HVC wil bijdragen aan de gezondheid, de motivatie en het opleidingsniveau van medewerkers. Een veilige en gezonde werkomgeving voor medewerkers, zowel sociaal als fysiek, waar ruimte is voor ontwikkeling en groei met de veranderingen in het bedrijf, vormen kernpunten van het beleid. De BU Energie en BU Grondstoffen hanteren gezamenlijk één IF-berekening, voor Staf wordt geen IF berekend, omdat dit minder materieel is gezien de aard van de werkzaamheden.</p>

GRI Code	Indicator	Verwijzing
		<p>Wij zetten ons steeds verder in op veiligheid. Centraal hierin is ons veiligheidscultuurprogramma 'Samen veilig, leren van elkaar'. Daarnaast nemen we tal van maatregelen als spiegelafstelplaatsen, duidelijke borden met instructie bij de uitgang, alsmede het trekken van opstellijnen en oogmeetlijnen. We houden periodiek toolboxmeetings en via posters en video's onderstrepen we het belang van veilig werken. Daarnaast hebben we een veiligheidsfilm gemaakt. Per afdeling zijn veiligheidsambassadeurs benoemd. Ook hebben we een goed gedocumenteerde en gestructureerde lock out, tag out procedure opgesteld die ervoor moet zorgen dat men altijd veilig kan werken aan installatie-onderdelen die drukloos en spanningsloos zijn.</p> <p>De BU Energie en BU Grondstoffen hanteren gezamenlijk één IF-berekening. De cijfers worden niet gezamenlijk gepresenteerd maar zijn als aparte IF-index in het jaarverslag opgenomen. Het aantal ongevallen met verzuim bij de BU Energie was 7 en bij de BU Grondstoffen 22, bij Staf waren er geen ongevallen met verzuim. De resultaten worden maandelijks gemonitord middels een maandrapportage (ook per Business Line). Verantwoordelijk is de Business Line manager en daarmee indirect ook de HDA en teamleiders. Afdeling KAM ondersteunt bij het monitoren van de naleving van veiligheidsregels. Primaire verantwoordelijkheid ligt in de lijn.</p>
G4-LA6	Ongeval, verzuimcijfers en dodelijke ongevallen	<p>Kengetallen p.15</p> <p>Organisatie en medewerkers p.42-p.43. Er hebben geen dodelijke ongevallen plaatsgevonden. Een partiële reason for omission wordt hier opgenomen in verband met het niet beschikbaar zijn van data inzake gewerkte uren van derden. HVC kiest ervoor om de IF-index te rapporteren om in lijn te zijn met de sector en daarmee op dit punt niet strict de GRI-richtlijnen aan te houden.</p>

Materiële indicatoren die HVC rapporteert, die gedeeltelijk met GRI overeenkomen

Risicobeheer

DMA	<ol style="list-style-type: none"> Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan. Evaluatie van de managementaanpak. 	<p>Het risicobeheer is het evalueren van de risico's, alsmede de identificatie van de procedures om deze te voorkomen of de gevolgen ervan te beperken. Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van HVC. Met deze inbedding is het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's op juiste wijze te wegen. Het risicobeheer van HVC kent als uitgangspunt dat de operationele organisatie primair verantwoordelijk is. De decentrale structuur waarin bedrijfsonderdelen grote verantwoordelijkheden kennen, brengt ook de lijnverantwoordelijkheid voor het eigen risicobeheer met zich mee. Het lijnmanagement is in eerste aanleg verantwoordelijk voor de beheersing van risico's ten aanzien van de eigen processen. Zij wordt daarbij door de zogenaamde '2e lijn' ondersteund met staffuncties als control, juridische zaken, KAM en risicomanagement. De '3e lijn' is de (externe) auditor. De directie van HVC is eindverantwoordelijk voor het risicobeheer. Hierop wordt toezicht gehouden door de Raad van Commissarissen, met advisering door de Auditcommissie.</p>
-----	--	--

GRI Code	Indicator	Verwijzing
		Op centraal niveau worden beleidskaders opgesteld, vindt ondersteuning plaats en worden de bedrijfsonderdelen gevraagd en ongevraagd van advies voorzien. Risicobeheer is per definitie toekomstgericht. Het richt zich op het tijdig identificeren van risico's bij het realiseren van doelen en op maatregelen die deze risico's mitigeren. Het risicobeheer van HVC is gericht op het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de realiseerbaarheid van ondernemingsdoelstellingen, de beheersing van risico's in bedrijfsprocessen, de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging en de naleving van relevante wet- en regelgeving. Hoofddoel daarbij is continuïteit van de onderneming. De voortgang ten aanzien van de te realiseren verbetermaatregelen wordt per kwartaal aan de directie gerapporteerd. Eind 2016 heeft een risico-inventarisatie onder senior management plaatsgevonden waarna de strategische risicokaart voor 2017 is herijkt door de directie. Voor aanvullende informatie zie paragraaf Risicobeheer p.45-p.49
–	Risicobeheer	Over dit thema wordt kwalitatief gerapporteerd. Zie paragraaf Risicobeheer, p.45-p.49. HVC onderzoekt of voor dit thema in een volgend verslagjaar een kwantitatieve indicator kan worden opgenomen. Voor dit jaar is er voor gekozen om een toelichting te geven op de voortgang van het project 'Grip op risico'.
Betrokkenheid van belanghebbenden		
DMA	<ul style="list-style-type: none"> a. Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp. b. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak. 	<p>Zie ook G4-26 en G4-27.</p> <p>Betrokkenheid van belanghebbenden is het voeren van intensieve dialogen met belanghebbenden zoals inwoners en aandeelhouders. Wij brengen onze activiteiten zo veel mogelijk in balans met de belangen van de diverse belanghebbenden. Daarnaast spelen de belanghebbenden een belangrijke rol in het monitoren en herzien van de strategische agenda. De belangrijkste belanghebbenden zijn onze aandeelhoudende en opdrachtgevende gemeenten en waterschappen, inwoners inzamelgemeenten, klanten, medewerkers, financiers en leveranciers. HVC hecht een groot belang aan communicatie met de omgeving. Wij spreken graag met aandeelhouders, omwonenden, burgers die van onze diensten gebruik maken en andere geïnteresseerden over de wijze waarop zij HVC ervaren, wat beter kan en wat zij goed vinden gaan. Zo dienen de activiteiten van HVC als nutsbedrijf ter uitvoering van het beleid van onze aandeelhouders op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en duurzame energie. Zij bepalen daarom de strategie van HVC. Bovendien zijn zij de belangrijkste afnemers van onze diensten. Aandeelhoudersvergaderingen vinden in de regel tweemaal per jaar plaats.</p> <p>Voor het nemen van belangrijke beslissingen die impact kunnen hebben op de omgeving, voeren we overleg met daarbij betrokken omwonenden. Minstens tweemaal per jaar spreken we met afgevaardigden van de omwonenden over onze bedrijfsontwikkelingen en de emissies.</p> <p>Voor aanvullende details zie paragraaf Betrokkenheid belanghebbenden p.35</p>
–	Betrokkenheid van belanghebbenden	Betrokkenheid belanghebbenden p.35. Belanghebbenden geven het cijfer 7,8 voor de manier waarop ze bij het beleid en/of de uitvoering daarvan door HVC betrokken worden. Zie pagina 37

GRI Code	Indicator	Verwijzing
<p>Overige materiële indicatoren die HVC rapporteert, maar die niet in GRI terugkomen</p> <p>Transparante communicatie</p>		
DMA	<p>a. Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp.</p> <p>b. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan.</p> <p>c. Evaluatie van de managementaanpak.</p>	<p>Transparante communicatie is de manier waarop HVC open en toegankelijk communiceert met belanghebbenden. Wij hechten aan educatie en een open communicatie over onze activiteiten en milieuprestaties. Optimaal hergebruik van huishoudelijk afval begint bij de inwoners. Daarom ontwikkelt HVC communicatiemiddelen voor en in samenwerking met de gemeenten om inwoners uit te leggen wat er met afval gebeurt en waarom gescheiden inzamelen nodig is. Transparante communicatie naar inwoners is noodzakelijk om de doelstellingen van de onderneming op het gebied van scheiden van afval te realiseren.</p> <p>HVC heeft een nieuwe communicatie-aanpak ontwikkeld die inwoners motiveert om afval te scheiden. Onderzoek geeft ons informatie over wat de belangrijkste drempels en motivatoren zijn om afval te scheiden. Ook wetenschappelijke inzichten over beïnvloedingsmechanismen en verschillende belevingswerelden maken dat we gericht kunnen communiceren op een wijze die aansluit bij de manier waarop een groot gedeelte van inwoners in Nederland geïnformeerd wil worden over afval en afvalscheiding. De afdeling Communicatie is verantwoordelijk voor dit onderwerp binnen onze organisatie.</p>
–	Transparante communicatie	Score op transparantiebenchmark van ministerie van Economische Zaken, p.45.
<p>Meer waarde uit afval/materiaalhergebruik (G4 aspect: Afval)</p>		
DMA	<p>a. Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp.</p> <p>b. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan.</p> <p>c. Evaluatie van de managementaanpak.</p>	<p>Meer waarde uit afval/materiaalhergebruik is het inzetten op vermindering van (potentiële) milieubelastende risico's en effecten. Zo maximaliseren wij ook het hergebruik van producten en grondstoffen en dragen we bij aan een circulaire economie waar afval niet meer bestaat, maar na opwerking weer als grondstof wordt gebruikt. Afval bestaat voor het overgrote deel uit potentiële grondstoffen die schaarser worden of waarvan de productie veel energie kost. Waar afval eerder werd gezien als reststof, is de focus van de overheid, en daarmee van HVC, steeds meer verschoven naar het hergebruik van materialen en het terugwinnen van grondstoffen. We streven de landelijke doelstelling van 75% gescheiden inzameling en hergebruik van huishoudelijk afval in 2020 na. Het bronscheidingspercentage is met 4% gestegen t.o.v. 2015. Zie paragraaf 'Meer waarde uit afval' p.22 voor een nadere toelichting op hoe wij de prestaties op dit thema verbeteren en zie het materiële onderwerp brongescheiden inzameling voor aanvullende gegevens.</p>
–	Scheidingspercentage restafval	Kritische prestatie indicatoren p.16

GRI Code	Indicator	Verwijzing
	(Lokale) duurzame energie/energie uit afval en Verduurzaming huishoudens	
DMA	<ul style="list-style-type: none"> a. Vermeld waarom het onderwerp materieel is en de impact van het onderwerp. b. Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak. 	<p>(Lokale) duurzame energie/energie uit afval is het terug leveren van elektriciteit en warmte opgewekt uit restafval en andere duurzame bronnen (zon, wind, biomassa). Wanneer afval niet meer hergebruikt kan worden, maken we er elektriciteit, warmte of groen gas en compost van. Daarnaast helpen wij onze gemeenten en waterschappen bij het benutten van onuitputtelijke bronnen zoals zonne-energie, windenergie en aardwarmte. Dat zorgt, naast een flinke verlaging van de CO₂- uitstoot, voor toekomstbestendige energie. Als nutsbedrijf heeft HVC de opdracht een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsagenda van onze aandeelhouders op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afval(water)beheer en duurzame energie. Van het afval dat niet tot grondstof kan worden opgewerkt, produceren wij door middel van vergisting en verbranding energie. Deze energie leveren wij ook aan onze gemeenten en waterschappen. Daarnaast helpen wij onze gemeenten en waterschappen bij het ontwikkelen van lokale initiatieven op het gebied van wind- en zonne-energie en warmte. Ons doel is bij te dragen aan de doelstelling van gemeenten en waterschappen om in 2020 14% duurzame energie op te wekken.</p> <p>Voor de productie van energie is de Business Line (BL) Elektriciteit en warmte verantwoordelijk. Voor het realiseren van meer eindgebruikers warmte is de BL Warmtelevering verantwoordelijk, voor het realiseren van meer levering aan aandeelhouders is de BL Handel energieproducten verantwoordelijk en voor eindgebruikers klein verbruik (klanten) is HVC KringloopEnergie verantwoordelijk. Productie en levering aan aandeelhouders en warmteklanten wordt maandelijks gemonitord.</p>
-		Kritische prestatie indicatoren Energie uit afval (p.16) en KPI's Duurzame energie (p.17).

VERKLARING NALEVING GEDRAGSCODE LEVERANCIERS SLIMME METERS 2012

Verklaring Naleving gedragscode voor Leveranciers, Meetbedrijven en onafhankelijk Diensten-aanbieders. Aangaande gegevens uit kleinverbruik meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

Naam rechtspersoon: HVC Energie B.V.

Handelsnamen: HVC, HVCenergie

Statutaire vestigingsplaats: Alkmaar

Periode: 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016

HVC Energie B.V. te Alkmaar maakt voor het goed kunnen uitvoeren van hun diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruik meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn. In aanvulling op de Wet Bescherming Persoonsgegevens hebben leveranciers en de onder hun verantwoordelijkheid handelende meetbedrijven in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruik meetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Hierbij verklaart HVC Energie B.V. te Alkmaar, te dezen vertegenwoordigd door haar directeur N.V. HVC, op haar beurt vertegenwoordigd door de heer D.A. van Steensel, zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in de Gedragscode Leveranciers Slimme meters 2012.

Alkmaar, 23 maart 2017

HVC Energie B.V.

vertegenwoordigd door haar directie zijnde N.V. HVC
vertegenwoordigd door de heer D.A. van Steensel

BEGRIPPENLIJST

AEC

Afvalenergiecentrale

BEC

Bio-energiecentrale

CAO

Collectieve arbeidsovereenkomst

CO₂

Koolstofdioxide, broeikasgas

COSO-ERM model

Is een management model gericht op het gehele interne beheersingssysteem

Debt service coverage-ratio

Deze ratio wordt gebruikt om een beeld te krijgen van de betalingscapaciteit van een onderneming in verhouding tot de financiële verplichtingen

DVO

Dienstverleningsovereenkomst

EBITDA

Operationeel resultaat voor aftrek van: rente, belastingen en afschrijvingen

EpE-protocol

Protocol voor het bepalen van de CO₂-emissie in de hele keten

Fte

Fulltime-equivalent. Het is een rekeneenheid waarmee de omvang van een functie of de personeelssterkte kan worden uitgedrukt. Eén fte is een volledige werkweek

Geothermie

Aardwarmte

Gft

Groente-, fruit- en tuinafval

GRI

Het Global Reporting Initiative (GRI) is een internationale organisatie die richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving opstelt

IF-index

Het aantal verzuimongevallen ten opzichte van het aantal gewerkte uren. De scope van de IF index voor het bedrijfsonderdeel Grondstoffen betreft het eigen en ingehuurd personeel, bij het bedrijfsonderdeel Energie heeft deze ook betrekking op de op ons terrein werkzame mensen

Interest Coverage Ratio

Dit geeft aan in hoeverre een organisatie in staat is om zijn renteverplichtingen te voldoen

ISO 31000

Internationale norm voor risico management

KAM

Kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu

KPI

Kritische prestatie-indicator

KSI

Kunststofsorteerinstallatie

NVRD

Vereniging voor afval- en reinigingsmanagement

PMD

Plastic, Metalen en Drankenkartons

R1-waarde

Een op basis van een formule uit de Kaderrichtlijn Afvalstoffen berekende waarde die een indicatie vormt voor de energie efficiency van de installatie

SDE+

Stimulering duurzame-energieproductie (subsidieregeling van de overheid)

Overige informatie begrippenlijst

SDGs

Sustainable development goals

SROI

Social return on investment is een methodiek voor het meten van de effecten en het rendement van maatschappelijke projecten

SVI

Slibverbrandingsinstallatie

VANG

Van Afval naar Grondstof

VSI

Voorscheidingsinstallatie

COLOFON

NV HVC

Postbus 9199
1800 GD Alkmaar
(072) 54 11 311
www.hvcgroep.nl
info@hvcgroep.nl

Vormgeving en productie:

Domani BV, Weesp

Fotografie:

HVC
Marc Dorleijn fotografie
Femke Oepts fotografie

Druk:

Zwaan Printmedia, Wormerveer

Dit verslag is gedrukt op Cocoon Silk. Dit papier voldoet aan de hoogste milieu- en kwaliteitseisen.

NV HVC
Jadestraat 1
1812 RD Alkmaar

Postbus 9199
1800 GD Alkmaar
(072) 54 11 311

www.hvcgroep.nl
info@hvcgroep.nl